

Konačna objava
januar/siječanj, 2020.

*International Ethics Standards Board
for Accountants®*

**Izmjene i dopune Dijela 4B.
Kodeksa za potrebe
usklađivanja s pojmovima i
konceptima iz Međunarodnog
standarda za angažmane s
izražavanjem uvjerenja 3000
(izmijenjeno izdanje)**

International
Ethics Standards
Board for Accountants®

Ovaj dokument je izradio i odobrio [International Ethics Standards Board for Accountants®](#) (IESBA®).

O IESBA odboru

IESBA (bos. Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe) je nezavisno tijelo za propisivanje standarda čiji cilj je da služi javnom interesu propisujući visokokvalitetne standarde etike, uključujući standarde nezavisnosti revizora, kojima se nastoji kroz sveobuhvatan, globalno primjenjiv [International Code of Ethics for Professional Accountants \(including International Independence Standards\)](#) (bos. „Međunarodni kodeks etike za profesionalne računovođe (i Međunarodni standardi nezavisnosti“)) (u daljem tekstu: Kodeks) za sve profesionalne računovođe podiči ljestvica etičkog ponašanja i praksi.

IESBA smatra da postojanje jedinstvenog skupa etičkih standarda visoke kvalitete povećava kvalitetu i dosljednost usluga profesionalnih računovođa i tako doprinosi povećanju nivoa pouzdanosti i povjerenja javnosti u računovodstvenu profesiju. U službi javnog interesa, IESBA svoje standarde utvrđuje oslanjajući se na savjete [IESBA Consultative Advisory Group](#) (CAG) (bos. Konsultativna savjetodavna grupa) i pod nadzorom [Public Interest Oversight Board](#) (PIOB) (bos. Odbor za nadzor javnog interesa).

Ovu publikaciju je odobrio PIOB, koji je zaključio da je dokument izrađen po za to predviđenom postupku uz primjereno uvažavanje javnog interesa.

Strukture i postupke koji pomažu rad IESBA omogućava International Federation of Accountants® (IFAC®).

Copyright © Januar, 2020. International Federation of Accountants IFAC. Sva prava pridržana. Više informacija o autorskim pravima, zaštitnim znakovima i dozvolama za korištenje je dato na [99. stranici](#) dokumenta.

**IZMJENE I DOPUNE DIJELA 4B. KODEKSA ZA POTREBE
USKLAĐIVANJA S POJMOVIMA I KONCEPTIMA IZ
MEĐUNARODNOG STANDARDA ZA ANGAŽMANE S
IZRAŽAVANJEM UVJERENJA 3000 (IZMIJENJENO IZDANJE)**

SADRŽAJ

ODJELJAK 900.	4
ODJELJAK 905.	11
ODJELJAK 906.	13
ODJELJAK 907.	14
ODJELJAK 910.	15
ODJELJAK 911.	18
ODJELJAK 920.	20
ODJELJAK 921.	22
ODJELJAK 922.	25
ODJELJAK 923.	26
ODJELJAK 924.	27
ODJELJAK 940.	29
ODJELJAK 950.	31
ODJELJAK 990.	35
DATUM STUPANJA NA SNAGU	50

ODJELJAK 900.

PRIMJENA KONCEPTUALNOG OKVIRA NA NEOVISNOST/NEZAVISNOST KOD ANGAŽMANA S IZRAŽAVANJEM UVJERENJA KOJI NISU ANGAŽMANI ZA PROVOĐENJE REVIZIJE I UVIDA

Uvod

Opće odredbe

- 900.1. Ovaj dio se odnosi na angažmane s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije i angažmani uvida. Primjeri takvih angažmana su:
- izražavanje uvjerenja o glavnim pokazateljima učinka subjekta;
 - izražavanje uvjerenja da subjekt postupa u skladu sa zakonima, odnosno podzakonskim aktima;
 - izražavanje uvjerenja o kriterijima za utvrđivanje učinka javnih organa, kao što je dobivena vrijednost za uložena sredstva;
 - izražavanje uvjerenja o učinkovitosti sistema unutrašnje kontrole subjekta;
 - izražavanje uvjerenja o izjavi subjekta o emisijama stakleničkih plinova; i
 - revizija određenih elemenata, konta ili stavki financijskog izvještaja.
- 900.2. U ovom dijelu, pojam 'profesionalni računovođa' se odnosi na pojedince profesionalne računovođe u javnoj praksi i njihova društva.
- 900.3. MSKK 1. nalaže društvu da uspostavi politike i postupke koji će mu pružiti razumna uvjerenja da društvo, njegovi kadrovi i, kada je primjenjivo, druge strane koje podliježu zahtjevima u pogledu neovisnosti ostaju neovisni gdje god to iziskuju relevantni etički standardi. U dodatku tome, MSIU-ovi i MRevS-ovi uređuju odgovornosti partnera i timova na nivou angažmana. Raspodjela odgovornosti unutar društva zavisiti će od njegove veličine, strukture i organizacije. Dosta odredbi dijela 4B. ne propisuju konkretne odgovornosti za svakog pojedinca u društvu u odnosu na radnje koje se tiču neovisnosti, već se umjesto toga služe pojmom 'društvo' u svrhu lakšeg pozivanja. Društva odgovornost za konkretnu radnju povjeravaju konkretnim pojedincima ili grupi pojedinaca (kao što je tim za izražavanje uvjerenja), u skladu s MSKK 1. Pored toga, svaki profesionalni računovođa za sebe i dalje odgovara za poštivanje svih odredbi koje se odnose na njegove poslove, interese ili odnose.
- 900.4. Neovisnost/nezavisnost je povezana sa osnovnim principima objektivnosti i integriteta i čine je:
- (a) neovisnost mišljenja – mentalni sklop koji omogućava izražavanje zaključaka bez podlijevanja uticajima koji podrivaju profesionalno rasuđivanje, što osobi daje slobodu da postupa sa integritetom, objektivno i služeći se profesionalnim skepticizmom;
 - (b) neovisnost u nastupu – izbjegavanje činjenica i okolnosti koje su dovoljno značajne da bi razumna i informirana treća strana vjerojatno zaključila da je integritet, objektivnost ili profesionalni skepticizam društva ili člana tima za izražavanje uvjerenja doveden u pitanje.

Svako opisivanje osobe ili društva kao 'neovisnih' u ovom dijelu znači da su postupili u skladu s odredbama ovog dijela.

- 900.5. Kod izvršavanja angažmana s izražavanjem uvjerenja, Kodeks društvima nalaže da poštuju osnovne principe i da budu neovisna. Ovaj dio uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu koji pokazuju na koji način treba koristiti konceptualni okvir kako bi se očuvala neovisnost prilikom provođenja angažmana s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije ili uvida. Konceptualni okvir iz odjeljka 120. se na neovisnost odnosi na isti način kako se odnosi na osnovne principe iz odjeljka 110.
- 900.6. Ovaj dio opisuje:
- (a) činjenice i okolnosti, uključujući profesionalne poslove, interese i odnose, koje stvaraju ili bi mogli stvoriti prijetnje po neovisnost/nezavisnost;
 - (b) radnje, uključujući mjere zaštite, koje bi se mogle pokazati primjerenim za rješavanje takvih prijetnji; i
 - (c) određene situacije kada prijetnje nije moguće otkloniti ili kada nema mjera zaštite koje bi ih mogle svesti na prihvatljivi nivo.

Opis angažmana s izražavanjem uvjerenja

- 900.7. Kod angažmana s izražavanjem uvjerenja, društvo nastoji prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza kako bi moglo iznijeti zaključak koji je osmišljen da poveća nivo povjerenja ciljanih korisnika (pored odgovorne strane) u informacije o predmetu angažmana. MSIU 3000 (izmijenjeno izdanje) opisuje elemente i ciljeve angažmana s izražavanjem uvjerenja koji se provode prema tom standardu, dok *Okvir za izražavanje uvjerenja* daje opći opis angažmana s izražavanjem uvjerenja. Angažmani s izražavanjem uvjerenja mogu biti angažmani potvrđivanja ili angažmani s direktnim izvještavanjem.
- 900.8. U ovom dijelu, pojam 'angažman s izražavanjem uvjerenja' se odnosi na angažmane s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije ili angažmani uvida.

Izveštaji s ograničenim korištenjem i distribucijom

- 900.9. Izveštaj s izražavanjem uvjerenja može podrazumijevati ograničeno korištenje i distribuciju. Ako podrazumijeva i ako su zadovoljeni uvjeti iz odjeljka 990., onda se zahtjevi u pogledu neovisnosti u ovom dijelu mogu preinačiti na način predviđen odjeljkom 990.

Angažmani za provođenje revizije i uvida

- 900.10. Standardi neovisnosti/nezavisnosti za angažmane za provođenje revizije i uvida dati su u dijelu 4A. – *Neovisnost/nezavisnost kod angažmana za provođenje revizije i uvida*. Ako društvo izvršava i angažman s izražavanjem uvjerenja i angažman za provođenje revizije ili uvida za istog klijenta, na društvo, društvo iz mreže i članove tima za reviziju ili uvid i dalje se odnose zahtjevi iz dijela 4A.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- Z900.11.** Društvo koje provodi angažman s izražavanjem uvjerenja mora biti neovisno/nezavisno od klijenta usluga izražavanja uvjerenja.
- 900.11.P1. Za potrebe ovog dijela, klijent usluga izražavanja uvjerenja u angažmanima s izražavanjem uvjerenja je odgovorna strana a kod angažmana potvrđivanja i strana koja odgovara za informacije o predmetu angažmana (koja može biti ista osoba kao i odgovorna strana).
- 900.11.P2. Strane uključene u angažmane s izražavanjem uvjerenja mogu imati različite uloge i uticati na primjenu odredbi ovog dijela o neovisnosti. Kod većine angažmana potvrđivanja, odgovorna strana i strana koja odgovara za informacije o predmetu angažmana je ista osoba. Tu spadaju i okolnosti kada odgovorna strana uključi drugu stranu da izmjeri ili ocijeni predmet angažmana u odnosu na određene kriterije (mjeritelja ili procjenitelja) a sama odgovorna strana preuzme odgovornost i za informacije o predmetu angažmana i za predmet angažmana. Postoji, međutim, mogućnost da odgovorna strana ili strana koju je angažirala imenuju treću stranu da izradi informacije o predmetu angažmana zasnovano na tome da će ta strana preuzeti i odgovornost za informacije o predmetu angažmana. U takvim slučajevima, i odgovorna strana i strana koja odgovara za informacije o predmetu angažmana se za potrebe ovog dijela smatraju klijentima usluga izražavanja uvjerenja.
- 900.11.P3. Pored odgovorne strane i, kod angažmana potvrđivanja, strane koja odgovara za informacije o predmetu angažmana, uz angažman se mogu vezivati i treće strane, kao što je zasebno angažirana strana ili strana koja djeluje u svojstvu mjeritelja ili procjenitelja a koja nije strana koja odgovara za informacije o predmetu angažmana. U takvim okolnostima, konceptualni okvir nalaže profesionalnom računovođi da prepozna i procijeni prijetnje po osnovne principe nastale uslijed bilo kakvih interesa ili odnosa s takvim stranama, uključujući to da li postoje sukobi interesa iz odjeljka 310.
- Z900.12.** Društvo je dužno primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznalo, procijenilo i oslovalo prijetnje po neovisnost/nezavisnost u vezi sa angažmanima s izražavanjem uvjerenja.

Više odgovornih strana i strana koje odgovaraju za informacije o predmetu angažmana

900.13.P1. Kod određenih angažmana s izražavanjem uvjerenja, bez obzira da li se radi o angažmanima potvrđivanja ili angažmanima s direktnim izvještavanjem, može se desiti da postoje više odgovornih strana, odnosno, kod angažmana potvrđivanja, više strana koje odgovaraju za informacije o predmetu angažmana. Prilikom utvrđivanja da li je kod takvih angažmana potrebno primijeniti odredbe ovog dijela na svaku od odgovornih strana ili strana koje odgovaraju za informacije o predmetu angažmana, društvo može uzeti u obzir nekoliko pitanja, kao što je to da li bi interes ili odnos između društva ili člana tima za izražavanje uvjerenja i određene odgovorne strane ili strane koja odgovara za informacije o predmetu angažmana mogao stvoriti prijetnju po neovisnost/nezavisnost koja nije beznačajna i zanemariva u kontekstu informacija o predmetu angažmana. Kod tog utvrđivanja će uvažiti i faktore poput:

- (a) značajnosti predmeta angažmana ili informacija o predmetu angažmana za koje određena strana odgovara u kontekstu cjelokupnog angažmana s izražavanjem uvjerenja; i
- (b) stupnja javnog interesa u vezi s danim angažmanom.

Ako društvo utvrdi da je prijetnja nastala uslijed postojanja takvog interesa ili odnosa sa određenom stranom beznačajna i zanemariva, ne mora obavezno primijeniti odredbe ovog odjeljka na tu stranu.

Društva iz mreže

Z900.14. Kada društvo zna ili ima razloga da vjeruje da interesi i odnosi društva iz mreže stvaraju prijetnju po neovisnosti društva, ono će procijeniti i osloviti takvu prijetnju.

900.14.P1. Više informacija o društvima iz mreže dostupne su u točkama od 400.50.P1. do 400.54.P1.

Povezani subjekti

Z900.15. Kada je timu za izražavanje uvjerenja poznato ili ima razloga da vjeruje da su odnosi ili okolnosti koje se tiču bilo kog povezanog subjekta klijenta usluga izražavanja uvjerenja relevantni za ocjenu neovisnosti/nezavisnosti društva od klijenta, obuhvatiti će i taj povezani subjekt prilikom prepoznavanja, procjene i rješavanja prijetnji po neovisnost/nezavisnost.

[Točke od 900.16. do 900.29. namjerno su izostavljene.]

Period u kom je neophodno očuvati neovisnost/nezavisnost

Z900.30. Neovisnost/nezavisnost, u formi koju nalaže ovaj dio, mora se očuvati tokom:

- (a) trajanja angažmana; i
- (b) perioda obuhvaćenog informacijama o predmetu angažmana.

900.30.P1. Trajanje angažmana počinje kada tim za izražavanje uvjerenja počne pružati usluge izražavanja uvjerenja u kontekstu konkretnog angažmana, a završava kada se izda izvještaj s izražavanjem uvjerenja. Kod stalnih angažmana, trajanje angažmana završava kada jedna strana obavijesti drugu o raskidu profesionalnog odnosa ili kada se izda završni izvještaj s izražavanjem uvjerenja, koje god od to dvoje pada kasnije.

Z900.31. Ako subjekt postane klijent usluga izražavanja uvjerenja tokom ili nakon isteka perioda koji je obuhvaćen informacijama o predmetu angažmana o kojima društvo treba izraziti zaključak, društvo je dužno utvrditi da li bilo kakve prijetnje po nezavisnost stvaraju:

- (a) finansijski ili poslovni odnosi s klijentom usluga izražavanja uvjerenja koji su postojali tokom ili nakon perioda koji je obuhvaćen informacijama o predmetu angažmana, ali prije prihvaćanja angažmana s izražavanjem uvjerenja; ili
- (b) usluge koje su ranije pružene klijentu usluga izražavanja uvjerenja.

Z900.32. Prijetnje po neovisnost/nezavisnost nastaju ako je klijentu usluga izražavanja uvjerenja pružena usluga bez izražavanja uvjerenja tokom ili nakon isteka perioda obuhvaćenog informacijama o predmetu angažmana, ali prije nego tim za izražavanje uvjerenja počne pružati usluge izražavanja uvjerenja a da ta usluga ne bi bila dopuštena tokom trajanja angažmana. U takvim okolnostima, društvo je dužno procijeniti i razriješiti svaku prijetnju po neovisnost koju je usluga stvorila. Kada prijetnje nisu na prihvatljivom nivou, društvo će prihvatiti angažman s izražavanjem uvjerenja samo ako se svedu na prihvatljivi nivo.

900.32.P1. U primjere radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod rješavanja takvih prijetnji spadaju:

- korištenje stručnih lica koja nisu članovi tima za izražavanje uvjerenja da pruže uslugu;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru obavljenih poslova koji se tiču izražavanja uvjerenja i onih koji se ne tiču izražavanja uvjerenja, kako spada.

Z900.33. Ako pružanje usluge bez izražavanja uvjerenja koja ne bi bila dopuštena tokom trajanja angažmana nije završeno i nije ga praktično moguće završiti ili prekinuti prije početka pružanja profesionalnih usluga u vezi sa angažmanom s izražavanjem uvjerenja, društvo će taj angažman prihvatiti samo ako:

- (a) društvo bude sigurno da:
 - (i) će pružanje usluge bez izražavanja uvjerenja biti izvršeno u najkraćem roku; ili
 - (ii) je klijent dogovorio da pružanje te usluge prebaci na drugog pružatelja usluga u najkraćem roku;
- (b) društvo primjenjuje mjere zaštite kad god je to potrebno tokom trajanja pružanja usluge; i
- (c) društvo o ovom pitanju razgovara sa osobama nadležnim za upravljanje.

[Točke od 900.34. do 900.39. namjerno su izostavljene.]

Opće dokumentiranje neovisnosti/nezavisnosti kod angažmana s izražavanjem uvjerenja

Z900.40. Društvo je dužno dokumentirati zaključke u vezi s poštivanjem ovog dijela i suštinu svih relevantnih obavljenih razgovora koji podupiru te zaključke, naročito:

- (a) kada se kod rješavanja prijetnje koriste mjere zaštite, društvo će dokumentirati vrstu prijetnje i mjere zaštite koje su uspostavljene, odnosno koje se primjenjuju; i
- (b) kada je prijetnja iziskivala detaljnu analizu a društvo je zaključilo da je već na prihvatljivom nivou, društvo će dokumentirati vrstu prijetnje i obrazloženje za svoj zaključak.

900.40.P1. Dokumentacija osigurava dokaze prosudbi koje je društvo donijelo kod formiranja zaključaka u vezi s poštivanjem ovog dijela. Nepostojanje dokumentacije, međutim, samo po sebi nije pokazatelj toga da li je društvo uzelo u obzir određeno pitanje ili toga da li je društvo neovisno/nezavisno.

[Točke od 900.41. do 900.49. namjerno su izostavljene.]

Povreda odredbi o neovisnosti/nezavisnosti kod angažmana s izražavanjem uvjerenja

Uvjeti kada društvo prepozna povredu odredbi

Z900.50. Kada zaključi da je došlo do povrede zahtjeva iz ovog dijela, društvo je dužno:

- (a) raskinuti, suspendirati ili otkloniti interes ili odnos koji je doveo do povrede odredbi;
- (b) procijeniti značaj povrede i njen uticaj na objektivnost društva i njegovu sposobnost da izda izvještaj s izražavanjem uvjerenja; i
- (c) odlučiti da li je moguće poduzeti određene radnje kojima bi se adekvatno odgovorilo na posljedice povrede odredbi.

Kod donošenja ove odluke, društvo će koristiti profesionalno rasuđivanje i uzeti u obzir to da li bi razumna i informirana treća strana vjerojatno zaključila da će objektivnost društva biti dovedena u pitanje i da, prema tome, društvo neće moći izdati izvještaj s izražavanjem uvjerenja.

Z900.51. Ukoliko društvo utvrdi da nije moguće poduzeti radnje kojima bi se adekvatno odgovorilo na posljedice povrede odredbi, čim prije će obavijestiti stranu koja ga je angažirala ili osobe nadležne za upravljanje, kako je primjereno, i poduzeti neophodne korake da raskine angažman s izražavanjem uvjerenja u skladu sa svim primjenjivim zakonskim ili regulatornim zahtjevima.

Z900.52. Ukoliko društvo utvrdi da je moguće poduzeti radnje kojima bi se adekvatno odgovorilo na posljedice povrede odredbi, dužno je o povredi i radnjama koje je poduzelo ili koje predlaže razgovarati sa stranom koja ga je angažirala ili sa osobama nadležnim za upravljanje, kako je primjenjivo. Društvo će razgovor o povredi odredbi i predloženim radnjama obaviti pravovremeno, uzimajući u obzir okolnosti angažmana i same povrede odredbi.

Z900.53. Ako se strana koja je angažirala društvo ili osobe nadležne za upravljanje ne budu slagale da radnje koje društvo predlaže u skladu s točkom Z900.50. (c) adekvatno odgovaraju na posljedice povrede odredbi, društvo će poduzeti neophodne korake da raskine angažman s izražavanjem uvjerenja u skladu sa svim primjenjivim zakonskim ili regulatornim zahtjevima.

Dokumentiranje

Z900.54. Postupajući u skladu sa zahtjevima točaka od Z900.50. do Z900.53., društvo će dokumentirati:

- (a) povredu odredbi;
- (b) poduzete radnje;
- (c) glavne donesene odluke; i
- (d) sva pitanja o kojima je razgovarano sa stranom koja je angažirala društvo ili sa osobama nadležnim za upravljanje.

Z900.55. Ako nastavi raditi na angažmanu s izražavanjem uvjerenja, društvo će dokumentirati:

- (a) zaključak da, prema profesionalnoj prosudbi društva, njegova objektivnost nije dovedena u pitanje; i
- (b) obrazloženje zašto su poduzete radnje adekvatno odgovorile na posljedice povrede odredbi omogućavajući društvu da izda izvještaj s izražavanjem uvjerenja.

ODJELJAK 905.

NAKNADE

Uvod

- 905.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna/nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 905.2. Vrsta i visina naknada i drugih vrsta kompenzacije mogu stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Naknade — relativna visina

- 905.3.P1. Kada ukupan iznos naknada društva koje iznosi zaključke u okviru angažmana s izražavanjem uvjerenja od jednog klijenta usluga izražavanja uvjerenja predstavljaju velik dio svih naknada koje društvo naplaćuje, zavisnost od tog klijenta i zabrinutost da ga se ne izgubi stvaraju prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja.
- 905.3.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnju uključuju:
- operativnu strukturu društva;
 - da li je društvo već etablirano ili tek osnovano;
 - kvalitativni i/ili kvantitativni značaj klijenta za društvo.
- 905.3.P3. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod oslovljavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja je povećanje klijentele društva kako bi se smanjila zavisnost od određenog klijenta usluga izražavanja uvjerenja.
- 905.3.P4. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja također nastaje kada naknade koje društvo naplaćuje od jednog klijenta usluga izražavanja uvjerenja predstavljaju velik dio prihoda od klijenta jednog partnera.
- 905.3.P5. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod oslovljavanja takvih prijetnji proisteklih iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja uključuju:
- povećanje klijentele partnera kako bi se smanjila zavisnost od datog klijenta usluga izražavanja uvjerenja;
 - uključivanje odgovarajućeg kontrolora koji nije bio član tima za izražavanje uvjerenja da izvrši provjeru obavljenih poslova.

Neizmirene dospjele naknade

- 905.4.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa može nastati i kada značajan dio naknada nije izmiren prije izdavanja izvještaja s izražavanjem uvjerenja, ukoliko ga ima, za naredni period. U pravilu se očekuje da društvo mora biti plaćeno prije izdavanja takvog izvještaja. Zahtjevi i materijali za primjenu iz odjeljka 911. koji se odnose na zajmove i garancije mogu se koristiti i u situacijama kada postoje neizmirene dospjele naknade.

905.4.P2. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod oslovljavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa uključuju:

- naplatu dijela neizmirenih dospjelih naknada;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora koji nije učestvovao u angažmanu s izražavanjem uvjerenja da izvrši provjeru obavljenih poslova.

Z905.5. Kada klijent usluga izražavanja uvjerenja duži period ne plaća značajan dio naknada, društvo će odlučiti:

- (a) da li neizmirene naknade mogu predstavljati ekvivalent zajmu klijentu; i
- (b) da li je primjereno da društvo bude ponovo imenovano, odnosno da nastavi angažman s izražavanjem uvjerenja.

Uvjetne naknade

905.6.P1. Uvjetne naknade su naknade koje se obračunavaju na unaprijed utvrđenim fiksnim osnovama povezanim sa ishodom transakcije ili rezultatima pruženih usluga. Uvjetna naknada koju društvo naplaćuje putem posrednika je primjer indirektna uvjetna naknada. U značenju ovog odjeljka, naknada se ne smatra uvjetnom ako je odredio sud ili drugi organ javne uprave.

Z905.7. Društvo neće naplaćivati, direktno ili indirektno, uvjetnu naknadu za izvršenje angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Z905.8. Društvo neće naplaćivati, direktno ili indirektno, uvjetnu naknadu za usluge bez izražavanja uvjerenja pružene klijentu usluga izražavanja uvjerenja onda kada ishod usluge bez izražavanja uvjerenja i, u skladu s tim, iznos naknade zavise o budućoj ili sadašnjoj prosudbi u vezi s pitanjem koje je značajno za informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

905.9.P1. Točke Z905.7. i Z905.8. zabranjuju društvu da stupi u određene angažmane u vezi sa uvjetnom naknadom s klijentom usluga izražavanja uvjerenja. Čak i u slučajevima kada određeni dogovor u vezi sa uvjetnom naknadom nije zabranjen onda kada se klijentu usluga izražavanja uvjerenja pružaju usluge bez izražavanja uvjerenja, i dalje može doći do nastanka prijetnje proistekle iz ličnih interesa.

905.9.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takve prijetnje uključuju:

- raspon mogućih visina naknade;
- da li o ishodu od kojeg naknada zavisi odlučuje odgovarajući organ;
- obavještanje ciljanih korisnika usluga koje je društvo pružilo i osnovu za kompenzaciju;
- vrstu usluge;
- efekte događaja ili transakcije po informacije o predmetu angažmana.

905.9.P3. U primjere radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod oslovljavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa spada:

- uključivanje odgovarajućeg kontrolora koji nije učestvovao u pružanju usluga bez izražavanja uvjerenja da izvrši provjeru relevantnih poslova na izražavanju uvjerenja;
- pribavljanje prethodne pisane suglasnosti klijenta sa osnovom za kompenzaciju.

ODJELJAK 906.

POKLONI I REPREZENTACIJA

Uvod

- 906.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna/nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost/nezavisnost.
- 906.2. Prihvatanje poklona i reprezentacije od klijenata usluga izražavanja uvjerenja može stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnju po osnovu zbližavanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

- Z906.3.** Društvo ili član tima za izražavanje uvjerenja neće prihvatiti poklone i reprezentaciju od klijenta usluga izražavanja uvjerenja osim ako su zanemarive i beznačajne vrijednosti.
- 906.3.P1. Kada društvo ili član tima za izražavanje uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja ponudi ili od njega primi poticaje, primjenjuju se zahtjevi i materijali iz odjeljka 340. i nepostupanje u skladu s tim zahtjevima može stvoriti prijetnje po neovisnost/nezavisnost.
- 906.3.P2. Zahtjevi iz odjeljka 340. u vezi s nuđenjem ili prihvatanjem poticaja ne dozvoljavaju društvu ili članu tima za izražavanje uvjerenja da prihvata poklone i reprezentaciju ponuđene s namjerom da se neprimjereno utiče na postupanje druge osobe čak i ako su zanemarive i beznačajne vrijednosti.

ODJELJAK 907.

TEKUĆI ILI IZGLEJNI SUDSKI SPOROVİ

Uvod

- 907.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna/nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost/nezavisnost.
- 907.2. Kada dođe do sudskog spora s klijentom usluga izražavanja uvjerenja ili se on čini izglednim to izaziva prijetnje proistekle iz ličnih interesa i iz zastrašivanja. Ovaj odjeljak daje posebne materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Materijali za primjenu

Opće odredbe

- 907.3.P1. Odnos između rukovodstva klijenta i članova tima za izražavanje uvjerenja mora odlikovati potpuna iskrenost i otkrivanje svih informacija o svima aspektima poslovanja klijenta. Tekući ili izgledni spor između klijenta usluga izražavanja uvjerenja i društva ili člana tima za izražavanje uvjerenja mogao bi ih dovesti u suprotstavljene pozicije. Takve suprotstavljene pozicije mogle bi uticati na spremnost rukovodstva da otkriju sve informacije i stvoriti prijetnje proistekle iz ličnih interesa i iz istraživanja.
- 907.3.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- značajnost sudskog spora;
 - da li se spor odnosi na prethodni angažman s izražavanjem uvjerenja.
- 907.3.P3. Ako se spor tiče člana tima za izražavanje uvjerenja, primjer radnje kojom bi se mogle otkloniti takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa i iz zastrašivanja je isključivanje te osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.
- 907.3.P4. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod oslovljavanja takvih prijetnji proisteklih iz ličnih interesa i iz zastrašivanja je uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru obavljenih poslova.

ODJELJAK 910.

FINANCIJSKI INTERESI

Uvod

- 910.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna/nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost/nezavisnost.
- 910.2. Imanje financijskog interesa u klijentu usluga izražavanja uvjerenja može stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 910.3.P1. Financijski interes se može imati direktno ili indirektno preko posrednika kao što su zajedničko investicijsko društvo, zadužbina ili fond. Kada imalac interesa ima kontrolu nad tim posrednikom, odnosno mogućnost da utiče na odluke o ulaganjima, Kodeks takav financijski interes definira kao direktan. Nasuprot tome, kada imalac nema kontrolu nad posrednikom, odnosno mogućnost da utiče na odluke o ulaganjima, Kodeks takav financijski interes definira kao indirektan.
- 910.3.P2. Ovaj odjeljak se poziva na 'značajnost' financijskog interesa. Za potrebe utvrđivanja toga da li je financijski interes značajan za neku osobu, u obzir se može uzeti zbirna neto vrijednost osobe i članova njene najuže porodice.
- 910.3.P3. Faktori od značaja kod procjene nivoa prijetnje proistekle iz ličnih interesa nastale kao rezultat imanja financijskog interesa u klijentu usluga izražavanja uvjerenja uključuju:
- funkciju osobe koja ima financijski interes;
 - da li je financijski interes direktan ili indirektan; i
 - značajnost financijskog interesa.

Financijski interesi koje imaju društvo, tim za izražavanje uvjerenja i članovi njihovih najužih porodica

Z910.4. Direktni financijski interes ili značajan indirektni financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja neće imati:

- (a) društvo; ili
- (b) član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član njegove najuže porodice.

Financijski interesi u subjektu koji kontrolira klijenta usluga izražavanja uvjerenja

Z910.5. Kada subjekt ima interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja koji mu daje kontrolu nad tim klijentom a klijent je značajan za subjekt, društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe neće imati direktne ili značajne indirektno financijske interese u tom subjektu.

Financijski interesi koje osoba drži u svojstvu skrbnika

Z910.6. Točka Z910.4. se odnosi i na financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja koji se drži u fondu u kom je društvo ili druga osoba skrbnik, osim kada:

- (a) skrbnik, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe, odnosno društvo nisu korisnici fonda;
- (b) interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja koji drži fond nije značajan za fond;
- (c) fond ne može značajno uticati na klijenta usluga izražavanja uvjerenja; i
- (d) skrbnik, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe i društvo ne mogu značajno uticati na odluke o ulaganjima koje uključuju financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja.

Nenamjerno stečeni financijski interesi

Z910.7. Ako društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe stekne direktni financijski interes ili značajan indirektni financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja putem nasljeđivanja, poklanjanja, spajanja ili sličnih okolnosti, a imanje tog interesa inače ne bi bio dozvoljeno u skladu sa ovim odjeljkom:

- (a) ukoliko je interes steklo društvo, ono će smjesta otuđiti taj financijski interes ili dovoljno veliki dio indirektnog financijskog interesa da ostatak prestane biti značajan; ili
- (b) ukoliko je interes stekao član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe, on će smjesta otuđiti taj financijski interes ili dovoljno veliki dio indirektnog financijskog interesa da ostatak prestane biti značajan.

Financijski interesi – ostale okolnosti

Uža porodica

- 910.8.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa može se javiti kada je članu tima za izražavanje uvjerenja poznato da član njegove uže porodice ima direktan financijski interes ili značajan indirektan financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja.
- 910.8.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takve prijetnje uključuju:
- prirodu odnosa između člana tima za izražavanje uvjerenja i člana njegove uže porodice;
 - da li je financijski interes direktan ili indirektan; i
 - značajnost financijskog interesa za člana uže porodice.
- 910.8.P3. Primjeri radnji kojima bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa uključuju:
- da član uže porodice čim prije je to praktično izvodivo otuđi kompletan financijski interes ili dovoljno velik dio indirektnog financijskog interesa da ostatak prestane biti značajan;
 - isključivanje osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.
- 910.8.P4. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa je uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru rada člana tima za izražavanje uvjerenja.

Druge osobe

- 910.8.P5. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa mogla bi se javiti kada je članu tima za izražavanje uvjerenja poznato da financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja imaju osobe kao što su:
- partneri i profesionalni kadrovi društva, osim onih kojima točka Z910.4. eksplicitno zabranjuje da imaju takve financijske interese ili članovi njihovih najužih porodica;
 - osobe koje imaju blizak lični odnos s članom tima za izražavanje uvjerenja.
- 910.8.P6. Primjer radnje kojom bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa je isključivanje člana tima sa opisanim ličnim odnosom iz tima za izražavanje uvjerenja.
- 910.8.P7. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa uključuju:
- isključivanje člana tima za izražavanje uvjerenja iz svih značajnih odluka u vezi sa angažmanom s izražavanjem uvjerenja;
 - uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru rada člana tima za izražavanje uvjerenja.

ODJELJAK 911.

ZAJMOVI I GARANCIJE

Uvod

- 911.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna/nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznali, procijenili i oslovili prijetnje po neovisnost.
- 911.2. Zajam ili garancija za zajam uzeti od ili dati klijentu usluga izražavanja uvjerenja mogu stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 911.3.P1. Ovaj odjeljak se poziva na 'značajnost' zajma ili garancije. Kod utvrđivanja toga da li su zajam ili garancija značajni za neku osobu, u obzir se može uzeti zbirna neto vrijednost osobe i članova njene najuže porodice.

Davanje zajmova i garancija klijentu usluga izražavanja uvjerenja

- Z911.4.** Društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe neće davati zajmove ili garancije za zajmove klijentu usluga izražavanja uvjerenja osim ako taj zajam ili garancija nisu bez značaja za:
- (a) društvo ili osobu koja daje zajam ili garanciju, kako je primjenjivo; i
 - (b) klijenta.

Zajmovi i garancije od klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji je banka ili slična ustanova

- Z911.5.** Društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe neće prihvatiti zajam ili garanciju za zajam od klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji je banka ili slična ustanova osim ako taj zajam ili garancija nisu uzete po redovnim postupcima i uvjetima.
- 911.5.P1. Zajmovi podrazumijevaju, na primjer, hipotekarne kredite, dozvoljeno prekoračenje po računima, kredite za kupovinu vozila i dozvoljeno prekoračenje po karticama.
- 911.5.P2. Čak i ako društvo zajam od klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji je banka ili slična ustanova dobije po redovnom postupku i uvjetima, on ipak može stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ako je značajan za klijenta ili za društvo koje ga prima.
- 911.5.P3. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod oslovljavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa je da odgovarajući kontrolor, koji nije član tima za izražavanje uvjerenja i dolazi iz društva iz mreže koje nije korisnik zajma, izvrši provjeru obavljenih poslova.

Depoziti ili brokerski računi

Z911.6. Društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe neće imati depozite ili brokerski račun kod klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji je banka, brokerska kuća ili slična ustanova, osim ako te depozite ili račune imaju po redovnim komercijalnim uvjetima.

Zajmovi i garancije od klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji nije banka ili slična ustanova

Z911.7. Društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe neće primiti zajam ili garanciju zajma od klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji nije banka ili slična ustanova, osim ako taj zajam ili garancija nisu bez značaja za:

- (a)** društvo ili osobu koja prima zajam ili garanciju, kako je primjenjivo; i za
- (b)** klijenta.

ODJELJAK 920.

POSLOVNI ODNOSI

Uvod

- 920.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i oslovila prijetnje po neovisnost.
- 920.2. Blizak poslovni odnos s klijentom usluga izražavanja uvjerenja ili njegovim rukovodstvom mogao bi stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 920.3.P1. Ovaj odjeljak se poziva na 'značajnost' financijskog interesa i 'važnost' poslovnog odnosa. Kod utvrđivanja toga da li je financijski interes značajan za neku osobu, u obzir se može uzeti zbirna neto vrijednost osobe i članova njene najuže porodice.
- 920.3.P2. Primjeri bliskih poslovnih odnosa koji su proizašli iz komercijalnog odnosa ili zajedničkog financijskog interesa uključuju:
- imanje financijskog interesa u zajedničkom poduhvatu s klijentom usluga izražavanja uvjerenja ili s vlasnikom koji ima kontrolu, direktorom ili službenim licem, odnosno drugom osobom koja obavlja poslove višeg rukovodstva za klijenta;
 - dogovor da se jedna ili više usluga, odnosno proizvoda društva i jedna ili više usluga, odnosno proizvoda klijenta plasiraju na tržište u paketu uz navođenje obiju strana;
 - dogovore u vezi s distribucijom, odnosno plasiranjem na tržište koji podrazumijevaju da društvo distribuirala ili plasira proizvode ili usluge klijenta, odnosno da klijent distribuirala ili plasira proizvode ili usluge društva.

Poslovni odnosi društva, člana tima za izražavanje uvjerenja ili članova najuže porodice

- Z920.4.** Društvo ili član tima za izražavanje uvjerenja neće imati bliske poslovne odnose s klijentom usluga izražavanja uvjerenja ili njegovim rukovodstvom osim ako uključeni financijski interes nije bez značaja a poslovni odnos nevažan za klijenta ili njegovo rukovodstvo i društvo ili člana tima za izražavanje uvjerenja, kako pripada.
- 920.4.P1. Postojanje bliskog poslovnog odnosa između klijenta usluga izražavanja uvjerenja ili njegovog rukovodstva i člana najuže porodice člana tima za izražavanje uvjerenja moglo bi stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja.

Kupovina dobara ili usluga

- 920.5.P1. Kada društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe kupi dobra i usluge od klijenta usluga izražavanja uvjerenja to u pravilu ne stvara prijetnju po neovisnost ukoliko je transakcija izvršena u sklopu redovnog poslovanja i po tržišnim uvjetima. Takve transakcije, međutim, mogu biti takvog sadržaja ili veličine da stvaraju prijetnju proisteklu iz ličnih interesa.
- 920.5.P2. Primjeri radnji kojima bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa uključuju:
- uklanjanje elemenata veličine ili smanjenje veličine transakcije;
 - isključivanje osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.

ODJELJAK 921.

PORODIČNI I LIČNI ODNOSI

Uvod

- 921.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi se prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 921.2. Porodični ili lični odnosi sa zaposlenicima klijenta mogli bi stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnju po osnovu zблиžavanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 921.3.P1. Prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnju po osnovu zблиžavanja mogli bi uzrokovati porodični i lični odnosi između člana tima za izražavanje uvjerenja i direktora, službenog lica ili, zavisno od njihove funkcije, određenih zaposlenika klijenta usluga izražavanja uvjerenja.
- 921.3.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- odgovornosti date osobe u timu za izražavanje uvjerenja;
 - funkciju člana porodice ili druge osobe u sklopu klijenta usluga izražavanja uvjerenja, te bliskost danog odnosa.

Član najuže porodice člana tima za izražavanje uvjerenja

- 921.4.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno po osnovu zблиžavanja se javlja kada je član najuže porodice člana tima za izražavanje uvjerenja zaposlenik kojem pozicija omogućava da značajno utiče na dati predmet angažmana s izražavanjem uvjerenja.
- 921.4.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- funkciju člana najuže porodice;
 - poslove člana tima za izražavanje uvjerenja.
- 921.4.P3. Primjer radnje kojom bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnja po osnovu zблиžavanja je isključivanje osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.
- 921.4.P4. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnje po osnovu zблиžavanja je strukturiranje poslova tima za izražavanje uvjerenja na takav način da dati član tima ne radi na pitanjima koja spadaju u nadležnost člana najuže porodice.
- 921.5.** Osoba neće biti član tima za izražavanje uvjerenja ukoliko je bilo koji član njene najuže porodice:
- (a) direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja;
 - (b) kod angažmana potvrđivanja, zaposlenik u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja; ili

- (c) je bio u takvoj poziciji u periodu koji obuhvata angažman ili informacije o predmetu angažmana.

Član uže porodice člana tima za izražavanje uvjerenja

- 921.6.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnja po osnovu zbližavanja nastaje u situacijama kada je član uže porodice člana tima za izražavanje uvjerenja:
- (a) direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja; ili
 - (b) zaposlenik u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, zaposlenik u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.
- 921.6.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- prirodu odnosa između člana tima za izražavanje uvjerenja i člana uže porodice;
 - funkciju člana uže porodice;
 - poslove člana tima za izražavanje uvjerenja.
- 921.6.P3. Primjer radnje kojom bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnja po osnovu zbližavanja je isključivanje date osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.
- 921.6.P4. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnje po osnovu zbližavanja je strukturiranje poslova tima za izražavanje uvjerenja na takav način da dati član tima ne radi na pitanjima koja spadaju u nadležnost člana uže porodice.

Drugi bliski odnosi članova tima za izražavanje uvjerenja

- Z921.7.** Član tima za izražavanje uvjerenja mora konzultirati politike i postupke društva ukoliko ima blizak odnos sa osobom koja nije član njegove najuže ili uže porodice a koja je:
- (a) direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja; ili
 - (b) zaposlenik u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, zaposlenik u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.
- 921.7.P1. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa prijetnje proistekle iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnje po osnovu zbližavanja nastale uslijed takvog odnosa uključuju:
- prirodu odnosa između date osobe i člana tima za izražavanje uvjerenja;
 - funkciju osobe u okviru klijenta;
 - poslove člana tima za izražavanje uvjerenja.
- 921.7.P2. Primjer radnje kojom bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno po osnovu zbližavanja je isključivanje date osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.

921.7.P3. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnje po osnovu zbližavanja je strukturiranje poslova tima za izražavanje uvjerenja na takav način da dati član tima ne radi na pitanjima koja spadaju u nadležnost osobe s kojom ima blizak odnos.

Odnosi partnera i zaposlenika društva

921.8.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno po osnovu zbližavanja može biti rezultat ličnih ili porodičnih odnosa između:

- (a) partnera ili zaposlenika društva koji nije član tima za izražavanje uvjerenja; i
- (b) bilo koje od sljedećih osoba u okviru klijenta usluga izražavanja uvjerenja:
 - i. direktora ili službenog lica;
 - ii. zaposlenika klijenta u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, zaposlenika klijenta u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

921.8.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:

- prirodu odnosa između partnera ili zaposlenika društva i direktora, službenog lica ili zaposlenika klijenta;
- stupanj interakcije između danog partnera ili zaposlenika društva s timom za izražavanje uvjerenja;
- funkciju partnera ili zaposlenika unutar društva;
- funkciju dane osobe u sklopu klijenta.

921.8.P3. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod rješavanja takvih prijetnji proisteklih iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja, odnosno prijetnji po osnovu zbližavanja uključuju:

- strukturiranje odgovornosti partnera ili zaposlenika tako da se smanji svaki uticaj na angažman s izražavanjem uvjerenja;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru relevantnih poslova na izražavanju uvjerenja.

ODJELJAK 922.

NEDAVNI RAD ZA KLIJENTA USLUGA IZRAŽAVANJA UVJERENJA

Uvod

- 922.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i rješavala prijetnje po neovisnost.
- 922.2. Ako je član tima za izražavanje uvjerenja u skorijoj prošlosti radio kao direktor ili službeno lice, odnosno kao zaposlenik klijenta usluga izražavanja uvjerenja, to bi moglo izazvati prijetnju proisteklu iz ličnih interesa, prijetnju samoprovjere ili prijetnju po osnovu zbližavanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Rad u periodu obuhvaćenom izvještajem s izražavanjem uvjerenja

- Z922.3.** Tim za izražavanje uvjerenja neće uključivati osobu koja je u periodu obuhvaćenom izvještajem s izražavanjem uvjerenja:
- (a) radila kao direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja; ili
 - (b) bila zaposlenik kojem pozicija omogućava da značajno utiče na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, zaposlenik kojem pozicija omogućava da značajno utiče na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Rad prije perioda obuhvaćenog izvještajem s izražavanjem uvjerenja

- 922.4.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa, odnosno prijetnja samoprovjere ili po osnovu zbližavanja mogla bi se javiti ako je član tima za izražavanje uvjerenja prije perioda obuhvaćenog izvještajem s izražavanjem uvjerenja:
- (a) radio kao direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja; ili
 - (b) bio zaposlenik kojem pozicija omogućava da značajno utiče na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, zaposlenik kojem pozicija omogućava da značajno utiče na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Na primjer, prijetnja bi nastala ako bi se u sklopu tekućeg angažmana s izražavanjem uvjerenja procjenjivala odluka koju je osoba donijela ili poslovi koje je obavljala u prethodnom periodu, dok je još bila u radnom odnosu u klijentu.

- 922.4.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- funkciju date osobe u sklopu klijenta;
 - trajanje perioda otkako je osoba prestala raditi za klijenta;
 - poslove člana tima za izražavanje uvjerenja.
- 922.4.P3. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa, prijetnje samoprovjere ili po osnovu zbližavanja je uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru rada člana tima za izražavanje uvjerenja.

ODJELJAK 923.

VRŠENJE DUŽNOSTI DIREKTORA ILI SLUŽBENOG LICA KLIJENTA USLUGA IZRAŽAVANJA UVJERENJA

Uvod

- 923.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 923.2. Vršenje dužnosti direktora ili službenog lica klijenta usluga izražavanje uvjerenja stvara prijetnje proistekle iz ličnih interesa i prijetnje samoprovjere. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Vršenje dužnosti direktora ili službenog lica

- Z923.3.** Partner ili zaposlenik društva neće vršiti dužnosti direktora ili službenog lica klijenta usluga izražavanja uvjerenja koje društvo pruža.

Vršenje dužnosti sekretara poduzeća

- Z923.4.** Partner ili zaposlenik društva neće vršiti dužnost sekretara klijenta usluga izražavanja uvjerenja koje društvo pruža, osim kada:
- (a) to eksplicitno dopuštaju lokalni zakon, pravila struke ili uobičajena praksa;
 - (b) rukovodstvo donosi sve relevantne odluke; i
 - (c) su dužnosti i poslovi koje obavlja ograničeni na dužnosti i poslove rutinske i administrativne prirode, kao što je vođenje zapisnika sa sastanaka ili održavanje obavezne dokumentacije u vezi s poreskim prijavama.
- 923.4.P1. Funkcija sekretara poduzeća ima različite konotacije u različitim jurisdikcijama. Poslovi sekretara mogu se kretati od administrativnih poslova, kao što su upravljanje kadrovima i održavanje evidencija i registara poduzeća, do tako raznovrsnih dužnosti poput osiguravanja da poduzeće poštuje primjenjivu regulativu ili pružanja savjeta o pitanjima iz domena korporativnog upravljanja. U pravilu se na ovu funkciju gleda kao na funkciju koja podrazumijeva blisku povezanost sa subjektom. Prema tome, ako partner ili zaposlenik društva vrši dužnost sekretara klijenta usluga izražavanja uvjerenja to stvara prijetnju (više informacija o pružanju usluga bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja dato je u odjeljku 950., *Pružanje usluga bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja*).

ODJELJAK 924.

RADNI ODNOS U KLIJENTU USLUGA IZRAŽAVANJA UVJERENJA

Uvod

- 924.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 924.2. Postojanje radnog odnosa u klijentu usluga izražavanja uvjerenja moglo bi stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnju po osnovu zblizavanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 924.3.P1. Prijetnja po osnovu zblizavanja ili prijetnja proistekla iz zastrašivanja mogu nastati u situacijama kada su sljedeće osobe bile član tima za izražavanje uvjerenja ili partner u društvu:
- direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja;
 - zaposlenik u poziciji koja mu omogućava značajan utjecaj na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, zaposlenik u poziciji koja mu omogućava značajan utjecaj na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Ograničenja za bivše partnere ili članove tima za izražavanje uvjerenja

- Z924.4.** Ako je bivši partner ili bivši član tima za izražavanje uvjerenja prešao raditi za klijenta usluga izražavanja uvjerenja na poslovima:
- (a) direktora ili službenog lica; ili
 - (b) zaposlenika u poziciji koja mu omogućava značajan utjecaj na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, zaposlenika u poziciji koja mu omogućava značajan utjecaj na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja, ta osoba neće nastaviti učešće u poslovanju ili profesionalnim poslovima društva.
- 924.4.P1. Čak i kada je neka od osoba iz točke Z924.4. počela raditi za klijenta usluga izražavanja uvjerenja na takvoj poziciji i ne nastavi učestvovati u poslovanju ili profesionalnim poslovima društva, i dalje bi moglo doći do pojave prijetnje po osnovu zblizavanja ili prijetnje proistekle iz zastrašivanja.
- 924.4.P2. Prijetnja po osnovu zblizavanja ili proistekla iz zastrašivanja može se javiti kada bivši partner društva pređe raditi za subjekta na neku od funkcija iz točke 924.3.P1., a taj subjekt kasnije postane klijent usluga izražavanja uvjerenja koje pruža društvo.
- 924.4.P3. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- funkciju koju je osoba preuzela u sklopu klijenta;
 - svako uključivanje osobe u budući rad tima za izražavanje uvjerenja;
 - trajanje perioda otkako je osoba bila član tima za izražavanje uvjerenja ili partner društva;

- prethodnu funkciju osobe u okviru tima za izražavanje uvjerenja ili društva, na primjer, da li je bila odgovorna za održavanje redovnih kontakata s rukovodstvom ili osobama nadležnim za upravljanje klijentom.

924.4.P4. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod rješavanja takvih prijetnji po osnovu zbližavanja ili proisteklih iz zastrašivanja uključuju:

- uspostavljanje aranžmana kao što je to da osoba nema pravo primati beneficije ili druga plaćanja od društva, osim ako se vrše u skladu sa unaprijed utvrđenim fiksnim dogovorom;
- uspostavljanje aranžmana kao što je to da sva dugovanja društva prema osobi nisu značajna za društvo;
- izmjenu plana angažmana s izražavanjem uvjerenja;
- raspoređivanje osoba koje posjeduju dovoljno iskustva u radu sa osobom koja ja prešla raditi za klijenta u tim za izražavanje uvjerenja;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru rada nekadašnjeg člana tima za izražavanje uvjerenja.

Članovi tima za izražavanje uvjerenja koji stupaju u pregovore o zapošljavanju kod klijenta

Z924.5. Društvo je dužno uspostaviti politike i postupke koji članovima tima za izražavanje uvjerenja nalažu da obavijeste društvo o svom stupanju u pregovore o zaposlenju s klijentom usluga izražavanja uvjerenja.

924.5.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa nastaje kada član tima za izražavanje uvjerenja učestvuje u angažmanu s izražavanjem uvjerenja znajući da će ili bi mogao nekad u budućnosti preći da radi za klijenta.

924.5.P2. Primjer radnje kojom bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa je isključivanje osobe iz angažmana s izražavanjem uvjerenja.

924.5.P3. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa je uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru svih značajnih prosudbi koje je dana osoba donijela u svojstvu člana tima.

ODJELJAK 940.

DUGOTRAJNA POVEZANOST KADROVA S KLIJENTOM USLUGA IZRAŽAVANJA UVJERENJA

Uvod

- 940.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 940.2. Kada je osoba uključena u angažman s izražavanjem uvjerenja koji se ponavlja tokom dužeg perioda, mogle bi se javiti prijetnje po osnovu zblizavanja i prijetnje proistekle iz ličnih interesa. Ovaj odjeljak uređuje zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 940.3.P1. Prijetnja po osnovu zblizavanja može se javiti kao rezultat dugotrajne povezanosti osobe sa:
- (a) klijentom usluga izražavanja uvjerenja;
 - (b) višim rukovodstvom klijenta usluga izražavanja uvjerenja; ili
 - (c) predmetom angažmana s izražavanjem uvjerenja ili, kod angažmana potvrđivanja, informacijama o predmetu tog angažmana.
- 940.3.P2. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa može nastati kao rezultat zabrinutosti osobe da će izgubiti višegodišnjeg klijenta usluga izražavanja uvjerenja ili njene zainteresiranosti da zadrži blizak lični odnos s članom višeg rukovodstva ili osobama nadležnim za upravljanje. Ona bi mogla neprimjereno uticati na prosudbe te osobe.
- 940.3.P3. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takve prijetnji po osnovu zblizavanja ili prijetnje proistekle iz ličnih interesa uključuju:
- prirodu angažmana s izražavanjem uvjerenja;
 - koliko dugo je osoba bila član tima za izražavanje uvjerenja, rang te osobe u sklopu tima, te prirodu poslova koje je obavljala, uključujući to da li je takav odnos postojao i dok je osoba radila za drugo društvo;
 - u kojoj mjeri radom te osobe upravljaju, provjeravaju ga i nadgledaju kadrovi višeg ranga;
 - u kojoj mjeri osoba, usljed svog ranga, može uticati na ishod angažmana s izražavanjem uvjerenja u smislu, na primjer, donošenja ključnih odluka ili usmjeravanja rada drugih članova tima koji radi na angažmanu;
 - bliskost ličnih odnosa osobe s klijentom usluga izražavanja uvjerenja ili, ako je primjenjivo, njegovim višim rukovodstvom;
 - prirodu, učestalost i obim interakcije između date osobe i klijenta usluga izražavanja uvjerenja;

- da li je došlo do promjena u prirodi ili kompleksnosti predmeta datog angažmana ili informacija o predmetu angažmana;
- da li je u skorije vrijeme bilo promjena osobe ili osoba u okviru klijenta usluga izražavanja uvjerenja koje su odgovorne za predmet ili, kod angažmana potvrđivanja, za informacije o predmetu angažmana ili, ako je primjenjivo, višeg rukovodstva.

940.3.P4. Kombinacija dva ili više faktora mogla bi dovesti do povećanja ili smanjenja nivoa prijetnje. Na primjer, prijetnje po osnovu zbližavanja koje su se razvile postepeno kao rezultat sve bližeg odnosa između člana tima za izražavanje uvjerenja i neke osobe iz klijenta usluga izražavanja uvjerenja koja je u poziciji da značajno utiče na predmet ili, kod angažmana potvrđivanja, na informacije o predmetu angažmana mogle bi se smanjiti ako bi ta osoba prestala raditi za klijenta.

940.3.P5. Primjer radnje kojom bi se mogle otkloniti prijetnje po osnovu zbližavanja i proistekle iz ličnih interesa nastale u vezi sa određenim angažmanom je isključivanje osobe iz tima za izražavanje uvjerenja u sklopu rotiranja kadrova.

940.3.P6. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod oslovljavanja takvih prijetnji po osnovu zbližavanja ili proisteklih iz ličnih interesa uključuju:

- promjenu funkcije osobe u timu za izražavanje uvjerenja ili vrste i obima poslova koje obavlja;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora koji nije bi član tima za izražavanje uvjerenja da izvrši provjeru rada date osobe;
- provođenje redovnih nezavisnih unutrašnjih ili vanjskih provjera kvaliteta izvršenja angažmana.

Z940.4. Ako se društvo odluči da je nivo nastalih prijetnji moguće riješiti samo tako što će rotiranjem kadrova datu osobu isključiti iz tima za izražavanje uvjerenja, mora utvrditi odgovarajući period tokom kog ta osoba neće:

- (a) biti član tima koji radi na angažmanu s izražavanjem uvjerenja;
- (b) provoditi kontrolu kvaliteta izvršenja angažmana s izražavanjem uvjerenja; ili
- (c) uživati direktan utjecaj na ishod angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Taj period mora biti dovoljno dug da dozvoli oslovljavanje prijetnji po osnovu zbližavanja ili proisteklih iz ličnih interesa.

ODJELJAK 950.

PRUŽANJE USLUGA BEZ IZRAŽAVANJA UVJERENJA KLIJENTIMA USLUGA IZRAŽAVANJA UVJERENJA

Uvod

- 950.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 950.2. Društva mogu pružati cijeli spektar usluga bez izražavanja uvjerenja klijentima usluga izražavanja uvjerenja, u skladu sa svojim sposobnostima i oblastima stručnosti. Pružanje određenih usluga bez izražavanja uvjerenja klijentima usluga izražavanja uvjerenja moglo bi stvoriti prijetnje poštivanju osnovnih principa i prijetnje po neovisnost. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- Z950.3.** Prije nego društvo prihvati angažman za pružanje usluge bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja, dužni su utvrditi da li bi pružanje takve usluge moglo proizvesti prijetnju po neovisnost.
- 950.3.P1. Zahtjevi i materijali za primjenu iz ovog odjeljka pomažu društvu kod analiziranja određenih vrsta usluga bez izražavanja uvjerenja i s njima povezanih prijetnji do kojih bi moglo doći ako društvo prihvati da pruža usluge bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja.
- 950.3.P2. Nove poslovne prakse, evolucija finansijskih tržišta i promjene u informatičkoj tehnologiji su samo neka od dešavanja zbog kojih nije moguće izraditi potpunu listu usluga bez izražavanja uvjerenja koje je moguće pružiti klijentu usluga izražavanja uvjerenja. Prema tome, Kodeks ne daje potpunu listu svih usluga bez izražavanja uvjerenja koje bi mogle biti pružene klijentu usluga izražavanja uvjerenja.

Procjenjivanje prijetnji

- 950.4.P1. U faktore od značaja za procjenu nivoa prijetnji koje su nastale kao rezultat pružanja usluga bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja spadaju:
- sadržaj, opseg i svrha usluge;
 - utvrđeni nivo ovisnosti od ishoda te usluge kao dijela angažmana s izražavanjem uvjerenja;
 - pravno i regulatorno okruženje u kom se usluga pruža;
 - da li će ishod pružanja usluge uticati na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, na pitanja zastupljena u informacijama o predmetu tog angažmana, i, ako hoće:
 - u kojoj mjeri će ishod usluge imati značajne ili utjecajne efekte na predmet angažmana i, kod angažmana potvrđivanja, na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja;

- u kojoj mjeri će klijent usluga izražavanja uvjerenja biti uključen u određivanje značajnih pitanja koja podliježu prosuđivanju;
- nivo stručnosti rukovodstva i kadrova klijenta u odnosu na vrstu usluge koja se pruža.

Značajnost u odnosu na podatke klijenta usluga izražavanja uvjerenja

950.4.P2. Koncept značajnosti u vezi sa informacijama o predmetu angažmana za klijenta usluga izražavanja uvjerenja uređen je *Međunarodnim standardom za angažmane s izražavanjem uvjerenja 3000 (izmijenjeno izdanje), Angažmani s izražavanjem uvjerenja koji nisu revizija ili uvidi u historijske financijske podatke*. Utvrđivanje značajnosti nalaže korištenje profesionalnog rasuđivanja i na njega utiču i kvantitativni i kvalitativni faktori, kao i viđenja potreba korisnika za financijskim ili drugim podacima.

Pružanje više usluga bez izražavanja uvjerenja istom klijentu usluga izražavanja uvjerenja

950.4.P3. Društvo može pružati više usluga bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja. U takvim okolnostima, razmatranje kombiniranih efekata prijetnji nastalih kao rezultat pružanja tih usluga predstavlja značajan dio procjene prijetnji koju vrši društvo.

Rješavanje prijetnji

950.5.P1. Točka 120.10.P2. nudi opis mjera zaštite. U odnosu na pružanje usluga bez izražavanja uvjerenja klijentima usluga izražavanja uvjerenja, mjere zaštite su radnje koje društvo poduzima, zasebno ili zajedno, kako bi u suštini svelo prijetnje po neovisnost na prihvatljivi nivo. U nekim situacijama, kada je prijetnja proizašla iz pružanja usluge klijentu usluga izražavanja uvjerenja, može se desiti da ne postoje odgovarajuće mjere zaštite. U takvim situacijama, primjena konceptualnog okvira iz odjeljka 120. nalaže da društvo odbije ili prestane pružati usluge bez izražavanja uvjerenja, odnosno da odbije ili raskine angažman s izražavanjem uvjerenja.

Zabrana preuzimanja rukovodnih odgovornosti

Z950.6. Društvo neće preuzeti rukovodne odgovornosti koje se tiču predmeta angažmana s izražavanjem uvjerenja koje provodi društvo i, kod angažmana potvrđivanja, informacija o predmetu tog angažmana. Ako društvo preuzme rukovodne odgovornosti kao dio bilo koje druge usluge koju pruža danom klijentu usluga izražavanja uvjerenja, dužno je osigurati da se ona ne dotiče predmeta angažmana s izražavanjem uvjerenja i, kod angažmana potvrđivanja, informacija o tom predmetu.

950.6.P1. Rukovodne odgovornosti podrazumijevaju kontroliranje, vođenje i usmjeravanje subjekta, uključujući donošenje odluka u vezi sa sticanjem, raspoređivanjem i kontroliranjem kadrova, te financijskih, tehnoloških, fizičkih i nematerijalnih resursa.

950.6.P2. Pružanje usluge bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja stvara prijetnje samoprovjere i proistekle iz ličnih interesa ako društvo tokom pružanja usluge preuzme rukovodne odgovornosti. U vezi s pružanjem usluge koja se odnosi na predmet angažmana s izražavanjem uvjerenja koje provodi društvo i, kod angažmana potvrđivanja, informacije o predmetu tog angažmana, preuzimanje rukovodnih odgovornosti također dovodi do prijetnje po osnovu zbližavanja, a može proizvesti i prijetnju u vezi s propagiranjem jer društvo postane previše tijesno povezano sa stavovima i interesima rukovodstva.

950.6.P3. Utvrđivanje da li je neki posao rukovodna odgovornost zavisi od okolnosti i iziskuje korištenje profesionalnog rasuđivanja. Primjeri poslova koji bi bili smatrani rukovodnim odgovornostima su:

- kreiranje politika i određivanje strateškog usmjerenja;
- zapošljavanje ili otpuštanje zaposlenika;
- usmjeravanje i preuzimanje odgovornosti za postupke zaposlenika u vezi s njihovim radom za subjekt;
- odobravanje transakcija;
- kontroliranje, odnosno upravljanje bankovnim računima ili ulaganjima;
- donošenje odluka o tome koje preporuke društva ili trećih strana primijeniti;
- odgovaranje osobama nadležnim za upravljanje ispred rukovodstva;
- preuzimanje odgovornosti za osmišljavanje, uvođenje, praćenje i održavanje unutrašnje kontrole.

950.6.P4. Davanje savjeta i preporuka koje rukovodstvu klijenta usluga izražavanja uvjerenja pomažu u izvršenju njihovih obaveza ne predstavlja preuzimanje rukovodnih odgovornosti (vidjeti točke od Z950.6. do 950.6.P3.).

Z950.7. Kako bi se izbjeglo preuzimanje rukovodnih odgovornosti kod pružanja usluga bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja koje su povezane s predmetom datog angažmana i, kod angažmana potvrđivanja, informacijama o tom predmetu, društvo mora biti sigurno da rukovodstvo klijenta donosi sve prosudbe i odluke koje spadaju u njegovu nadležnost. To uključuje osiguravanje da rukovodstvo klijenta:

- (a) imenuje osobu sa odgovarajućim sposobnostima, znanjem i iskustvom koja će sve vrijeme odgovarati za odluke klijenta i nadgledati pružanje usluga. Ta osoba, po mogućnosti član višeg rukovodstva, će razumjeti:
 - (i) ciljeve, sadržaj i rezultate usluga; i
 - (ii) šta su odgovornosti klijenta, a šta društva.

Data osoba, međutim, nije dužna posjedovati odgovarajuću stručnost da pruži ili ponovo pruži predmetne usluge;

- (b) vrši nadzor nad uslugama i procjenjuje da li su rezultati ostvareni pružanjem usluge adekvatni za potrebe klijenta; i
- (c) preuzima odgovornost za sve radnje koje je potrebno poduzeti u odnosu na rezultate pružanja usluga, ukoliko ih ima.

Ostala pitanja koja treba uzeti u obzir kod pružanja određenih usluga bez izražavanja uvjerenja

- 950.8.P1. Prijetnja samoprovjere bi se mogla javiti u situacijama kada je, kod angažmana potvrđivanja, društvo uključeno u izradu informacija koje kasnije postanu informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja. Primjeri usluga bez izražavanja uvjerenja koje bi mogle stvoriti takvu prijetnju samoprovjere kada se pružaju u odnosu na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja uključuju:
- (a) izradu i pripremanje izglednih informacija i naknadno izdavanje izvještaja s izražavanjem uvjerenja u vezi s njima;
 - (b) procjenu vrijednosti koja čini dio informacija o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja ili se odnosi na njih.

ODJELJAK 990.

IZVJEŠTAJI S OGRANIČENIM KORIŠTENJEM I DISTRIBUCIJOM (ANGAŽMANI S IZRAŽAVANJEM UVJERENJA KOJI NISU ANGAŽMANI ZA PROVOĐENJE REVIZIJE I UVIDA)

Uvod

- 990.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 990.2. Ovaj odjeljak sadrži određene preinake dijela 4B. koje su dozvoljene u određenim okolnostima kada se radi o angažmanima s izražavanjem uvjerenja koji podrazumijevaju izvještaje ograničenog korištenja i distribucije. Angažman za izdavanje izvještaja čije korištenje i distribucija su ograničeni u okolnostima opisanim u točki Z990.3. u ovom odjeljku se naziva 'predmetni angažman s izražavanjem uvjerenja'.

Zaključci i materijali za primjenu

Opće odredbe

- Z990.3.** Kada društvo namjerava izdati izvještaj o angažmanu s izražavanjem uvjerenja koji podrazumijeva ograničeno korištenje i distribuciju, zahtjevi u pogledu neovisnosti iz dijela 4B. mogu se preinačiti na način koji dozvoljava ovaj odjeljak, ali samo ako:
- (a) društvo razgovara s ciljanim korisnicima izvještaja o izvršenim preinakama zahtjeva u pogledu neovisnosti koji će biti primjenjivati kod pružanja date usluge; i
 - (b) ciljani korisnici razumiju svrhu, informacije o predmetu angažmana i ograničenja izvještaja i izraze svoje slaganje s primjenom danih preinaka.
- 990.3.P1. Ciljani korisnici izvještaja razumijevanje svrhe, informacija o predmetu angažmana i ograničenja izvještaja mogu steći tako što će, direktno ili indirektno preko predstavnika koji ima odgovarajuća ovlaštenja za postupanje u ime korisnika, učestvovati u određivanju prirode i djelokruga angažmana. U svakom slučaju, takvo učešće omogućava društvu da komunicira s ciljanim korisnicima izvještaja o pitanjima nezavisnosti, uključujući okolnosti od značaja za primjenu konceptualnog okvira, te da od njih dobije suglasnost za preinake zahtjeva u pogledu neovisnosti.
- Z990.4.** Kada su ciljani korisnici izvještaja kategorija korisnika koji nisu poimenice poznati u trenutku utvrđivanja uvjeta angažmana, društvo će ih naknadno obavijestiti o preinačenim zahtjevima u pogledu neovisnosti s kojima se suglasio njihov predstavnik.
- 990.4.P1. Na primjer, kada su ciljani korisnici izvještaja kategorija korisnika poput najmodavaca u dogovoru o dodjeli sindikalnog kredita, društvo može opisati preinačene zahtjeve u pogledu nezavisnosti u dopisu o preuzimanju angažmana koji upućuje predstavniku tih zajmodavaca. Predstavnik taj dopis potom može dati na uvid članovima date grupe zajmodavaca kako bi se zadovoljila obaveza društva da upozna korisnike s preinakama zahtjeva u pogledu neovisnosti s kojima se predstavnik suglasio.
- Z990.5.** Kada društvo izvršava predmetni angažman s izražavanjem uvjerenja, sve preinake dijela 4B. moraju biti ograničene na one iz točaka Z990.7. i Z990.8.

Z990.6. Ako društvo za istog klijenta također izdaje izvještaj s izražavanjem uvjerenja koji ne podrazumijeva ograničeno korištenje i distribuciju, dužno je na taj angažman s izražavanjem uvjerenja primijeniti dio 4B.

Financijski interesi, zajmovi i garancije, bliski poslovni, porodični i lični odnosi

Z990.7. Kada društvo provodi predmetni angažman s izražavanjem uvjerenja:

- (a)** relevantne odredbe odjeljaka 910., 911., 920., 921., 922. i 924. mora primjenjivati samo u odnosu na članove tima koji radi na angažmanu i članove njihovih najužih i užih porodica;
- (b)** dužno je prepoznati, procijeniti i osloviti sve prijetnje po neovisnost nastale usljed postojanja interesa i odnosa, kako su dati u odjeljcima 910., 911., 920., 921., 922. i 924., između klijenta usluga izražavanja uvjerenja i sljedećih članova tima za izražavanje uvjerenja:
 - (i)** osoba koje pružaju savjete o stručnim pitanjima, određenim granama privrede, transakcijama ili događajima; ili
 - (ii)** osoba koje provode kontrolu kvaliteta izvršenja angažmana, uključujući one koje provode provjeru kontrole kvaliteta izvršenja angažmana; i
- (c)** društvo je dužno procijeniti i osloviti sve prijetnje za koje tim koji radi na angažmanu ima razloga vjerovati da su nastale usljed postojanja interesa i odnosa između klijenta usluga izražavanja uvjerenja i drugih osoba unutar društva koje mogu direktno uticati na ishod danog angažmana s izražavanjem uvjerenja, kako su određene u odjeljcima 910., 911., 920., 921., 922. i 924.

990.7.P1. Druge osobe unutar društva koje mogu direktno uticati na ishod angažmana s izražavanjem uvjerenja uključuju osobe koje preporučuju naknadu, odnosno koje direktno nadgledaju, upravljaju ili vrše drugi vid nadzora nad partnerom u angažmanu s izražavanjem uvjerenja u vezi sa izvršenjem tog angažmana.

Z990.8. Kada društvo izvršava predmetni angažman s izražavanjem uvjerenja, ono ne smije imati značajan direktan ili značajan indirektan financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja.

POJMOVNIK S POPISOM SKRAĆENICA

Upotreba jednine u *Međunarodnom kodeksu etike za profesionalne računovođe (i Međunarodnim standardima neovisnosti/nezavisnosti)* podrazumijeva i množinu i obrnuto a pojmovi imaju značenja navedena u nastavku teksta.

Objašnjena definiranih pojmova su u Pojmovniku dana redovnim stilom, dok se za objašnjenja opisanih pojmova koja imaju posebna značenja u određenim dijelovima Kodeksa, odnosno za dodatna objašnjenja definiranih pojmova koristi kurziv. Sljedeća tabela sadrži i pozivanja na pojmove opisane u Kodeksu.

Angažman potvrđivanja [Attestation engagement]	<p>Angažman s izražavanjem uvjerenja u sklopu kog strana koja nije profesionalni računovođa u javnoj praksi mjeri ili ocjenjuje predmet angažmana u odnosu na određene kriterije.</p> <p>Strana koja nije profesionalni računovođa često i predstavlja informacije o predmetu angažmana do kojih je došla tim putem u izvještaju ili izjavi. U nekim slučajevima, međutim, te informacije može predstaviti računovođa u izvještaju s izražavanjem uvjerenja. Kod angažmana potvrđivanja, zaključak računovođe se bavi time da li informacije o predmetu angažmana sadrže značajne neistinite tvrdnje.</p> <p>Zaključak računovođe može biti sročan tako da se odnosi na:</p> <ul style="list-style-type: none">(i) predmet angažmana i primjenjive kriterije;(ii) informacije o predmetu angažmana i primjenjive kriterije; ili(iii) izjavu odgovarajuće strane.
Angažman s direktnim izvještavanjem [Direct engagement]	<p>Angažman s izražavanjem uvjerenja u sklopu kog profesionalni računovođa u javnoj praksi mjeri ili ocjenjuje predmet angažmana u odnosu na primjenjive kriterije i predstavlja tako dobivene informacije o predmetu angažmana kao dio izvještaja s izražavanjem uvjerenja ili uz njega. Kod angažmana s direktnim izvještavanjem, zaključak računovođe se bavi prijavljenim ishodom mjerenja ili ocjene predmeta u odnosu na kriterije.</p>
Angažman s izražavanjem uvjerenja [Assurance engagement]	<p>Angažman u okviru kog profesionalni računovođa u javnoj praksi nastoji prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza da bi mogao iznijeti zaključak koji je osmišljen da poveća nivo povjerenja ciljanih korisnika, pored odgovorne strane, u informacije o predmetu angažmana.</p> <p>(MSIU 3000 (<i>izmijenjeno izdanje</i>)) opisuje elemente i ciljeve angažmana s izražavanjem uvjerenja koji se provode prema tom standardu, dok <i>Okvir za izražavanje uvjerenja</i> daje opći opis angažmana s izražavanjem uvjerenja u odnosu na koje se primjenjuju Međunarodni revizijski standardi (MRevS-ovi), Međunarodni standardi za angažmane uvida (MSU-ovi) i Međunarodni standardi za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU-ovi).</p> <p><i>U dijelu 4B., pojam 'angažman s izražavanjem uvjerenja' se odnosi na angažmane s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije ili angažmani uvida.</i></p>

Angažman uvida [Review engagement]	Angažman s izražavanjem uvjerenja koji se provodi u skladu s Međunarodnim standardima za angažmane uvida ili jednakim setom standarda, u kojem profesionalni računovođa u javnoj praksi izražava zaključak o tome da li je uočio, na osnovu postupaka koji ne pružaju sve dokaze koji se zahtijevaju u reviziji, nešto zbog čega smatra da financijski izvještaji nisu, u svim značajnim aspektima, pripremljeni u skladu s važećim okvirom za financijsko izvještavanje.
Angažman za provođenje revizije [Audit engagement]	Angažman s razumnim uvjerenjem u okviru kojeg profesionalni računovođa u javnoj praksi daje mišljenje o tome da li su financijski izvještaji, u svim značajnim aspektima, izrađeni (odnosno, daju istinit i fer prikaz ili su istinito prezentirani, u svim značajnim aspektima) u skladu s važećim okvirom za financijsko izvještavanje, kao što je angažman koji se provodi u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima. To uključuje zakonsku reviziju, koju nalažu zakoni ili drugi propisi. <i>U dijelu 4A., pojam 'angažman za provođenje revizije' odnosi se u jednakom značenju i na 'angažman uvida'.</i>
Angažovani/ angažirani tim [Engagement team]	Svi partneri i osoblje koji rade na izvršenju angažmana i sve osobe koje društvo ili društvo iz mreže angažira da provedu postupke s izražavanjem uvjerenja u sklopu angažmana. To ne uključuje vanjske stručnjake koje angažira dano ili drugo društvo iz mreže. Pojam 'angažirani tim' također ne uključuje osobe koje vrše funkciju unutarnje revizije klijenta a koje direktno pomažu izvršenje angažmana za provođenje revizije onda kada vanjski revizor postupa u skladu sa zahtjevima MRevS-a 610 (izdanje iz 2013.), <i>Korištenje radom internih revizora</i> .
Direktni financijski interes [Direct financial interest]	Financijski interes: (a) koji je u direktnom vlasništvu i pod kontrolom osobe ili subjekta (uključujući one kojima na diskrecijskim osnovama upravljaju drugi); ili (b) koji je u indirektnom vlasništvu preko zajedničkog investicijskog društva, zadužbine, fonda ili drugog posrednika nad kojim osoba ili subjekt ima kontrolu ili mogućnost da utiče na odluke o ulaganjima.
Direktor ili službeno lice [Director or officer]	Osobe zadužene za upravljanje subjektom, odnosno koje postupaju u jednakom svojstvu bez obzira na njihovo zvanje a koje se mogu razlikovati zavisno od jurisdikcije.
Društvo [Firm]	(c) Samostalni profesionalni računovođa, partnerstvo ili udruženje profesionalnih računovođa; (d) subjekt koji kontrolira takve strane, putem vlasništva, uprave ili na druge načine; i (e) subjekt kojeg kontroliraju takve strane, putem vlasništva, uprave ili na druge načine.

Točke 400.4. i 900.3. objašnjavaju da se pojam 'društvo' koristi u značenju odgovornosti profesionalnih računovođa i društava da postupaju u skladu s dijelovima 4A. ili 4B.

Društvo iz mreže [Network firm]	Društvo ili subjekt koji je dio mreže. <i>Za više informacija, vidjeti točke od 400.50.P1. do 400.54.P1.</i>
Financijski interes [Financial interest]	Interes u dionicama ili drugim vrijednosnim papirima, obveznicama, zajmovima ili ostalim dužničkim instrumentima nekog subjekta, uključujući prava i obaveze sticanja takvog interesa i derivate direktno povezane s takvim interesom.
Financijski izvještaji [Financial statements]	Strukturirano prikazivanje historijskih financijskih podataka, uključujući bilješke koje se objavljuju uz financijske izvještaje, namijenjeno obavještavanju o ekonomskim resursima ili obavezama subjekta u određenom trenutku ili promjenama istih tokom određenog perioda, u skladu s okvirom za financijsko izvještavanje. Povezane bilješke uobičajeno daju sažetak značajnih računovodstvenih politika i druga objašnjenja. Pojam se može odnositi na kompletan set financijskih izvještaja, ali i na pojedinačni izvještaj kao što je izvještaj o financijskom položaju (bilanca stanja) ili izvještaj o uspješnosti (račun dobiti i gubitka/izvještaj o prihodima i rashodima), uz povezane bilješke s objašnjenjima. <i>Pojam se ne odnosi na konkretne elemente, konta ili stavke financijskog izvještaja.</i>
Financijski izvještaji o kojima društvo treba dati mišljenje [Financial statements on which the firm will express an opinion]	U slučaju pojedinačnog subjekta, financijski izvještaji tog subjekta. U slučaju konsolidiranih financijskih izvještaja, poznatih i pod nazivom financijski izvještaji grupe, konsolidirani financijski izvještaji.
Financijski izvještaji posebne namjene [Special purpose financial statements]	Financijski izvještaji izrađeni u skladu sa okvirom za financijsko izvještavanje namijenjeni zadovoljenju potreba određenih korisnika za financijskim podacima.
Glavni partner u reviziji [Key audit partner]	Partner na angažmanu, osoba odgovorna za provjeru kontrole kvalitete izvršenja angažmana i drugi partneri u reviziji, ako postoje, koji u sklopu angažiranog tima donose ključne odluke ili prosudbe o bitnim pitanjima u vezi s revizijom financijskih izvještaja o kojima društvo treba dati mišljenje. Zavisno od okolnosti i poslova osoba koje učestvuju u reviziji, 'drugi partneri u reviziji' mogu uključivati, na primjer, partnere u reviziji odgovorne za značajna zavisna društva ili ogranke.

Historijski financijski podaci [Historical financial information]	Podaci izraženi u financijskim terminima u vezi sa određenim subjektom, prvenstveno izvedeni iz njegovog računovodstvenog sistema, koji se tiču ekonomskih događaja iz ranijih perioda, odnosno ekonomskog stanja ili okolnosti u određenim prošlim trenucima.
Indirektni financijski interes [Indirect financial interest]	Financijski interes u indirektnom vlasništvu preko zajedničkog investicijskog društva, zadužbine, fonda ili drugog posrednika nad kojim osoba ili subjekt nema kontrole ili mogućnost da utiče na odluke o ulaganjima.
Informacije o predmetu angažmana [Subject matter information]	Ishod mjerenja ili ocjene predmeta angažmana u odnosu na kriterije, odnosno informacije do kojih se dođe kroz primjenu kriterija na predmet angažmana.
Izveštaj o reviziji [Audit report]	<i>U dijelu 4A., pojam 'izveštaj o reviziji' odnosi se u jednakom značenju i na 'izveštaj o uvidu'.</i>
Klijent usluga izražavanja uvjerenja [Assurance client]	Odgovorna strana i, kod angažmana potvrđivanja, strana koja odgovara za informacije o predmetu angažmana (koja može biti ista osoba kao i odgovorna strana).
Klijent usluga revizije [Audit client]	Subjekt u odnosu na koji društvo vrši angažman za provođenje revizije. Kada je klijent usluga revizije društvo koje kotira na burzi, pod tim pojmom se obavezno podrazumijevaju i svi povezani subjekti. Kada klijent usluga revizije nije društvo koje kotira na burzi, pod tim pojmom se podrazumijevaju oni povezani subjekti nad kojima ima direktnu ili indirektnu kontrolu (<i>vidjeti i točku Z400.20.</i>). <i>U dijelu 4A., pojam 'klijent usluga revizije' odnosi se u jednakom značenju i na 'klijenta usluga uvida'.</i>
Klijent usluga uvida [Review client]	Subjekt u odnosu na koji društvo vrši angažman uvida.
Konceptualni okvir [Conceptual framework]	<i>Opis pojma dat je u odjeljku 120.</i>
Kriteriji [Criteria]	Određene vrijednosti (reperi) koje se koriste za mjerenje ili ocjenjivanje predmeta angažmana s izražavanjem uvjerenja. 'Primjenjivi kriteriji' su kriteriji koji se koriste za neki konkretni angažman.
Mjere zaštite [Safeguards]	<i>Mjere zaštite su radnje koje profesionalni računovođa poduzima, zasebno ili zajedno, kako bi u suštini sveo prijetnje poštivanju osnovnih principa na prihvatljiv nivo.</i> <i>Opis ovog pojma dat je u točki 120.10.P2.</i>

Moglo bi [Might]	<i>Ovaj pojam se u Kodeksu koristi da bi se izrazila mogućnost pojave određenog pitanja, nastanka događaja ili poduzimanja radnje. On ne povezuje poseban stupanj mogućnosti ili vjerojatnosti s prijetnjom, s obzirom da procjena nivoa prijetnje zavisi od činjenica i okolnosti koje okružuju konkretno pitanje, događaj ili radnju.</i>
Mogu/imaju pravo [May]	<i>Ovaj izraz se u Kodeksu koristi da bi se dala dozvola za poduzimanje konkretne radnje u određenim okolnostima, uključujući izuzeća od postupanja po zahtjevu. On se ne koristi da bi se izrazila mogućnost.</i>
Mreža [Network]	Veća organizacijska struktura: (a) koja je usmjerena na suradnju; i (b) koja je jasno usmjerena na dijeljenje profita ili troškova, odnosno koja podrazumijeva zajedničko vlasništvo, kontrolu ili rukovodstvo, politiku i postupke kontrole kvaliteta, poslovnu strategiju, korištenje istog naziva zaštićenog kao brend ili dijeljenje značajnog dijela profesionalnih resursa.
Najuža porodica [Immediate family]	Bračni partner (ili ekvivalent) ili uzdržavani član porodice.
Neusklađenost s normama i propisima (profesionalne računovođe u privredi) [Non-compliance with laws and regulations, Professional Accountants in Business]	<i>Neusklađenost s normama i propisima (u daljem tekstu: neusklađenost) čini svaki namjerni ili nenamjerni propust ili postupanje suprotno važećim normama ili propisima koje počinje sljedeće strane:</i> (a) organizacija koja zapošljava profesionalnog računovođu; (b) osobe nadležne za upravljanje tom organizacijom; (c) rukovodstvo organizacije koja zapošljava profesionalnog računovođu; ili (d) druge osobe koje rade za tu organizaciju ili postupaju po njenim uputama. <i>Opis ovog pojma dat je u točki 260.5.P1.</i>
Neusklađenost s normama i propisima (profesionalne računovođe u javnoj praksi) [Non-compliance with laws and regulations, Professional Accountants in Public Practice]	<i>Neusklađenost s normama i propisima čini svaki namjerni ili nenamjerni propust ili postupanje suprotno važećim normama ili propisima koje počinje sljedeće strane:</i> (a) klijent; (b) osobe nadležne za upravljanje klijentom; (c) rukovodstvo klijenta; ili (d) druge osobe koje rade za klijenta ili postupaju po njegovim uputama. <i>Opis ovog pojma dat je u točki 360.5.P1.</i>
Nezavisnost/neovisnost [Independence]	Nezavisnost/neovisnost je: (a) nezavisnost/neovisnost mišljenja – mentalni sklop koji omogućava izražavanje zaključaka bez podlijevanja utjecajima koji podrivaju

profesionalno rasuđivanje, što osobi daje slobodu da postupa s integritetom, objektivno i služeći se profesionalnim skepticizmom;

- (b) nezavisnost/neovisnost u nastupu – izbjegavanje činjenica i okolnosti koje su dovoljno značajne da bi razumna i informirana treća strana vjerojatno zaključila da je integritet, objektivnost ili profesionalni skepticizam društva ili člana tima za reviziju, odnosno tima za izražavanje uvjerenja doveden u pitanje.

Kao što to propisuju točke 400.5. i 900.4., svako opisivanje osobe ili društva kao 'neovisnih/nezavisnih' znači da su postupili u skladu sa odredbama dijela 4A., odnosno 4B.

Odgovarajući kontrolor
[Appropriate reviewer]

Odgovarajući kontrolor je profesionalac koji posjeduje potrebno znanje, sposobnosti, iskustvo i ovlaštenja da izvrši objektivnu provjeru relevantnih obavljenih poslova, odnosno pruženih usluga. Ta osoba može biti profesionalni računovođa.

Opis ovog pojma dat je u točki 300.8.P4.

Odgovorna strana
[Responsible party]

Kod angažmana s izražavanjem uvjerenja, to je strana koja odgovara za predmet angažmana.

Oglašavanje
[Advertising]

Davanje javnosti informacija o uslugama ili vještinama koje nudi profesionalni računovođa u javnoj praksi s namjerom pribavljanja klijenata profesionalnih usluga.

Osnovni principi
[Fundamental principles]

Opis ovog pojma dat je u točki 110.1.P1. Osnovni principi su pojedinačno opisani u okviru sljedećih točaka:

<i>integritet</i>	<i>Z111.1.;</i>
<i>objektivnost</i>	<i>Z112.1.;</i>
<i>profesionalna kompetentnost i dužna pažnja</i>	<i>Z113.1.;</i>
<i>povjerljivost</i>	<i>Z114.1.;</i>
<i>profesionalno ponašanje</i>	<i>Z115.1.</i>

Osobe nadležne za upravljanje
[Those charged with governance]

Osoba/e ili organizacija/e (na primjer korporativni povjerenik) nadležne za nadziranje strateškog usmjerenja subjekta i za obaveze povezane sa odgovornošću subjekta. To uključuje nadziranje postupaka financijskog izvještavanja. U nekim jurisdikcijama, osobe nadležne za upravljanje kod određenih subjekata mogu uključivati rukovodne kadrove, kao što su izvršni članovi upravnog odbora subjekta iz privatnog ili javnog sektora, odnosno direktor-vlasnik.

Partner na angažmanu [Engagement partner]	Partner ili druga osoba u društvu koja je odgovorna za angažman i njegovo izvršenje, kao i za izvještaj koji se izdaje ispred društva i koja, po potrebi, ima odgovarajuće ovlaštenje od profesionalnog, zakonodavnog ili regulatornog tijela.
Period kontinuiranog rada [Time-on period]	<i>Opis ovog pojma dat je u točki Z540.5.</i>
Period mirovanja [Cooling-off period]	Opis ovog pojma dat je u točki Z540.5. za potrebe točaka od Z540.11. do Z540.19.
Poticaj [Inducement]	<p>Predmet, situacija ili radnja koja se koristi da se utiče na postupanje druge osobe, ali ne obavežno s namjerom da taj uticaj bude neprimjeren.</p> <p><i>Poticaj može predstavljati sve od čašćenja između kolega (kod profesionalnih računovođa u privredi), odnosno između profesionalnih računovođa i postojećih ili mogućih budućih klijenata (kod profesionalnih računovođa u javnoj praksi) do radnji koje vode neusklađenosti s normama i propisima. Poticaji mogu imati različite oblike, kao što su:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>pokloni;</i>• <i>reprezentacija;</i>• <i>ugošćavanje;</i>• <i>donacije političke ili dobrotvorne prirode;</i>• <i>pozivanje na prijateljstvo i lojalnost;</i>• <i>osiguravanje radnog mjesta ili pružanje sličnih poslovnih prilika;</i>• <i>preferencijalni tretman, prava ili privilegije.</i>
Postojeći računovođa [Existing accountant]	Profesionalni računovođa u javnoj praksi koji trenutno vrši dužnost revizora, odnosno pruža računovodstvene, savjetodavne, usluge u oblasti oporezivanja ili slične profesionalne usluge nekom klijentu.
Povezani subjekt [Related entity]	<p>Subjekt koji je s klijentom povezan na jedan od sljedećih načina:</p> <p>(a) subjekt koji ima direktnu ili indirektnu kontrolu nad klijentom, uz pretpostavku da je klijent značajan za takav subjekt;</p> <p>(b) subjekt koji ima direktni financijski interes u klijentu, uz pretpostavku da takav subjekt ima značajan uticaj nad klijentom i da je interes u klijentu značajan za takav subjekt;</p> <p>(c) subjekt nad kojim klijent ima direktnu ili indirektnu kontrolu;</p> <p>(d) subjekt u kojem klijent ili subjekt povezan s klijentom pod (c) ima direktni financijski interes koji mu omogućava značajan uticaj nad takvim subjektom i taj je interes značajan za klijenta i povezani subjekt pod (c); i</p>

	(e) subjekt koji je pod zajedničkom kontrolom s klijentom ('zavisno društvo'), uz pretpostavku da su i zavisno društvo i klijent značajni za subjekt koji ih kontrolira.
Predloženi (budući) računovođa [Proposed accountant]	Profesionalni računovođa u javnoj praksi koji razmišlja da prihvati angažman za provođenje revizije, odnosno angažman za pružanje računovodstvenih, savjetodavnih, usluga u oblasti oporezivanja ili sličnih profesionalnih usluga mogućem klijentu (ili, u određenim slučajevima, već postojećem klijentu).
Predmet angažmana [Underlying subject matter]	Pojava koja se mjeri ili ocjenjuje na osnovu određenih kriterija.
Predmetni angažman s izražavanjem uvjerenja [Eligible assurance engagement]	<i>Opis ovog pojma dat je u točki 990.2. za potrebe odjeljka 990.</i>
Predmetni angažman za provođenje revizije [Eligible audit engagement]	<i>Opis ovog pojma dat je u točki 800.2. za potrebe odjeljka 800.</i>
Prethodni računovođa [Predecessor accountant]	Profesionalni računovođa u javnoj praksi koji je posljednji vršio dužnost revizora, odnosno pružao računovodstvene, savjetodavne, usluge u oblasti oporezivanja ili slične profesionalne usluge klijentu, u uvjetima kada nema postojećeg računovođe.
Prihvatljivi nivo [Acceptable level]	Nivo u odnosu na koji bi profesionalni računovođa primjenjujući test razumne i informirane treće strane vjerojatno zaključio da postupuje u skladu sa osnovnim principima.
Prijetnje [Threats]	<i>Opis ovog pojma dat je u točki 120.6.P3. i obuhvata sljedeće kategorije:</i> <i>prijetnja proistekla iz ličnih interesa</i> 120.6.P3. (a); <i>prijetnja samoprovjere</i> 120.6.P3. (b); <i>prijetnja u vezi s propagiranjem</i> 120.6.P3. (c); <i>prijetnja po osnovu zbližavanja</i> 120.6.P3. (d); <i>prijetnja proistekla iz zastrašivanja</i> 120.6.P3. (e).
Profesionalne usluge [Professional services]	Profesionalni poslovi koji se obavljaju za klijente.

Profesionalni poslovi [Professional activity]	Poslovi koji iziskuju posjedovanje vještina iz računovodstva ili srodnih oblasti i koje obavlja profesionalni računovođa, uključujući poslove računovodstva, revizije, menadžerskog savjetovanja, poslove u oblasti oporezivanja i upravljanja financijama.
Profesionalni računovođa [Professional accountant]	Osoba koja je član organizacije članice IFAC-a. <i>U dijelu 1., pojam 'profesionalni računovođa' se odnosi na pojedince profesionalne računovođe u privredi i na profesionalne računovođe u javnoj praksi i njihova društva.</i> <i>U dijelu 2., pojam 'profesionalni računovođa' se odnosi na profesionalne računovođe u privredi.</i> <i>U dijelovima 3., 4A. i 4B., pojam 'profesionalni računovođa' se odnosi na profesionalne računovođe u javnoj praksi i njihova društva.</i>
Profesionalni računovođa u javnoj praksi [Professional accountant in public practice]	Profesionalni računovođa u društvu koje pruža profesionalne usluge, bez obzira na kategoriju poslova (na primjer, revizija, oporezivanje ili savjetovanje). <i>Pojam 'profesionalni računovođa u javnoj praksi' odnosi se i na društva profesionalnih računovođa u javnoj praksi.</i>
Profesionalni računovođa u privredi [Professional accountant in business]	Profesionalni računovođa koji radi u sektorima trgovine, industrije, uslužnih djelatnosti, javnom sektoru, sektoru obrazovanja, neprofitnom sektoru, odnosno u regulatornim ili profesionalnim tijelima, koji može biti zaposlenik, ugovarač, partner, direktor (izvršni ili drugi), direktor-vlasnik ili volonter.
Provjera kontrole kvaliteta izvršenja angažmana [Engagement quality control review]	Postupak osmišljen u funkciji pružanja objektivne ocjene, u odnosu na izvještaj ili prije njegovog izdavanja, značajnih prosudbi koje je donio i zaključaka do kojih je došao angažirani tim prilikom formuliranja izvještaja.
Razumna i informirana treća strana [Reasonable and informed third party]	<i>Test razumne i informirane treće strane se odnosi na situaciju kada profesionalni računovođa razmatra da li bi druga osoba vjerojatno donijela iste zaključke kao on. To razmatranje se vrši sa stanovišta razumne i informirane treće strane koja sagleda sve relevantne činjenice i okolnosti koje su u trenutku donošenja zaključaka poznate ili bi se razumno moglo očekivati da budu poznate računovođi. Razumna i informirana treća strana ne mora biti računovođa, ali u pravilu treba posjedovati odgovarajuće znanje i iskustvo da može razumjeti i nepristrano procijeniti ispravnost zaključaka do kojih je računovođa došao.</i>
Test razumne i informirane treće strane [Reasonable and informed third party test]	<i>Opis ovih pojmova dat je u točki Z120.5.P4.</i>

Revizija [Audit]	<i>U dijelu 4A., pojam 'revizija' odnosi se u jednakom značenju i na 'uvid'.</i>
Subjekt koji kotira na burzi [Listed entity]	Subjekt čije dionice ili dužnički financijski instrumenti kotiraju na priznatoj burzi ili se njima trguje po pravilima priznate burze ili drugog jednakog tijela.
Subjekt od javnog interesa [Public interest entity]	(a) Subjekt koje kotira na burzi; ili (b) subjekt: (i) koji je zakonima ili drugim propisima definiran kao subjekt od javnog interesa; ili (ii) za kojeg zakoni ili drugi propisi nalažu provođenje revizije u skladu sa istim zahtjevima u pogledu nezavisnosti koji važe za subjekte koji kotiraju na burzi. Takav propis mora donijeti bilo koje relevantno regulatorno tijelo, uključujući regulatorna tijela za reviziju. <i>Postoje i drugi subjekti koji bi se mogli smatrati subjektima od javnog interesa, kao što je to uređeno točkom 400.8.</i>
Tim za izražavanje uvjerenja [Assurance team]	(a) Svi članovi tima koji radi na angažmanu s izražavanjem uvjerenja; (b) sve druge osobe unutar društva koje mogu direktno uticati na ishod angažmana s izražavanjem uvjerenja, uključujući: (i) osobe koje preporučuju naknadu, odnosno koje direktno nadgledaju, upravljaju ili vrše drugi vid nadzora nad partnerom na angažmanu s izražavanjem uvjerenja u vezi sa izvršenjem tog angažmana; (ii) osobe koji pružaju savjete o stručnim pitanjima, određenim granama privrede, transakcijama ili događajima za potrebe angažmana s izražavanjem uvjerenja; i (iii) osobe koje provode kontrolu kvaliteta izvršenja angažmana s izražavanjem uvjerenja, uključujući one koje provode provjeru kontrole kvaliteta izvršenja angažmana.
Tim za reviziju [Audit team]	(a) Svi članovi tima koji radi na angažmanu za provođenje revizije; (b) sve druge osobe unutar društva koje mogu direktno uticati na ishod angažmana za provođenje revizije, uključujući: (i) osobe koje preporučuju naknadu, odnosno direktno nadgledaju, upravljaju ili vrše drugi vid nadzora nad partnerom na angažmanu za provođenje revizije u vezi s tim angažmanom, uključujući sve osobe koje su redom višeg ranga od partnera na angažmanu sve do nivoa višeg ili rukovodnog partnera (izvršnog direktora ili osobe koja obnaša jednaku funkciju); (ii) one koji pružaju savjete o stručnim pitanjima, određenim granama privrede, transakcijama ili događajima za potrebe danog angažmana; i (iii) osobe koje provode kontrolu kvalitete izvršenja angažmana, uključujući one koji provode provjeru kontrole kvaliteta izvršenja angažmana; i

- (c) sve one u okviru društva iz mreže koji mogu direktno uticati na ishod angažmana za provođenje revizije.

U dijelu 4A., pojam 'tim za provođenje revizije' odnosi se u jednakom značenju i na 'tim za uvid'.

Tim za uvid
[Review team]

- (a) Svi članovi tima koji radi na angažmanu uvida; i
- (b) Sve druge osobe unutar društva koje mogu direktno uticati na ishod angažmana uvida, uključujući:
- (i) osobe koje preporučuju naknadu, odnosno direktno nadgledaju, upravljaju ili vrše drugi vid nadzora nad partnerom na angažmanu uvida u vezi sa izvršenjem angažmana, uključujući one koji su redom višeg ranga od partnera na angažmanu sve do višeg ili rukovodnog partnera (izvršnog direktora ili osobe koja obnaša jednaku funkciju);
 - (ii) osobe koje pružaju savjete o stručnim pitanjima, određenim granama privrede, transakcijama ili događajima za potrebe angažmana;
 - (iii) osobe koje provode kontrolu kvalitete izvršenja angažmana, uključujući one koji provode provjeru kontrole kvalitete izvršenja angažmana; i
- (c) sve one u okviru društva iz mreže koji mogu direktno uticati na ishod angažmana uvida.

Trajanje angažmana
(za angažmane s
izražavanjem uvjerenja koji
nisu angažmani za
provođenje revizije i uvida)

[Engagement period,
Assurance Engagements
Other than Audit and
Review Engagements]

Trajanje angažmana počinje kada tim za izražavanje uvjerenja počne pružati usluge izražavanja uvjerenja u kontekstu konkretnog angažmana, a završava kada se izda izvještaj s izražavanjem uvjerenja. Kod stalnih angažmana, trajanje angažmana završava kada jedna od strana obavijesti drugu o raskidu profesionalnog odnosa ili kada se izda izvještaj s izražavanjem uvjerenja, koje god od to dvoje pada kasnije.

Trajanje angažmana
(za angažmane za
provođenje revizije i
angažmane uvida)

[Engagement period, Audit
and Review Engagements]

Trajanje angažmana počinje kada tim za reviziju počne provoditi reviziju, a završava kada se izda izvještaj o reviziji. Kod stalnih angažmana, trajanje angažmana završava kada jedna od strana obavijesti drugu o raskidu profesionalnog odnosa ili kada se izda završni izvještaj o reviziji, koje god od to dvoje pada kasnije.

Ured
[Office]

Zasebna podgrupa, bilo da je organizirana na geografskim osnovama ili prema vrsti poslova.

Uvjetna naknada
[Contingent fee]

Naknada koja se obračunava na unaprijed utvrđenim osnovama povezanim sa ishodom transakcije ili rezultatima usluga koje je društvo pružilo. Naknada koju odredi sud ili drugi organ javne uprave ne smatra se uvjetnom naknadom.

Uža porodica [Close family]	Roditelj, dijete ili brat/sestra koji nisu članovi najuže porodice.
Vanjski stručnjak [External expert]	Osoba (koja nije partner ili član profesionalnih kadrova, uključujući privremeno osoblje društva ili društva iz mreže) ili organizacija koja raspolaže vještinama, znanjem i iskustvom u oblastima koje nisu računovodstvo ili revizija, čiji rad u tim oblastima služi kao pomoć profesionalnom računovođi u pribavljanju dostatnih i odgovarajućih dokaza.
Viši profesionalni računovođa u privredi [Senior professional accountant in business]	<i>Više profesionalne računovođe u privredi su direktori, rukovodioci ili visokorangirani službenici koji mogu donositi i značajno uticati na odluke o angažiranju, raspoređivanju i kontroli ljudskih, financijskih, tehnoloških, fizičkih i nematerijalnih resursa organizacije poslodavca.</i> <i>Opis ovog pojma dat je u točki 260.11.P1.</i>
Značajna šteta [Substantial harm]	<i>Opis ovog pojma dat je u točkama 260.5.P3. i 360.5.P3.</i>

POPIS KORIŠTENIH SKRAĆENICA I STANDARDA NA KOJE SE KODEKS POZIVA

POPIS SKRAĆENICA

Skraćeni naziv	Značenje
CoCo (engl. skr.)	Profesionalne računovođe koje je ovlastio kanadski Ured za kriterije kontrole
COSO (engl. skr.)	Odbor organizacija sponzora <i>Treadway</i> komisije
IAASB (engl. skr.)	Odbor za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja
IESBA (engl. skr.)	Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe
IFAC (engl. skr.)	Međunarodna federacija računovođa
MRevS-ovi	Međunarodni revizijski standardi
MSIU-ovi	Međunarodni standardi za angažmane s izražavanjem uvjerenja
MSKK-ovi	Međunarodni standardi kontrole kvaliteta
MSU-ovi	Međunarodni standardi za angažmane uvida
Okvir za izražavanje uvjerenja	Međunarodni okvir za angažmane s izražavanjem uvjerenja

POPIS STANDARDA NA KOJE SE KODEKS POZIVA

Standard	Puni naziv
MRevS 320	Značajnost u planiranju i obavljanju revizije
MRevS 610 (izdanje iz 2013.)	Korištenje radom internih revizora
MSIU 3000 (izmijenjena verzija)	Angažmani s izražavanjem uvjerenja koji nisu revizija ili uvidi u historijske financijske podatke
MSKK 1	Kontrola kvaliteta za društva koja vrše reviziju i uvide u financijske izvještaje, te ostale angažmane s izražavanjem uvjerenja i pružanja srodnih usluga

DATUM STUPANJA NA SNAGU

Dio 4B., koji se odnosi na neovisnosti/nezavisnost kod angažmana s izražavanjem uvjerenja, kada je riječ o periodima koje obuhvata predmet angažmana važi za periode početno sa ili nakon 15. juna/lipnja, 2021. godine, dok za sva ostala pitanja stupa na snagu 15. juna/lipnja, 2021. godine. Dopušteno je ranije usvajanje.

**IZMJENE I DOPUNE DIJELA 4B. KODEKSA ZA POTREBE
USKLAĐIVANJA S POJMOVIMA I KONCEPTIMA IZ
MEĐUNARODNOG STANDARDA ZA ANGAŽMANE S
IZRAŽAVANJEM UVJERENJA 3000 (IZMIJENJENO IZDANJE)**

(Prikaz izmjena i dopuna u odnosu na važeći tekst Kodeksa)

SADRŽAJ

ODJELJAK 900.	52
ODJELJAK 905.	60
ODJELJAK 906.	62
ODJELJAK 907.	63
ODJELJAK 910.	64
ODJELJAK 911.	67
ODJELJAK 920.	69
ODJELJAK 921.	71
ODJELJAK 922.	74
ODJELJAK 923.	75
ODJELJAK 924.	76
ODJELJAK 940.	78
ODJELJAK 950.	80
ODJELJAK 990.	84

ODJELJAK 900.

PRIMJENA KONCEPTUALNOG OKVIRA NA NEOVISNOST/NEZAVISNOST KOD ANGAŽMANA S IZRAŽAVANJEM UVJERENJA KOJI NISU ANGAŽMANI ZA PROVOĐENJE REVIZIJE I UVIDA

Uvod

Opće odredbe

- 900.1. Ovaj dio se odnosi na angažmane s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije i angažmani uvida ~~(koji se za potrebe ovog dijela nazivaju 'angažmani s izražavanjem uvjerenja')~~. Primjeri takvih angažmana su:
- izražavanje uvjerenja o glavnim pokazateljima učinka poduzeća subjekta;
 - izražavanje uvjerenja da subjekt postupi u skladu sa zakonima, odnosno podzakonskim aktima;
 - izražavanje uvjerenja o kriterijima za utvrđivanje učinka javnih organa, kao što je dobivena vrijednost za uložena sredstva;
 - izražavanje uvjerenja o učinkovitosti sistema unutrašnje kontrole subjekta;
 - izražavanje uvjerenja o izvaji subjekta o emisijama stakleničkih plinova; i
 - revizija određenih elemenata, konta ili stavki financijskog izvještaja.
- 900.2. U ovom dijelu, pojam 'profesionalni računovođa' se odnosi na pojedince profesionalne računovođe u javnoj praksi i njihova društva.
- 900.3. MSKK 1. nalaže društvu da uspostavi politike i postupke koji će mu pružiti razumna uvjerenja da društvo, njegovi kadrovi i, kada je primjenjivo, druge strane koje podliježu zahtjevima u pogledu neovisnosti ostaju neovisni gdje god to iziskuju relevantni etički standardi. U dodatku tome, MSIU-ovi i MRevS-ovi uređuju odgovornosti partnera i timova na nivou angažmana. Raspodjela odgovornosti unutar društva zavisiti će od njegove veličine, strukture i organizacije. Dosta odredbi dijela 4B. ne propisuju konkretne odgovornosti za svakog pojedinca u društvu u odnosu na radnje koje se tiču neovisnosti, već se umjesto toga služe pojmom 'društvo' u svrhu lakšeg pozivanja. Društva odgovornost za konkretnu radnju povjeravaju konkretnim pojedincima ili grupi pojedinaca (kao što je tim za izražavanje uvjerenja), u skladu s MSKK1. Pored toga, svaki profesionalni računovođa za sebe i dalje odgovara za poštivanje svih odredbi koje se odnose na njegove poslove, interese ili odnose.
- 900.4. Neovisnost/nezavisnost je povezana sa osnovnim principima objektivnosti i integriteta i čine je:
- (a) neovisnost mišljenja – mentalni sklop koji omogućava izražavanje zaključaka bez podlijevanja uticajima koji podrivaju profesionalno rasuđivanje, što osobi daje slobodu da postupi sa integritetom, objektivno i služeći se profesionalnim skepticizmom.

- (b) neovisnost u nastupu – izbjegavanje činjenica i okolnosti koje su dovoljno značajne da bi razumna i informirana treća strana vjerojatno zaključila da je integritet, objektivnost ili profesionalni skepticizam društva ili člana tima za izražavanje uvjerenja doveden u pitanje.

Svako opisivanje osobe ili društva kao 'neovisnih' u ovom dijelu znači da su postupili u skladu s odredbama ovog dijela.

900.5. Kod izvršavanja angažmana s izražavanjem uvjerenja, Kodeks društvima nalaže da poštuju osnovne principe i da budu neovisna. Ovaj dio uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu koji pokazuju na koji način treba koristiti konceptualni okvir kako bi se očuvala neovisnost prilikom provođenja ~~ih~~ angažmana s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije ili uvida. Konceptualni okvir iz odjeljka 120. se na neovisnost odnosi na isti način kako se odnosi na osnovne principe iz odjeljka 110.

900.6. Ovaj dio opisuje:

- (a) činjenice i okolnosti, uključujući profesionalne poslove, interese i odnose, koje stvaraju ili bi mogle stvoriti prijetnje po neovisnost/nezavisnost;
- (b) radnje, uključujući mjere zaštite, koje bi se mogle pokazati primjerenim za rješavanje takvih prijetnji; i
- (c) određene situacije kada prijetnje nije moguće otkloniti ili kada nema mjera zaštite koje bi ih mogle svesti na prihvatljivi nivo.

Opis ~~drugih~~ angažmana s izražavanjem uvjerenja

900.7. ~~Angažmani s izražavanjem uvjerenja su osmišljeni da povećaju nivo povjerenja ciljanih korisnika u ishod ocjene ili mjerenja predmeta angažmana u odnosu na određene kriterije.~~ Kod angažmana s izražavanjem uvjerenja, društvo ~~iznesinastoji prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza kako bi moglo iznijeti~~ zaključak koji je osmišljen da poveća nivo povjerenja ciljanih korisnika (pored odgovorne strane) u ~~ishod ocjene ili mjerenja predmeta angažmana u odnosu na određene kriterije~~ informacije o predmetu angažmana. MSIU 3000 (izmijenjeno izdanje) opisuje elemente i ciljeve angažmana s izražavanjem uvjerenja koji se provode prema tom standardu, dok Okvir za izražavanje uvjerenja daje opći opis angažmana s izražavanjem uvjerenja. Angažmani s izražavanjem uvjerenja mogu biti angažmani potvrđivanja ili angažmani s direktnim izvještavanjem.

900.8. U ovom dijelu, pojam 'angažman s izražavanjem uvjerenja' se odnosi na angažmane s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije ili angažmani uvida.

~~Okvir za izražavanje uvjerenja opisuje elemente i ciljeve angažmana s izražavanjem uvjerenja, te navodi angažmane u odnosu na koje se primjenjuju MSIU-ovi. Za opis elemenata i ciljeva angažmana s izražavanjem uvjerenja možete vidjeti Okvir za izražavanje uvjerenja.~~

~~900.8. Ishod ocjene ili mjerenja predmeta angažmana su informacije do kojih se dođe primjenom datih kriterija na predmet angažmana. Pojam 'informacije o predmetu angažmana' se koristi u značenju ishoda ocjene ili mjerenja predmeta angažmana. Na primjer, Okvir za izražavanje uvjerenja navodi da je tvrdnja o učinkovitosti unutarnje kontrole (informacija o predmetu angažmana) rezultat primjene okvira za ocjenu učinkovitosti unutrašnje kontrole, kao što su COSO ili CoCo (kriteriji), na unutrašnju kontrolu kao postupak (predmet angažmana).~~

- ~~900.9. — Angažmani s izražavanjem uvjerenja mogu biti zasnovani na tvrdnji ili podrazumijevati direktno izvještavanje. U svakom slučaju uključuju tri zasebne strane: društvo, odgovornu stranu i ciljane korisnike.~~
- ~~900.10. — Kod angažmana s izražavanjem uvjerenja zasnovanog na tvrdnji, ocjenu ili mjerenje predmeta angažmana vrši odgovorna strana. Informacije o predmetu angažmana su date u formi tvrdnje odgovorne strane koja je stavljena na raspolaganje ciljanim korisnicima.~~
- ~~900.11. — Kod angažmana s izražavanjem uvjerenja s direktnim izvještavanjem, društvo:~~
- ~~(a) — direktno vrši ocjenu ili mjerenje predmeta angažmana; ili~~
 - ~~(b) — od odgovorne strane koja je izvršila ocjenu ili mjerenje pribavlja prikaz koji nije dostupan ciljanim korisnicima. Informacije o predmetu angažmana se ciljanim korisnicima daju u izvještaju s izražavanjem uvjerenja.~~

Izvještaji s ograničenim korištenjem i distribucijom

900. ~~129.~~ Izvještaj s izražavanjem uvjerenja može podrazumijevati ograničeno korištenje i distribuciju. Ako podrazumijeva i ako su zadovoljeni uvjeti iz odjeljka 990., onda se zahtjevi u pogledu neovisnosti u ovom dijelu mogu preinačiti na način predviđen odjeljkom 990.

Angažmani za provođenje revizije i uvida

900. ~~130.~~ Standardi neovisnosti/nezavisnost za angažmane za provođenje revizije i uvida dati su u dijelu 4A. — *Neovisnost/nezavisnost kod angažmana za provođenje revizije i uvida.* Ako društvo izvršava i angažman s izražavanjem uvjerenja i angažman za provođenje revizije ili uvida za istog klijenta, na društvo, društvo iz mreže i članove tima za reviziju ili uvid i dalje se odnose zahtjevi iz dijela 4A.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- Z900.141.** Društvo koje provodi angažman s izražavanjem uvjerenja mora biti neovisno/nezavisno od klijenta usluga izražavanja uvjerenja.
- 900.11.P1. Za potrebe ovog dijela, klijent usluga izražavanja uvjerenja u angažmanima s izražavanjem uvjerenja je odgovorna strana a kod angažmana potvrđivanja i strana koja odgovara za informacije o predmetu angažmana (koja može biti ista osoba kao i odgovorna strana).
- 900.11.P2. Strane uključene u angažmane s izražavanjem uvjerenja mogu imati različite uloge i uticati na primjenu odredbi ovog dijela o neovisnosti. Kod većine angažmana potvrđivanja, odgovorna strana i strana koja odgovara za informacije o predmetu angažmana je ista osoba. Tu spadaju i okolnosti kada odgovorna strana uključi drugu stranu da izmjeri ili ocijeni predmet angažmana u odnosu na određene kriterije (mjeritelja ili procjenitelja) a sama odgovorna strana preuzme odgovornost i za informacije o predmetu angažmana i za predmet angažmana. Postoji, međutim, mogućnost da odgovorna strana ili strana koju je angažirala imenuju treću stranu da izradi informacije o predmetu angažmana zasnovano na tome da će ta strana preuzeti i odgovornost za informacije o predmetu angažmana. U takvim slučajevima, i odgovorna strana i strana koja odgovara za informacije o predmetu angažmana se za potrebe ovog dijela smatraju klijentima usluga izražavanja uvjerenja.
- 900.11.P3. Pored odgovorne strane i, kod angažmana potvrđivanja, strane koja odgovara za informacije o predmetu angažmana, uz angažman se mogu vezivati i treće strane, kao što

je zasebno angažirana strana ili strana koja djeluje u svojstvu mjeritelja ili procjenitelja a koja nije strana koja odgovara za informacije o predmetu angažmana. U takvim okolnostima, konceptualni okvir nalaže profesionalnom računovođi da prepozna i procijeni prijetnje po osnovne principe nastale uslijed bilo kakvih interesa ili odnosa s takvim stranama, uključujući to da li postoje sukobi interesa iz odjeljka 310.

Z900.152. Društvo je dužno primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznalo, procijenilo i oslovilo prijetnje po neovisnost/nezavisnost u vezi sa angažmanima s izražavanjem uvjerenja.

Više odgovornih strana i strana koje odgovaraju za informacije o predmetu angažmana

900.13.P1. Kod određenih angažmana s izražavanjem uvjerenja, bez obzira da li se radi o angažmanima potvrđivanja ili angažmanima s direktnim izvještavanjem, može se desiti da postoje više odgovornih strana, odnosno, kod angažmana potvrđivanja, više strana koje odgovaraju za informacije o predmetu angažmana. Prilikom utvrđivanja da li je kod takvih angažmana potrebno primijeniti odredbe ovog dijela na svaku od odgovornih strana ili strana koje odgovaraju za informacije o predmetu angažmana, društvo može uzeti u obzir nekoliko pitanja, kao što je to da li bi interes ili odnos između društva ili člana tima za izražavanje uvjerenja i određene odgovorne strane ili strane koja odgovara za informacije o predmetu angažmana mogao stvoriti prijetnju po neovisnost/nezavisnost koja nije beznačajna i zanemariva u kontekstu informacija o predmetu angažmana. Kod tog utvrđivanja će uvažiti i faktore poput:

- (a) značajnosti predmeta angažmana ili informacija o predmetu angažmana za koje određena strana odgovara u kontekstu cjelokupnog angažmana s izražavanjem uvjerenja; i
- (b) stupnja javnog interesa u vezi s danim angažmanom.

Ako društvo utvrdi da je prijetnja nastala uslijed postojanja takvog interesa ili odnosa sa određenom stranom beznačajna i zanemariva, ne mora obavezno primijeniti odredbe ovog odjeljka na tu stranu.

Društva iz mreže

Z900.146. Kada društvo zna ili ima razloga da vjeruje da interesi i odnosi društva iz mreže stvaraju prijetnju po neovisnost društva, ono će procijeniti i osloviti takvu prijetnju.

900.146.P1. Više informacija o društvima iz mreže dostupne su u točkama od 400.50.P1. do 400.54.P1.

Povezani subjekti

Z900.157. Kada je timu za izražavanje uvjerenja poznato ili ima razloga da vjeruje da su odnosi ili okolnosti koje se tiču bilo kog povezanog subjekta klijenta usluga izražavanja uvjerenja relevantni za ocjenu neovisnosti/nezavisnosti društva od klijenta, obuhvatiti će i taj povezani subjekt prilikom prepoznavanja, procjene i rješavanja prijetnji po neovisnost/nezavisnost.

Vrste angažmana s izražavanjem uvjerenja

Angažmani s izražavanjem uvjerenja zasnovani na tvrdnji

Z900.18.— Kod provođenja angažmana s izražavanjem uvjerenja zasnovanih na tvrdnji:

- (a) — članovi tima za izražavanje uvjerenja i društvo moraju biti neovisni/nezavisni od klijenta usluga izražavanja uvjerenja (strane koja odgovara za informacije o predmetu angažmana i koja bi mogla odgovarati za sam predmet angažmana) kako to predviđa ovaj dio. Zahtjevima u pogledu neovisnosti iz ovog dijela zabranjuju se određeni odnosi između članova tima za izražavanje uvjerenja i (i) direktora ili službenih lica, te (ii) drugih osoba u okviru klijenta kojima pozicija omogućava da značajno utiču na informacije o predmetu angažmana;
- (b) — društvo će primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. na odnose članova tima za izražavanje uvjerenja sa osobama u okviru klijenta kojima pozicija omogućava da značajno utiču na predmet angažmana; i
- (c) — društvo je dužno procijeniti i razriješiti sve prijetnje za koje ima razloga da vjeruje da proizlaze iz interesa i odnosa društva iz mreže.

Z900.19.— Kada provode angažman s izražavanjem uvjerenja zasnovan na tvrdnji kod kojeg odgovorna strana odgovara za informacije o predmetu angažmana, ali ne i za predmet angažmana:

- (a) — članovi tima za izražavanje uvjerenja i društvo moraju biti neovisni/nezavisni od strane koja odgovara za informacije o predmetu angažmana (klijenta usluga izražavanja uvjerenja); i
- (b) — društvo će procijeniti i osloviti sve prijetnje za koje ima razloga da vjeruje da su proizašle iz interesa i odnosa između člana tima za izražavanje uvjerenja, društva, društva iz mreže i strane koja odgovara za predmet angažmana.

900.19.P1. — Kod većine angažmana s izražavanjem uvjerenja zasnovanih na tvrdnji, odgovorna strana odgovara i za informacije o predmetu angažmana i za predmet angažmana, međutim, kod nekih angažmana može se desiti da ona ne odgovara za predmet angažmana. Primjer toga bi mogla biti situacija kada je društvo angažirano da provode angažman s izražavanjem uvjerenja u vezi sa izvještajem o održivosti praksi poduzeća koji je za ciljane korisnike izradio vanjski stručnjak za pitanja zaštite životne sredine. U tom slučaju, za informacije o predmetu angažmana odgovara dati vanjski stručnjak, ali poduzeće i dalje odgovara za predmet angažmana (održivost praksi).

Angažmani s izražavanjem uvjerenja s direktnim izvještavanjem

Z900.20.— Kod provođenja angažmana s izražavanjem uvjerenja s direktnim izvještavanjem:

- (a) — članovi tima za izražavanje uvjerenja i društvo moraju biti neovisni/nezavisni od klijenta usluga izražavanja uvjerenja (strane koja odgovara za predmet angažmana); i
- (b) — društvo će procijeniti i razriješiti sve prijetnje po svoju neovisnost/nezavisnost za koje ima razloga da vjeruje da proizlaze iz interesa i odnosa društva iz mreže.

Više odgovornih strana

900.21.P1. — Kod određenih angažmana s izražavanjem uvjerenja, bez obzira da li se radi o onima zasnovanim na tvrdnji ili onima s direktnim izvještavanjem, može se desiti da postoje više odgovornih strana. Prilikom utvrđivanja da li je potrebno primijeniti odredbe ovog dijela na svaku od odgovornih strana u takvim angažmanima, društvo će uzeti u obzir nekoliko pitanja, kao što

~~je to da li bi interes ili odnos između društva, člana tima za izražavanje uvjerenja i određene odgovorne strane stvorio prijetnju po nezavisnost koja nije beznačajna i zanemariva u kontekstu informacija o predmetu angažmana. Kod tog utvrđivanja će uvažiti i faktore poput:~~

- ~~(a) — značajnosti informacija o predmetu angažmana (ili predmeta angažmana) za koje —odgovara dana odgovorna strana;~~
- ~~(b) — stupanj javnog interesa u vezi sa danim angažmanom.~~

~~Ako društvo utvrdi da je prijetnja nastala uslijed postojanja takvog interesa ili odnosa sa određenom odgovornom stranom beznačajna i zanemariva, ne mora obavezno primijeniti sve odredbe ovog odjeljka na tu odgovornu stranu.~~

[Točke od 900.1622. do 900.29. namjerno su izostavljene.]

Period u kom je neophodno očuvati neovisnost/nezavisnost

Z900.30. Neovisnost/nezavisnost, u formi koju nalaže ovaj dio, mora se očuvati tokom:

- (a) trajanja angažmana; i
- (b) perioda obuhvaćenog informacijama o predmetu angažmana.

900.30.P1. Trajanje angažmana počinje kada tim za izražavanje uvjerenja počne pružati usluge izražavanja uvjerenja u kontekstu konkretnog angažmana, a završava kada se izda izvještaj s izražavanjem uvjerenja. Kod stalnih angažmana, trajanje angažmana završava kada jedna strana obavijesti drugu o raskidu profesionalnog odnosa ili kada se izda završni izvještaj s izražavanjem uvjerenja, koje god od to dvoje pada kasnije.

Z900.31. Ako subjekt postane klijent usluga izražavanja uvjerenja tokom ili nakon isteka perioda koji je obuhvaćen informacijama o predmetu angažmana o kojima društvo treba izraziti zaključak, društvo je dužno utvrditi da li bilo kakve prijetnje po nezavisnost stvaraju:

- (a) finansijski ili poslovni odnosi s klijentom usluga izražavanja uvjerenja koji su postojali tokom ili nakon perioda koji je obuhvaćen informacijama o predmetu angažmana, ali prije prihvatanja angažmana s izražavanjem uvjerenja; ili
- (b) usluge koje su ranije pružane klijentu usluga izražavanja uvjerenja.

Z900.32. Prijetnje po neovisnost/nezavisnost nastaju ako je klijentu usluga izražavanja uvjerenja pružena usluga bez izražavanja uvjerenja tokom ili nakon isteka perioda obuhvaćenog informacijama o predmetu angažmana, ali prije nego tim za izražavanje uvjerenja počne pružati usluge izražavanja uvjerenja a da ta usluga ne bi bila dopuštena tokom trajanja angažmana. U takvim okolnostima, društvo je dužno procijeniti i razriješiti svaku prijetnju po neovisnost koju je usluga stvorila. Kada prijetnje nisu na prihvatljivom nivou, društvo će prihvatiti angažman samo ako se svedu na prihvatljivi nivo.

900.32.P1. U primjere radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod rješavanja takvih prijetnji spadaju:

- korištenje stručnih lica koja nisu članovi tima za izražavanje uvjerenja da pruže uslugu;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru obavljenih poslova koji se tiču izražavanja uvjerenja i onih koji se ne tiču izražavanja uvjerenja, kako spada.

Z900.33. Ako pružanje usluge bez izražavanja uvjerenja koja ne bi bila dopuštena tokom trajanja angažmana nije završeno i nije ga praktično moguće završiti ili prekinuti prije početka pružanja profesionalnih usluga u vezi sa angažmanom s izražavanjem uvjerenja, društvo će taj angažman prihvatiti samo ako:

- (a) društvo bude sigurno da:
 - (i) će pružanje usluge bez izražavanja uvjerenja biti izvršeno u najkraćem roku; ili
 - (ii) je klijent dogovorio da pružanje te usluge prebaci na drugog pružatelja usluga u najkraćem roku;
- (b) društvo primjenjuje mjere zaštite kad god je to potrebno tokom trajanja pružanja usluge;
- (c) društvo o ovom pitanju razgovara sa osobama nadležnim za upravljanje.

[Točke od 900.34. do 900.39. namjerno su izostavljene.]

Opće dokumentiranje neovisnosti/nezavisnosti kod angažmana s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije i uvida

Z900.40. Društvo je dužno dokumentirati zaključke u vezi s poštivanjem ovog dijela i suštinu svih relevantnih obavljenih razgovora koji podupiru te zaključke, naročito:

- (a) kada se kod rješavanja prijetnje koriste mjere zaštite, društvo će dokumentirati vrstu prijetnje i mjere zaštite koje su uspostavljene, odnosno koje se primjenjuju; i
- (b) kada je prijetnja iziskivala detaljnu analizu a društvo je zaključilo da je već na prihvatljivom nivou, društvo će dokumentirati vrstu prijetnje i obrazloženje za svoj zaključak.

900.40.P1. Dokumentacija osigurava dokaze prosudbi koje je društvo donijelo kod formiranja zaključaka u vezi s poštivanjem ovog dijela. Nepostojanje dokumentacije, međutim, samo po sebi nije pokazatelj toga da li je društvo uzelo u obzir određeno pitanje ili toga da li je društvo neovisno/nezavisno.

[Točke od 900.41. do 900.49. namjerno su izostavljene.]

Povreda odredbi o neovisnosti/nezavisnosti kod angažmana s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije i uvida

Uvjeti kada društvo prepozna povredu odredbi

Z900.50. Kada zaključi da je došlo do povrede zahtjeva iz ovog dijela, društvo je dužno:

- (a) raskinuti, suspendirati ili otkloniti interes ili odnos koji je doveo do povrede odredbi;
- (b) procijeniti značaj povrede i njen uticaj na objektivnost društva i njegovu sposobnost da izda izvještaj s izražavanjem uvjerenja; i
- (c) odlučiti da li je moguće poduzeti određene radnje kojima bi se adekvatno odgovorilo na posljedice povrede odredbi.

Kod donošenja ove odluke, društvo će koristiti profesionalno rasuđivanje i uzeti u obzir to da li bi razumna i informirana treća strana vjerojatno zaključila da će objektivnost društva biti

dovedena u pitanje i da, prema tome, društvo neće moći izdati izvještaj s izražavanjem uvjerenja.

- Z900.51.** Ukoliko društvo utvrdi da nije moguće poduzeti radnje kojima bi se adekvatno odgovorilo na posljedice povrede odredbi, čim prije će obavijestiti stranu koja ga je angažirala ili osobe nadležne za upravljanje, kako je primjereno, i poduzeti neophodne korake da raskine angažman s izražavanjem uvjerenja u skladu sa svim primjenjivim zakonskim ili regulatornim zahtjevima.
- Z900.52.** Ukoliko društvo utvrdi da je moguće poduzeti radnje kojima bi se adekvatno odgovorilo na posljedice povrede odredbi, dužno je o povredi i radnjama koje je poduzelo ili koje predlaže razgovarati sa stranom koja ga je angažirala ili sa osobama nadležnim za upravljanje, kako je primjenjivo. Društvo će razgovor o povredi odredbi i predloženim radnjama obaviti pravovremeno, uzimajući u obzir okolnosti angažmana i same povrede odredbi.
- Z900.53.** Ako se strana koja je angažirala društvo ili osobe nadležne za upravljanje ne budu slagale da radnje koje društvo predlaže u skladu s točkom Z900.50. (c) adekvatno odgovaraju na posljedice povrede odredbi, društvo će poduzeti neophodne korake da raskine angažman s izražavanjem uvjerenja u skladu sa svim primjenjivim zakonskim ili regulatornim zahtjevima.

Dokumentiranje

- Z900.54.** Postupajući u skladu sa zahtjevima točaka od Z900.50. do Z900.53., društvo će dokumentirati:
- (a) povredu odredbi;
 - (b) poduzete radnje;
 - (c) glavne donesene odluke; i
 - (d) sva pitanja o kojima je razgovarano sa stranom koja je angažirala društvo ili sa osobama nadležnim za upravljanje.
- Z900.55.** Ako nastavi raditi na angažmanu s izražavanjem uvjerenja, društvo će dokumentirati:
- (a) zaključak da, prema profesionalnoj prosudbi društva, njegova objektivnost nije dovedena u pitanje; i
 - (b) obrazloženje zašto su poduzete radnje adekvatno odgovorile na posljedice povrede odredbi omogućavajući društvu da izda izvještaj s izražavanjem uvjerenja.

ODJELJAK 905.

NAKNADE

Uvod

- 905.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna/nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 905.2. Vrsta i priroda naknada i drugih vrsta kompenzacije mogu stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Naknade – relativna visina

- 905.3.P1. Kada ukupan iznos naknada društva koje iznosi zaključke u okviru angažmana s izražavanjem uvjerenja od jednog klijenta usluga izražavanja uvjerenja predstavlja veliki dio svih naknada koje društvo naplaćuje, zavisnost od tog klijenta i zabrinutost da ga se ne izgubi stvaraju prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja.
- 905.3.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnju uključuju:
- operativnu strukturu društva;
 - da li je društvo već etablirano ili tek osnovano;
 - kvalitativni i/ili kvantitativni značaj klijenta za društvo.
- 905.3.P3. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod oslovljavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja je povećanje klijentele društva kako bi se smanjila zavisnost od određenog klijenta usluga izražavanja uvjerenja.
- 905.3.P4. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja također nastaje kada naknade koje društvo naplaćuje od jednog klijenta usluga izražavanja uvjerenja predstavljaju velik dio prihoda od klijenata jednog partnera.
- 905.3.P5. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod oslovljavanja takvih prijetnji proisteklih iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja uključuju:
- povećanje klijentele partnera kako bi se smanjila zavisnost od datog klijenta usluga izražavanja uvjerenja;
 - uključivanje odgovarajućeg kontrolora koji nije bio član tima za izražavanje uvjerenja da izvrši provjeru obavljenih poslova.

Neizmirene dospjele naknade

- 905.4.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa može nastati i kada značajan dio naknada nije izmiren prije izdavanja izvještaja s izražavanjem uvjerenja, ukoliko ga ima, za naredni period. U pravilu se očekuje da društvo mora biti plaćeno prije izdavanja takvog izvještaja. Zahtjevi i materijali za primjenu iz odjeljka 911. koji se odnose na zajmove i garancije mogu se koristiti i u situacijama kada postoje neizmirene dospjele naknade.

905.4.P2. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod oslovljavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa uključuju:

- naplatu dijela neizmirenih dospjelih naknada;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora koji nije učestvovao u angažmanu s izražavanjem uvjerenja da izvrši provjeru obavljenih poslova.

Z905.5. Kada klijent usluga izražavanja uvjerenja duži period ne plaća značajan dio naknada, društvo će odlučiti:

- (a) da li neizmirene naknade mogu predstavljati ekvivalent zajmu klijentu; i
- (b) da li je primjereno da društvo bude ponovo imenovano, odnosno da nastavi angažman s izražavanjem uvjerenja.

Uvjetne naknade

905.6.P1. Uvjetne naknade su naknade koje se obračunavaju na unaprijed utvrđenim fiksnim osnovama povezanim sa ishodom transakcije ili rezultatima pruženih usluga. Uvjetna naknada koju društvo naplaćuje putem posrednika je primjer indirektno uvjetne naknade. U značenju ovog odjeljka, naknada se ne smatra uvjetnom ako je odredio sud ili drugi organ javne uprave.

Z905.7. Društvo neće naplaćivati, direktno ili indirektno, uvjetnu naknadu za izvršenje angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Z905.8. Društvo neće naplaćivati, direktno ili indirektno, uvjetnu naknadu za usluge bez izražavanja uvjerenja pružene klijentu usluga izražavanja uvjerenja onda kada ishod usluge bez izražavanja uvjerenja i, u skladu s tim, iznos naknade zavise o budućoj ili sadašnjoj prosudbi u vezi s pitanjem koje je značajno za informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

905.9.P1. Točke Z905.7. i Z905.8. zabranjuju društvu da stupi u određene aranžmane u vezi sa uvjetnom naknadom s klijentom usluga izražavanja uvjerenja. Čak i u slučajevima kada određeni dogovor u vezi sa uvjetnom naknadom nije zabranjen onda kada se klijentu usluga izražavanja uvjerenja pružaju usluge bez izražavanja uvjerenja, i dalje može doći do nastanka prijetnje proistekle iz ličnih interesa.

905.9.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takve prijetnje uključuju:

- raspon mogućih visina naknade;
- da li o ishodu od kojeg naknada zavisi odlučuje odgovarajući organ;
- obavještanje ciljanih korisnika usluga koje je društvo pružilo i osnovu za kompenzaciju;
- vrstu usluge;
- efekte događaja ili transakcije po informacije o predmetu angažmana.

905.9.P3. U primjere radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod oslovljavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa spada:

- uključivanje odgovarajućeg kontrolora koji nije učestvovao u pružanju usluga bez izražavanja uvjerenja da izvrši provjeru relevantnih poslova na izražavanju uvjerenja;
- pribavljanje prethodne pisane suglasnosti klijenta sa osnovom za kompenzaciju.

ODJELJAK 906.

POKLONI I REPREZENTACIJA

- 906.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna/nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost/nezavisnost.
- 906.2. Prihvatanje poklona i reprezentacije od klijenta usluga izražavanja uvjerenja može stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnju po osnovu zbližavanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

- Z906.3.** Društvo ili član tima za izražavanje uvjerenja neće prihvatiti poklone i reprezentaciju od klijenta usluga izražavanja uvjerenja osim ako su zanemarive i beznačajne vrijednosti.
- 906.3.P1. Kada društvo ili član tima za izražavanje uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja ponudi ili od njega primi poticaje, primjenjuju se zahtjevi i materijali iz odjeljka 340. i nepostupanje u skladu s tim zahtjevima može stvoriti prijetnju po nezavisnost.
- 906.3.P2. Zahtjevi iz odjeljka 340. u vezi s nuđenjem ili prihvatanjem poticaja ne dozvoljavaju društvu ili članu tima za izražavanje uvjerenja da prihvata poklone i reprezentaciju ponuđene s namjerom da se neprimjereno utiče na postupanje druge osobe čak i ako su zanemarive i beznačajne vrijednosti.

ODJELJAK 907.

TEKUĆI ILI IZGLEdni SUDSKI SPORovi

Uvod

- 907.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna/nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 907.2. Kada dođe do sudskog spora s klijentom usluga izražavanja uvjerenja ili se on čini izglednim to izaziva prijetnje proistekle iz ličnih interesa i iz zastrašivanja. Ovaj odjeljak daje posebne materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Materijali za primjenu

Opće odredbe

- 907.3.P1. Odnos između rukovodstva klijenta i članova tima za izražavanje uvjerenja mora odlikovati potpuna iskrenost i otkrivanje svih informacija o svim aspektima poslovanja klijenta. Tekući ili izgledni spor između klijenta usluga izražavanja uvjerenja i društva ili člana tima za izražavanje uvjerenja mogao bi ih dovesti u suprotstavljene pozicije. Takve suprotstavljene pozicije mogle bi uticati na spremnost rukovodstva da otkriju sve informacije i stvoriti prijetnje proistekle iz ličnih interesa i iz zastrašivanja.
- 907.3.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- značajnost sudskog spora;
 - da li se spor odnosi na prethodni angažman s izražavanjem uvjerenja.
- 907.3.P3. Ako se spor tiče člana tima za izražavanje uvjerenja, primjer radnje kojom bi se mogle otkloniti takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa i iz zastrašivanja je isključivanje te osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.
- 907.3.P4. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod oslovljavanja takvih prijetnji proisteklih iz ličnih interesa i iz zastrašivanja je uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru obavljenih poslova.

ODJELJAK 910.

FINANCIJSKI INTERESI

Uvod

- 910.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna/nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnju po neovisnost.
- 910.2. Imanje financijskog interesa u klijentu usluga izražavanja uvjerenja može stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 910.3.P1. Financijski interes se može imati direktno ili indirektno preko posrednika kao što su zajedničko investicijsko društvo, zadužbina ili fond. Kada imalac interesa ima kontrolu nad tim posrednikom, odnosno mogućnost da utiče na odluke o ulaganjima, Kodeks takav financijski interes definira kao direktan. Nasuprot tome, kada imalac nema kontrolu nad posrednikom, odnosno mogućnost da utiče na odluke o ulaganjima, Kodeks takav financijski interes definira kao indirektan.
- 910.3.P2. Ovaj odjeljak se poziva na 'značajnost' financijskog interesa. Za potrebe utvrđivanja toga da li je financijski interes značajan za neku osobu, u obzir se može uzeti zbirna neto vrijednost osobe i članova njene najuže porodice.
- 910.3.P3. Faktori od značaja kod procjene nivoa prijetnje proistekle iz ličnih interesa nastale kao rezultat imanja financijskog interesa u klijentu usluga izražavanja uvjerenja uključuju:
- funkciju osobe koja ima financijski interes;
 - da li je financijski interes direktan ili indirektan;
 - značajnost financijskog interesa.

Financijski interesi koje imaju društvo, tim za izražavanje uvjerenja i članovi njihovih najužih porodica

- Z910.4.** Direktni financijski interes ili značajan indirektni financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja neće imati:
- (a) društvo; ili
 - (b) član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član njegove najuže porodice.

Financijski interesi u subjektu koji kontrolira klijenta usluga izražavanja uvjerenja

- Z910.5.** Kada subjekt ima interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja koji mu daje kontrolu nad tim klijentom a klijent je značajan za subjekt, društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe neće imati direktne ili značajne indirektno financijske interese u tom subjektu.

Financijski interesi koje osoba drži u svojstvu skrbnika

Z910.6. Točka Z910.4. se odnosi i na financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja koji se drži u fondu u kom je društvo ili druga osoba skrbnik, osim kada:

- (a) skrbnik, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe, odnosno društvo nisu korisnici fonda;
- (b) interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja koji drži fond nije značajan za fond;
- (c) fond ne može značajno uticati na klijenta usluga izražavanja uvjerenja; i
- (d) skrbnik, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe i društvo ne mogu značajno uticati na odluke o ulaganjima koje uključuju financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja.

Nenamjerno stečeni financijski interesi

Z910.7. Ako društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe stekne direktni financijski interes ili značajan indirektni financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja putem nasljeđivanja, poklanjanja, spajanja ili sličnih okolnosti, a imanje tog interesa inače ne bi bilo dozvoljeno u skladu sa ovim odjeljkom:

- (a) ukoliko je interes steklo društvo, ono će smjesta otuđiti taj financijski interes ili dovoljno velik dio indirektnog financijskog interesa da ostatak prestane biti značajan; ili
- (b) ukoliko je interes stekao član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe, on će čim prije otuđiti taj financijski interes ili dovoljno velik dio indirektnog financijskog interesa da ostatak prestane biti značajan.

Financijski interesi – ostale okolnosti

Uža porodica

910.8.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa može se javiti kada je članu tima za izražavanje uvjerenja poznato da član njegove uže porodice ima direktan financijski interes ili značajan indirektni financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja.

910.8.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takve prijetnje uključuju:

- prirodu odnosa između člana tima za izražavanje interesa i člana njegove uže porodice;
- da li je financijski interes direktan ili indirektni;
- značajnost financijskog interesa za člana uže porodice.

910.8.P3. Primjeri radnji kojima bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa uključuju:

- da član uže porodice čim prije je to praktično izvodivo otuđi kompletan financijski interes ili dovoljno velik dio indirektnog financijskog interesa da ostatak prestane biti značajan;
- isključivanje osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.

910.8.P4. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa je uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru rada člana tima za izražavanje uvjerenja.

Druge osobe

910.8.P5. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa mogla bi se javiti kada je članu tima za izražavanje uvjerenja poznato da financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja imaju osobe kao što su:

- partneri i profesionalni kadrovi društva, osim onih kojima točka Z910.4. eksplicitno zabranjuje da imaju takve financijske interese, ili članovi njihovih najužih porodica;
- osobe koje imaju blizak lični odnos sa članom tima za izražavanje uvjerenja.

910.8.P6. Primjer radnje kojom bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa je isključivanje člana tima sa opisanim ličnim odnosom iz tima za izražavanje uvjerenja.

919.8.P7. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa uključuju:

- isključivanje člana tima za izražavanje uvjerenja iz svih značajnijih odluka u vezi sa angažmanom s izražavanjem uvjerenja;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru rada člana tima za izražavanje uvjerenja.

ODJELJAK 911.

ZAJMOVI I GARANCIJE

Uvod

- 911.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna/nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznali, procijenili i oslovili prijetnje po neovisnost.
- 911.2. Zajam ili garancija za zajam uzeti od ili dati klijentu usluga izražavanje uvjerenja mogu stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 911.3.P1. Ovaj odjeljak se poziva na 'značajnost' zajma ili garancije. Kod utvrđivanja toga da li su zajam ili garancija značajni za neku osobu, u obzir se može uzeti zbirna neto vrijednost osobe i članova njene najuže porodice.

Davanje zajmova i garancija klijentu usluga izražavanja uvjerenja

- Z911.4.** Društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe neće davati zajmove ili garancije za zajmove klijentu usluga izražavanja uvjerenja osim ako taj zajam ili garancija nisu bez značaja za:
- (a) društvo ili osobu koja daje zajam ili garanciju, kako je primjenjivo; i
 - (b) klijenta.

Zajmovi i garancije od klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji je banka ili slična ustanova

- Z911.5.** Društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe neće prihvatiti zajam ili garanciju za zajam od klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji je banka ili slična ustanova osim ako taj zajam ili garancija nisu uzete po redovnim postupcima i uvjetima.
- 911.5.P1. Zajmovi podrazumijevaju, na primjer, hipotekarne kredite, dozvoljeno prekoračenje po računima, kredite za kupovinu vozila i dozvoljeno prekoračenje po karticama.
- 911.5.P2. Čak i ako društvo zajam od klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji je banka ili slična ustanova dobije po redovnom postupku i uvjetima, on ipak može stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa, ako je značajan za klijenta ili za društvo koje ga prima.
- 911.5.P3. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod oslovljavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa je da odgovarajuću kontrolor, koji nije član tima za izražavanje uvjerenja i dolazi iz društva iz mreže koje nije korisnik zajma, izvrši provjeru obavljenih poslova.

Depoziti ili brokerski računi

Z911.6. Društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe neće imati depozite ili brokerski račun kod klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji je banka, brokerska kuća ili slična ustanova, osim ako te depozite ili račune imaju po redovnim komercijalnim uvjetima.

Zajmovi i garancije od klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji nije banka ili slična ustanova

Z911.7. Društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe neće primiti zajam ili garanciju zajma od klijenta usluga izražavanja uvjerenja koji nije banka ili slična ustanova, osim ako taj zajam ili garancija nisu bez značaja za:

- (a) društvo ili osobu koja prima zajam ili garanciju, kako je primjenjivo; i za
- (b) klijenta.

ODJELJAK 920.

POSLOVNI ODNOSI

Uvod

- 920.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i oslovila prijetnje po neovisnost.
- 920.2. Blizak poslovni odnos s klijentom usluga izražavanja uvjerenja ili njegovim rukovodstvom mogao bi stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 920.3.P1. Ovaj odjeljak se poziva na 'značajnost' financijskog interesa i 'važnost' poslovnog odnosa. Kod utvrđivanja toga da li je financijski interes značajan za neku osobu, u obzir se može uzeti zbirna neto vrijednost osobe i članova njene najuže porodice.
- 920.3.P2. Primjeri bliskih poslovnih odnosa koji su proizašli iz komercijalnog odnosa ili zajedničkog financijskog interesa uključuju:
- imanje financijskog interesa u zajedničkom poduhvatu s klijentom [usluga izražavanja uvjerenja](#) ili s vlasnikom koji ima kontrolu, direktorom ili službenim licem, odnosno drugom osobom koja obavlja poslove višeg rukovodstva za klijenta;
 - dogovor da se jedna ili više usluga, odnosno proizvoda društva i jedna ili više usluga, odnosno proizvoda klijenta plasiraju na tržište u paketu uz navođenje obiju strana;
 - dogovore u vezi s distribucijom, odnosno plasiranjem na tržište koji podrazumijevaju da društvo distribuira ili plasira proizvode ili usluge klijenta, odnosno da klijent distribuira ili plasira proizvode ili usluge društva.

Poslovni odnosi društva, tima za izražavanje uvjerenja ili članova najuže porodice

- Z920.4.** Društvo ili član tima za izražavanje uvjerenja neće imati bliske poslovne odnose s klijentom usluga izražavanja uvjerenja ili njegovim rukovodstvom osim ako uključeni financijski interes nije bez značaja a poslovni odnos nevažan za klijenta ili njegovo rukovodstvo i društvo ili člana tima za izražavanje uvjerenja, kako pripada.
- 920.4.P1. Postojanje bliskog poslovnog odnosa između klijenta usluga izražavanja uvjerenja ili njegovog rukovodstva i člana najuže porodice člana tima za izražavanje uvjerenja moglo bi stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja.

Kupovina dobara ili usluga

920.5.P1. Kada društvo, član tima za izražavanje uvjerenja ili bilo koji član najuže porodice te osobe kupi dobra i usluge od klijenta usluga izražavanja uvjerenja to u pravilu ne stvara prijetnju po neovisnost ukoliko je transakcija izvršena u sklopu redovnog poslovanja i po tržišnim uvjetima. Takve transakcije, međutim, mogu biti takvog sadržaja ili veličine da stvaraju prijetnju proisteklu iz ličnih interesa.

920.5.P2. Primjeri radnji kojima bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa uključuju:

- uklanjanje elementa veličine ili smanjenje veličine transakcije;
- isključivanje osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.

ODJELJAK 921.

PORODIČNI I LIČNI ODNOSI

Uvod

- 921.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi se prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 921.2. Porodični ili lični odnosi sa zaposlenicima klijenta mogli bi stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnju po osnovu zbližavanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 921.3.P1. Prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnju po osnovu zbližavanja mogli bi uzrokovati porodični i lični odnosi između člana tima za izražavanje uvjerenja i direktora, službenog lica ili, zavisno od njihove funkcije, određenih zaposlenika klijenta usluga izražavanja uvjerenja.
- 921.3.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- odgovornosti date osobe u timu za izražavanje uvjerenja;
 - funkciju člana porodice ili druge osobe u sklopu klijenta [usluga izražavanja uvjerenja](#), te bliskost danog odnosa.

Član najuže porodice člana tima za izražavanje uvjerenja

- 921.4.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno po osnovu zbližavanja se javlja kada je član najuže porodice člana tima za izražavanje uvjerenja zaposlenik kojem pozicija omogućava da značajno utiče na predmet angažmana [s izražavanjem uvjerenja](#).
- 921.4.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- funkciju člana najuže porodice;
 - poslove člana tima za izražavanje uvjerenja.
- 921.4.P3. Primjer radnje kojom bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnja po osnovu zbližavanja je isključivanje osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.
- 921.4.P4. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnje po osnovu zbližavanja je strukturiranje poslova tima za izražavanje uvjerenja na takav način da dati član tima ne radi na pitanjima koja spadaju u nadležnost člana najuže porodice.

Z921.5. Osoba neće biti član tima za izražavanje uvjerenja ukoliko je bilo koji član njene najuže porodice:

- (a) direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja;
- (b) [kod angažmana potvrđivanja](#), zaposlenik u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja; ili
- (c) je bio u takvoj poziciji u periodu koji obuhvata angažman ili informacije o predmetu angažmana.

Član uže porodice člana tima za izražavanje uvjerenja

921.6.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnja po osnovu zbližavanja nastaje u situacijama kada je član uže porodice člana tima za izražavanje uvjerenja:

- (a) direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja; ili
- (b) [zaposlenik u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja](#), zaposlenik u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

921.6.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:

- prirodu odnosa između člana tima za izražavanje uvjerenja i člana uže porodice;
- funkciju člana uže porodice;
- poslove člana tima za izražavanje uvjerenja.

921.6.P3. Primjer radnje kojom bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnja po osnovu zbližavanja je isključivanje date osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.

921.6.P4. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnje po osnovu zbližavanja je strukturiranje poslova tima za izražavanje uvjerenja na takav način da dati član tima ne radi na pitanjima koja spadaju u nadležnost člana uže porodice.

Drugi bliski odnosi članova tima za izražavanje uvjerenja

Z921.7. Član tima za izražavanje uvjerenja mora konzultirati politike i postupke društva ukoliko ima blizak odnos sa osobom koja nije član njegove najuže ili uže porodice a koja je:

- (a) direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja;
- (b) [zaposlenik u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja](#), zaposlenik u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

921.7.P1. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa prijetnje proistekle iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnje po osnovu zbližavanja nastale uslijed takvog odnosa uključuju:

- prirodu odnosa između date osobe i člana tima za izražavanje uvjerenja;
- funkciju osobe u okviru klijenta;
- poslove člana tima za izražavanje uvjerenja.

921.7.P2. Primjer radnje kojom bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno po osnovu zbližavanja je isključivanje date osobe iz tima za izražavanje uvjerenja.

921.7.P3. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnje po osnovu zbližavanja je strukturiranje poslova tima za izražavanje uvjerenja na takav način da dati član tima ne radi na pitanjima koja spadaju u nadležnost osobe s kojom ima blizak odnos.

Odnosi partnera i zaposlenika društva

921.8.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno po osnovu zbližavanja može biti rezultat ličnih ili porodičnih odnosa između:

- (a) partnera ili zaposlenika društva koji nije član tima za izražavanje uvjerenja; i
- (b) bilo koje od sljedećih osoba u okviru klijenta usluga izražavanja uvjerenja:

i. direktora ili službenog lica;

ii. klijenta usluga izražavanja uvjerenja ili zaposlenika klijenta u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, zaposlenika klijenta u poziciji koja mu omogućava da značajno utiče na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

921.8.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:

- prirodu odnosa između partnera ili zaposlenika društva i direktora, službenog lica ili zaposlenika klijenta;
- stupanj interakcije između danog partnera ili zaposlenika društva s timom za izražavanje uvjerenja;
- funkciju partnera ili zaposlenika unutar društva;
- funkciju dane osobe u sklopu klijenta.

921.8.P3. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod rješavanja takvih prijetnji proisteklih iz ličnih interesa ili iz zastrašivanja, odnosno prijetnji po osnovu zbližavanja uključuju:

- strukturiranje odgovornosti partnera ili zaposlenika tako da se smanji svaki uticaj na angažman s izražavanjem uvjerenja;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru relevantnih poslova na izražavanju uvjerenja.

ODJELJAK 922.

NEDAVNI RAD ZA KLIJENTA USLUGA IZRAŽAVANJA UVJERENJA

Uvod

- 922.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i rješavala prijetnje po neovisnost.
- 922.2. Ako je član tima za izražavanje uvjerenja u skorijoj prošlosti radio kao direktor ili službeno lice, odnosno kao zaposlenik klijenta usluga izražavanja uvjerenja, to bi moglo izazvati prijetnju proisteklu iz ličnih interesa, prijetnju samoprovjere ili prijetnju po osnovu zbližavanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Rad u periodu obuhvaćenom izvještajem s izražavanjem uvjerenja

- Z922.3.** Tim za izražavanje uvjerenja neće uključivati osobu koja je u periodu obuhvaćenom izvještajem s izražavanjem uvjerenja:
- (a) radila kao direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja; ili
 - (b) bila zaposlenik kojem pozicija omogućava da značajno utiče na [predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, zaposlenik kojem pozicija omogućava da značajno utiče na](#) informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Rad prije perioda obuhvaćenog izvještajem s izražavanjem uvjerenja

- 922.4.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa, odnosno prijetnja samoprovjere ili po osnovu zbližavanja mogla bi se javiti ako je član tima za izražavanje uvjerenja prije perioda obuhvaćenog izvještajem s izražavanjem uvjerenja:
- (a) radio kao direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja; ili
 - (b) bio zaposlenik kojem pozicija omogućava da značajno utiče na [predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, zaposlenik kojem pozicija omogućava da značajno utiče na](#) informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Na primjer, prijetnja bi nastala ako bi se u sklopu tekućeg angažmana s izražavanjem uvjerenja procjenjivala odluka koju je osoba donijela ili poslovi koje je obavljala u prethodnom periodu, dok je još bila u radnom odnosu u klijentu.

- 922.4.P2. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- funkciju date osobe u sklopu klijenta;
 - trajanje perioda otkako je osoba prestala raditi za klijenta;
 - poslove člana tima za izražavanje uvjerenja.
- 922.4.P3. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa, prijetnje samoprovjere ili po osnovu zbližavanja je uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru rada člana tima za izražavanje uvjerenja.

ODJELJAK 923.

VRŠENJE DUŽNOSTI DIREKTORA ILI SLUŽBENOG LICA KLIJENTA USLUGA IZRAŽAVANJA UVJERENJA

Uvod

- 923.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 923.2. Vršenje dužnosti direktora ili službenog lica klijenta usluga izražavanja uvjerenja stvara prijetnje proistekle iz ličnih interesa i prijetnje samoprovjere. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Vršenje dužnosti direktora ili službenog lica

- Z923.3.** Partner ili zaposlenik društva neće vršiti dužnost direktora ili službenog lica klijenta usluga izražavanja uvjerenja koje društvo pruža.

Vršenje dužnosti sekretara poduzeća

- Z923.4.** Partner ili zaposlenik društva neće vršiti dužnost sekretara klijenta usluga izražavanja uvjerenja koje društvo pruža, osim kada:
- (a) to eksplicitno dopuštaju lokalni zakon, pravila struke ili uobičajena praksa;
 - (b) rukovodstvo donosi sve relevantne odluke; i
 - (c) su dužnosti i poslovi koje obavlja ograničeni na dužnosti i poslove rutinske i administrativne prirode, kao što je vođenje zapisnika sa sastanaka ili održavanje obavezne dokumentacije u vezi s poreskim prijavama.
- 923.4.P1. Funkcija sekretara poduzeća ima različite konotacije u različitim jurisdikcijama. Poslovi sekretara mogu se kretati od administrativnih poslova, kao što su upravljanje kadrovima i vođenje evidencija i registara poduzeća, do tako raznovrsnih dužnosti poput osiguravanja da poduzeće poštuje primjenjivu regulativu ili pružanja savjeta o pitanjima iz domena korporativnog upravljanja. U pravilu se na ovu funkciju gleda kao na funkciju koja podrazumijeva blisku povezanost sa subjektom. Prema tome, ako partner ili zaposlenik društva vrši dužnost sekretara klijenta usluga izražavanja uvjerenja to stvara prijetnju (više informacija o pružanju usluga bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja dato je u odjeljku 950., *Pružanje usluga bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja*).

ODJELJAK 924.

RADNI ODNOS U KLIJENTU USLUGA IZRAŽAVANJU UVJERENJA

Uvod

- 924.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 924.2. Postojanje radnog odnosa u klijentu usluga izražavanja uvjerenja moglo bi stvoriti prijetnju proisteklu iz ličnih interesa ili zastrašivanja, odnosno prijetnju po osnovu zbližavanja. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 924.3.P1. Prijetnja po osnovu zbližavanja ili prijetnja proistekla iz zastrašivanja mogu nastati u situacijama kada su sljedeće osobe bile član tima za izražavanje uvjerenja ili partner u društvu:
- direktor ili službeno lice klijenta usluga izražavanja uvjerenja;
 - [zaposlenik u poziciji koja mu omogućava značajan utjecaj na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja](#), zaposlenik u poziciji koja mu omogućava značajan utjecaj na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Ograničenja za bivše partnere ili članove timova za izražavanje uvjerenja

- Z924.4.** Ako je bivši partner ili bivši član tima za izražavanje uvjerenja prešao raditi za klijenta usluga izražavanja uvjerenja na poslovima:
- (a) direktora ili službenog lica; ili
- (b) [zaposlenika u poziciji koja mu omogućava značajan utjecaj na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja](#), zaposlenika u poziciji koja mu omogućava značajan utjecaj na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja, ta osoba neće nastaviti učestće u poslovanju ili profesionalnim poslovima društva.
- 924.4.P1. Čak i kada je neka od osoba iz točke Z924.4. počela raditi za klijenta usluga izražavanja uvjerenja na takvoj poziciji i ne nastavi učestvovati u poslovanju ili profesionalnim poslovima društva, i dalje bi moglo doći do pojave prijetnje po osnovu zbližavanja ili prijetnje proistekle iz zastrašivanja.
- 924.4.P2. Prijetnja po osnovu zbližavanja ili proistekla iz zastrašivanja može se javiti kada bivši partner društva pređe raditi za subjekta na neku od funkcija iz točke 924.3.P1., a taj subjekt kasnije postane klijent usluga izražavanja uvjerenja koje pruža društvo.
- 924.4.P3. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takvih prijetnji uključuju:
- funkciju koju je osoba preuzela u sklopu klijenta;
 - svako uključivanje osobe u budući rad tima za izražavanje uvjerenja;
 - trajanje perioda otkako je osoba bila član tima za izražavanje uvjerenja ili partner društva;

- prethodnu funkciju osobe u okviru tima za izražavanje uvjerenja ili društva, na primjer, da li je bila odgovorna za održavanje redovnih kontakata sa rukovodstvom ili osobama nadležnim za upravljanje klijentom.

924.4.P4. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod rješavanja takvih prijetnji po osnovu zbližavanja ili proisteklih iz zastrašivanja uključuju:

- uspostavljanje aranžmana kao što je to da osoba nema pravo primati beneficije ili druga plaćanja od društva, osim ako se vrše u skladu sa unaprijed utvrđenim fiksnim dogovorom;
- uspostavljanje aranžmana kao što je to da sva dugovanja društva prema osobi nisu značajna za društvo;
- izmjenu plana angažmana s izražavanjem uvjerenja;
- raspoređivanje osoba koje posjeduju dovoljno iskustva u radu sa osobom koja je prešla raditi za klijenta u tim za izražavanje uvjerenja;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru rada nekadašnjeg člana tima za izražavanje uvjerenja.

Članovi tima za izražavanje uvjerenja koji stupaju u pregovore o zapošljavanju kod klijenta

Z924.5. Društvo je dužno uspostaviti politike i postupke koji članovima tima za izražavanje uvjerenja nalažu da obavijeste društvo o svom stupanju u pregovore o zaposlenju sa klijentom usluga izražavanja uvjerenja.

924.5.P1. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa nastaje kada član tima za izražavanje uvjerenja učestvuje u angažmanu s izražavanjem uvjerenja znajući da će ili bi mogao nekad u budućnosti preći da radi za klijenta.

924.5.P2. Primjer radnje kojom bi se mogla otkloniti takva prijetnja proistekla iz ličnih interesa je isključivanje osobe iz angažmana s izražavanjem uvjerenja.

924.5.P3. Primjer radnje koja bi mogla poslužiti kao mjera zaštite kod rješavanja takve prijetnje proistekle iz ličnih interesa je uključivanje odgovarajućeg kontrolora da izvrši provjeru svih značajnih prosudbi koje je dana osoba donijela u svojstvu člana tima.

ODJELJAK 940.

DUGOTRAJNA POVEZANOST KADROVA S KLIJENTOM USLUGA IZRAŽAVANJA UVJERENJA

Uvod

- 940.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po nezavisnost.
- 940.2. Kada je osoba uključena u angažman s izražavanjem uvjerenja koji se ponavlja tokom dužeg perioda, mogle bi se javiti prijetnje po osnovu zbližavanja i prijetnje proistekle iz ličnih interesa. Ovaj odjeljak uređuje zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- 940.3.P1. Prijetnja po osnovu zbližavanja može se javiti kao rezultat dugotrajne povezanosti osobe sa:
- (a) klijentom usluga izražavanja uvjerenja;
 - (b) višim rukovodstvom klijenta usluga izražavanja uvjerenja; ili
 - (c) predmetom angažmana s izražavanjem uvjerenja [ili, kod angažmana potvrđivanja](#), informacijama o predmetu tog angažmana.
- 940.3.P2. Prijetnja proistekla iz ličnih interesa može nastati kao rezultat zabrinutosti osobe da će izgubiti višegodišnjeg klijenta usluga izražavanja uvjerenja ili njene zainteresiranosti da zadrži blizak lični odnos s članom višeg rukovodstva ili osobama nadležnim za upravljanje. Ona bi mogla neprimjereno uticati na prosudbe te osobe.
- 940.3.P3. Faktori od značaja kod procjenjivanja nivoa takve prijetnje po osnovu zbližavanja ili prijetnje proistekle iz ličnih interesa uključuju:
- prirodu angažmana s izražavanjem uvjerenja;
 - koliko dugo je osoba bila član tima za izražavanje uvjerenja, rang te osobe u sklopu tima, te prirodu poslova koje je obavljala, uključujući to da li je takav odnos postojao i dok je osoba radila za drugo društvo;
 - u kojoj mjeri radom te osobe upravljaju, provjeravaju ga i nadgledaju kadrovi višeg ranga;
 - u kojoj mjeri osoba, usljed svog ranga, može uticati na ishod angažmana s izražavanjem uvjerenja u smislu, na primjer, donošenja ključnih odluka ili usmjeravanja rada drugih članova tima koji radi na angažmanu;
 - bliskost ličnih odnosa osobe sa klijentom usluga izražavanja uvjerenja ili, ako je primjenjivo, njegovim višim rukovodstvom;
 - prirodu, učestalost i obim interakcije između date osobe i klijenta usluga izražavanja uvjerenja;

- da li je došlo do promjena u prirodi ili kompleksnosti predmeta datog angažmana ili informacija o predmetu angažmana;
- da li je u skorije vrijeme bilo promjena osobe ili osoba u okviru klijenta usluga izražavanja uvjerenja koje su odgovorne ~~strane za predmet ili, kod angažmana potvrđivanja, za informacije o predmetu angažmana~~ ili, ako je primjenjivo, višeg rukovodstva.

940.3.P4. Kombinacija dva ili više faktora mogla bi dovesti do povećanja ili smanjenja nivoa prijetnje. Na primjer, prijetnje po osnovu zbližavanja koje su se razvile postepeno kao rezultat sve bližeg odnosa između ~~neke osobe člana tima za izražavanje uvjerenja~~ i ~~neke osobe iz~~ klijenta usluga izražavanja uvjerenja koja je u poziciji da značajno utiče na predmet ili, kod angažmana potvrđivanja, na informacije o predmetu angažmana mogle bi se smanjiti ako bi ta osoba prestala raditi za klijenta koja je odgovorna strana napustila svoju funkciju.

940.3.P5. Primjer radnje kojom bi se mogle otkloniti prijetnje po osnovu zbližavanja i proistekle iz ličnih interesa nastale u vezi sa određenim angažmanom je isključivanje osobe iz tima za izražavanje uvjerenja u sklopu rotiranja kadrova.

940.3.P6. Primjeri radnji koje bi mogle poslužiti kao mjere zaštite kod oslovljavanja takvih prijetnji po osnovu zbližavanja ili proisteklih iz ličnih interesa uključuju:

- promjenu funkcije osobe u timu za izražavanje uvjerenja ili vrste i obima poslova koje obavlja;
- uključivanje odgovarajućeg kontrolora koji nije bio član tima za izražavanje uvjerenja da izvrši provjeru rada date osobe;
- provođenje redovnih nezavisnih unutrašnjih ili vanjskih provjera kvaliteta izvršenja angažmana.

Z940.4. Ako se društvo odluči da je nivo nastalih prijetnji moguće riješiti samo tako što će rotiranjem kadrova datu osobu isključiti iz tima za izražavanje uvjerenja, mora utvrditi odgovarajući period tokom kog ta osoba neće:

- (a) biti član tima koji radi na angažmanu s izražavanjem uvjerenja;
- (b) provoditi kontrolu kvaliteta izvršenja angažmana s izražavanjem uvjerenja; ili
- (c) uživati direktan utjecaj na ishod angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Taj period mora biti dovoljno dug da dozvoli oslovljavanje prijetnji po osnovu zbližavanja ili proisteklih iz ličnih odnosa.

ODJELJAK 950

PRUŽANJE USLUGA BEZ IZRAŽAVANJA UVJERENJA KLIJENTIMA USLUGA IZRAŽAVANJA UVJERENJA ~~KOJE NISU PROVOĐENJE REVIZIJE I UVIDA~~

Uvod

- 950.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti neovisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 950.2. Društva mogu pružati cijeli spektar usluga bez izražavanja uvjerenja klijentima usluga izražavanja uvjerenja, u skladu sa svojim sposobnostima i oblastima stručnosti. Pružanje određenih usluga bez izražavanja uvjerenja klijentima usluga izražavanja uvjerenja moglo bi stvoriti prijetnje poštivanju osnovnih principa i prijetnje po neovisnost. Ovaj odjeljak uređuje posebne zahtjeve i daje materijale za primjenu kada se konceptualni okvir koristi u takvim okolnostima.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- Z950.3.** Prije nego društvo prihvati angažman za pružanje usluge bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja, dužni su utvrditi da li pružanje takve usluge moglo proizvesti prijetnju po neovisnost.
- 950.3.P1. Zahtjevi i materijali za primjenu iz ovog odjeljka pomažu društvu kod analiziranja određenih vrsta usluga bez izražavanja uvjerenja i s njima povezanih prijetnji do kojih bi moglo doći ako društvo prihvati da pruža usluge bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja.
- 950.3.P2. Nove poslovne prakse, evolucija finansijskih tržišta i promjene u informatičkoj tehnologiji su samo neka od dešavanja zbog kojih nije moguće izraditi potpunu listu usluga bez izražavanja uvjerenja koje je moguće pružiti klijentu usluga izražavanja uvjerenja. Prema tome, Kodeks ne daje potpunu listu svih usluga bez izražavanja uvjerenja koje bi mogle biti pružene klijentu usluga izražavanja uvjerenja.

Procjenjivanje prijetnji

- 950.4.P1. U faktore od značaja za procjenu nivoa prijetnji koje su nastale kao rezultat pružanja usluga bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja spadaju:
- sadržaj, opseg i svrha usluge;
 - utvrđeni nivo ovisnosti od ishoda te usluge kao dijela angažmana s izražavanjem uvjerenja;
 - pravno i regulatorno okruženje u kom se usluga pruža;
 - da li će ishod pružanja usluge uticati na predmet angažmana ili, kod angažmana potvrđivanja, na pitanja zastupljena u ~~predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja, odnosno~~ informacijama o predmetu tog angažmana, i ako hoće:
 - u kojoj mjeri će ishod usluge imati značajne ili utjecajne efekte na predmet angažmana i, kod angažmana potvrđivanja, na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja;

- u kojoj mjeri će klijent usluga izražavanja uvjerenja biti uključen u određivanje značajnijih pitanja koja podliježu prosuđivanju;
- nivo stručnosti rukovodstva i kadrova klijenta u odnosu na vrstu usluge koja se pruža.

Značajnost u odnosu na podatke klijenta usluga izražavanja uvjerenja

950.4.P2. Koncept značajnosti u vezi sa [podacima-informacijama o predmetu angažmana za](#) klijenta usluga izražavanja uvjerenja uređen je *Međunarodnim standardom za angažmane s izražavanjem uvjerenja 3000 (izmijenjeno izdanje), Angažmani s izražavanjem uvjerenja koji nisu revizija ili uvidi u historijske financijske podatke*. Utvrđivanje značajnosti nalaže korištenje profesionalnog rasuđivanja i na njega utiču i kvantitativni i kvalitativni faktori, kao i viđenja potreba korisnika za financijskim [ili](#) drugim podacima.

Pružanje više usluga bez izražavanja uvjerenja istom klijentu usluga izražavanja uvjerenja

950.4.P3. Društvo može pružati više usluga bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja. U takvim okolnostima, razmatranje kombiniranih efekata prijetnji nastalih kao rezultat pružanja tih usluga predstavlja značajan dio procjene prijetnji koju vrši društvo.

Rješavanje prijetnji

950.5.P1. Točka 120.10.P2. nudi opis mjera zaštite. U odnosu na pružanje usluga bez izražavanja uvjerenja klijentima usluga izražavanja uvjerenja, mjere zaštite su radnje koje društvo poduzima, zasebno ili zajedno, kako bi u suštini svelo prijetnje po neovisnost na prihvatljivi nivo. U nekim situacijama, kada je prijetnja proizašla iz pružanja usluge klijentu usluga izražavanja uvjerenja, može se desiti da ne postoje odgovarajuće mjere zaštite. U takvim situacijama, primjena konceptualnog okvira iz odjeljka 120. nalaže da društvo odbije ili prestane pružati usluge bez izražavanja uvjerenja, odnosno da odbije ili raskine angažmana s izražavanjem uvjerenja.

Zabrana preuzimanja rukovodnih odgovornosti

Z950.6. Društvo neće preuzeti rukovodne odgovornosti koje se tiču predmeta angažmana s izražavanjem uvjerenja koje provodi društvo [i](#), [kod angažmana potvrđivanja](#), informacija o predmetu tog angažmana. Ako društvo preuzme rukovodne odgovornosti kao dio bilo koje druge usluge koju pruža danom klijentu usluga izražavanja uvjerenja, dužno je osigurati da se ona ne dotiče predmeta angažmana s izražavanjem uvjerenja koji provodi [i](#), [kod angažmana potvrđivanja](#), informacija o tom predmetu.

950.6.P1. Rukovodne odgovornosti podrazumijevaju kontroliranje, vođenje i usmjeravanje subjekta, uključujući donošenje odluka u vezi sa sticanjem, raspoređivanjem i kontroliranjem kadrova, te financijskih, tehnoloških, fizičkih i nematerijalnih resursa.

950.6.P2. Pružanje usluge bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja stvara prijetnje samoprovjere i proistekle iz ličnih interesa ako društvo tokom pružanja usluge preuzme rukovodne odgovornosti. U vezi s pružanjem usluge koja se odnosi na predmet angažmana s izražavanjem uvjerenja koji provodi društvo [i](#), [kod angažmana potvrđivanja](#), informacije o predmetu tog angažmana, preuzimanje rukovodnih odgovornosti također dovodi do prijetnje po osnovu zbližavanja, a može proizvesti i prijetnju u vezi s propagiranjem jer društvo postane previše tijesno povezano sa stavovima i interesima rukovodstva.

950.6.P3. Utvrđivanje da li je neki posao rukovodna odgovornost zavisi od okolnosti i iziskuje korištenje profesionalnog rasuđivanja. Primjeri poslova koji bi bili smatrani rukovodnim odgovornostima su:

- kreiranje politika i određivanje strateškog usmjerenja;
- zapošljavanje ili otpuštanje zaposlenika;
- usmjeravanje i preuzimanje odgovornosti za postupke zaposlenika u vezi s njihovim radom za subjekt;
- odobravanje transakcija;
- kontroliranje, odnosno upravljanje bankovnim računima ili ulaganjima;
- donošenje odluka o tome koje preporuke društva ili trećih strana primijeniti;
- odgovaranje osobama nadležnim za upravljanje ispred rukovodstva;
- preuzimanje odgovornosti za osmišljavanje, uvođenje, praćenje i održavanje unutrašnje kontrole.

950.6.P4. Davanje savjeta i preporuka koje rukovodstvu klijenta usluga izražavanja uvjerenja pomažu u izvršenju njihovih obaveza ne predstavlja preuzimanje rukovodnih odgovornosti (vidjeti točke od Z950.6. do 950.6.P3.).

Z950.7. Kako bi izbjeglo preuzimanje rukovodnih odgovornosti kod pružanja usluga bez izražavanja uvjerenja klijentu usluga izražavanja uvjerenja koje su povezane s predmetom [datog](#) angažmana i [kod angažmana potvrđivanja](#), informacijama o tom predmetu, društvo mora biti sigurno da rukovodstvo klijenta donosi sve prosudbe i odluke koje spadaju u njegovu nadležnost. To uključuje osiguravanje da rukovodstvo klijenta:

- (a) imenuje osobu sa odgovarajućim sposobnostima, znanjem i iskustvom koja će sve vrijeme odgovarati za odluke klijenta i nadgledati pružanje usluga. Ta osoba, po mogućnosti član višeg rukovodstva će razumjeti:
 - (i) ciljeve, sadržaj i rezultate usluga; i
 - (ii) šta su odgovornosti klijenta, a šta društva.

Data osoba, međutim, nije dužna posjedovati odgovarajuću stručnost da pruži ili ponovo pruži predmetne usluge;

- (b) vrši nadzor nad uslugama i procjenjuje da li su rezultati ostvareni pružanjem usluge adekvatni za potrebe klijenta; i
- (c) preuzima odgovornost za sve radnje koje je potrebno poduzeti u odnosu na rezultate pružanja usluga, ukoliko ih ima.

Ostala pitanja koja treba uzeti u obzir kod pružanja određenih usluga bez izražavanja uvjerenja

950.8.P1. Prijetnja samoprovjere bi se mogla javiti u situacijama kada je kod angažmana potvrđivanja, društvo uključeno u izradu informacija koje ~~će~~ kasnije postanu informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja. Primjeri usluga bez izražavanja uvjerenja koje bi mogle stvoriti takvu prijetnju samoprovjere kada se pružaju u odnosu na informacije o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja uključuju:

- (a) izradu i pripremanje izglednih informacija i naknadno izdavanje izvještaja s izražavanjem uvjerenja u vezi s njima;
- (b) procjenu vrijednosti koja čini dio informacija o predmetu angažmana s izražavanjem uvjerenja ili se odnosi na njih.

ODJELJAK 990.

IZVJEŠTAJI S OGRANIČENIM KORIŠTENJEM I DISTRIBUCIJOM (ANGAŽMANI S IZRAŽAVANJEM UVJERENJA KOJI NISU ANGAŽMANI ZA PROVOĐENJE REVIZIJE I UVIDA)

Uvod

- 990.1. Društva su dužna postupati u skladu sa osnovnim principima, biti nezavisna i primjenjivati konceptualni okvir iz odjeljka 120. kako bi prepoznala, procijenila i riješila prijetnje po neovisnost.
- 990.2. Ovaj odjeljak sadrži određene preinake dijela 4B. koje su dozvoljene u određenim okolnostima kada se radi o angažmanima s izražavanjem uvjerenja koji podrazumijevaju izvještaje ograničenog korištenja i distribucije. Angažman za izdavanje izvještaja čije korištenje i distribucija su ograničeni u okolnostima opisanim u točki Z990.3. u ovom odjeljku se naziva 'predmetni angažman s izražavanjem uvjerenja'.

Zahtjevi i materijali za primjenu

Opće odredbe

- Z990.3. Kada društvo namjerava izdati izvještaj o angažmanu s izražavanjem uvjerenja koji podrazumijeva ograničeno korištenje i distribuciju, zahtjevi u pogledu neovisnosti iz dijela 4B. mogu se preinačiti na način koji dozvoljava ovaj odjeljak, ali samo ako:
- (a) društvo razgovara s ciljanim korisnicima izvještaja o izvršenim preinakama zahtjeva u pogledu neovisnosti koji će biti primjenjivani kod pružanja date usluge; i
 - (b) ciljani korisnici razumiju svrhu, informacije o predmetu angažmana i ograničenja izvještaja i izraze svoje slaganje s primjenom danih preinaka.
- 990.3.P1. Ciljani korisnici izvještaja razumijevanje svrhe, informacija o predmetu angažmana i ograničenja izvještaja mogu steći tako što će, direktno ili indirektno preko predstavnika koji ima odgovarajuća ovlaštenja za postupanje u ime korisnika, učestvovati u određivanju prirode i djelokruga angažmana. U svakom slučaju, takvo učešće omogućava društvu da komunicira s ciljanim korisnicima izvještaja o pitanjima nezavisnosti, uključujući okolnosti od značaja za primjenu konceptualnog okvira, te da od njih dobije suglasnost za preinake zahtjeva u pogledu neovisnosti.
- Z990.4. Kada su ciljani korisnici izvještaja kategorija korisnika koji nisu poimenice poznati u trenutku utvrđivanja uvjeta angažmana, društvo će ih naknadno obavijestiti o preinačenim zahtjevima u pogledu neovisnosti sa kojima se suglasio njihov predstavnik.
- 990.4.P1. Na primjer, kada su ciljani korisnici izvještaja kategorija korisnika poput najmodavaca u dogovoru o dodjeli sindikalnog kredita, društvo može opisati preinačene zahtjeve u pogledu nezavisnosti u dopisu o preuzimanju angažmana koji upućuje predstavniku tih zajmodavaca. Predstavnik taj dopis potom može dati na uvid članovima date grupe zajmodavaca kako bi se zadovoljila obaveza društva da upozna korisnike sa preinakama zahtjeva u pogledu neovisnosti sa kojima se predstavnik suglasio.
- Z990.5. Kada društvo izvršava predmetni angažman s izražavanjem uvjerenja, sve preinake dijela 4B. moraju biti ograničene na one iz točaka Z990.7. i Z990.8.

Z990.6. Ako društvo za istog klijenta također izdaje izvještaj s izražavanjem uvjerenja koji ne podrazumijeva ograničeno korištenje i distribuciju, dužno je na taj angažman s izražavanjem uvjerenja primijeniti dio 4B.

Financijski interesi, zajmovi i garancije, bliski poslovni, porodični i lični odnosi

Z990.7. Kada društvo provodi predmetni angažman s izražavanjem uvjerenja:

- (a)** relevantne odredbe odjeljaka 910., 911., 920., 921., 922. i 924. mora primjenjivati samo u odnosu na članove tima koji radi na angažmanu i članove njihovih najužih i užih porodica;
- (b)** dužno je prepoznati, procijeniti i osloviti sve prijetnje po nezavisnost nastale usljed postojanja interesa i odnosa, kako su dati u odjeljcima 910., 911., 920., 921., 922. i 924., između klijenta usluga izražavanja uvjerenja i sljedećih članova tima za izražavanje uvjerenja:
 - (i)** osoba koje pružaju savjete o stručnim pitanjima, određenim granama privrede, transakcijama ili događajima; i
 - (ii)** osoba koje provode kontrolu kvaliteta izvršenja angažmana, uključujući one koji provode provjeru kontrole kvaliteta izvršenja angažmana;
- (c)** društvo je dužno procijeniti i osloviti sve prijetnje za koje tim koji radi na angažmanu ima razloga vjerovati da su nastale usljed postojanja interesa i odnosa između klijenta usluga izražavanja uvjerenja i drugih osoba unutar društva koje mogu direktno uticati na ishod danog angažmana s izražavanjem uvjerenja, kako su određene u odjeljcima 910., 911., 920., 921., 922. i 924.

990.7.P1. Druge osobe unutar društva koje mogu direktno uticati na ishod angažmana s izražavanjem uvjerenja uključuju osobe koje preporučuju naknadu, odnosno koje direktno nadgledaju, upravljaju ili vrše drugi vid nadzora nad partnerom u angažmanu s izražavanjem uvjerenja u vezi sa izvršenjem tog angažmana.

Z990.8. Kada društvo izvršava predmetni angažman s izražavanjem uvjerenja, ono ne smije imati značajan direktan ili značajan indirektan financijski interes u klijentu usluga izražavanja uvjerenja.

POJMOVNIK S POPISOM SKRAĆENICA

Upotreba jednine u *Međunarodnom kodeksu etike za profesionalne računovođe (i Međunarodnim standardima neovisnosti/nezavisnosti)* podrazumijeva i množinu i obrnuto a pojmovi imaju značenja navedena u nastavku teksta.

Objašnjena definiranih pojmova su u Pojmovniku dana redovnim stilom, dok se za objašnjenja opisanih pojmova koja imaju posebna značenja u određenim dijelovima Kodeksa, odnosno za dodatna objašnjenja definiranih pojmova koristi kurziv. Sljedeća tabela sadrži i pozivanja na pojmove opisane u Kodeksu.

Angažman
potvrđivanja
[Attestation
engagement]

Angažman s izražavanjem uvjerenja u sklopu kog strana koja nije profesionalni računovođa u javnoj praksi mjeri ili ocjenjuje predmet angažmana u odnosu na određene kriterije. Strana koja nije profesionalni računovođa često i predstavlja informacije o predmetu angažmana do kojih je došla tim putem u izvještaju ili izjavi. U nekim slučajevima, međutim, te informacije može predstaviti računovođa u izvještaju s izražavanjem uvjerenja. Kod angažmana potvrđivanja, zaključak računovođe se bavi time da li informacije o predmetu angažmana sadrže značajne neistinite tvrdnje. Zaključak računovođe može biti sročan tako da se odnosi na:

- (i) predmet angažmana i primjenjive kriterije;
- (ii) informacije o predmetu angažmana i primjenjive kriterije; ili
- (iii) izjavu odgovarajuće strane.

Angažman s direktnim
izvještavanjem
[Direct engagement]

Angažman s izražavanjem uvjerenja u sklopu kog profesionalni računovođa u javnoj praksi mjeri ili ocjenjuje predmet angažmana u odnosu na primjenjive kriterije i predstavlja tako dobivene informacije o predmetu angažmana kao dio izvještaja s izražavanjem uvjerenja ili uz njega. Kod angažmana s direktnim izvještavanjem, zaključak računovođe se bavi prijavljenim ishodom mjerenja ili ocjene predmeta angažmana u odnosu na kriterije.

Angažman s
izražavanjem
uvjerenja
[Assurance
engagement]

Angažman u okviru kog profesionalni računovođa u javnoj praksi nastoji prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza da bi mogao iznijetiesi zaključak koji je osmišljen da poveća nivo povjerenja ciljanih korisnika, pored odgovorne strane, u informacije o predmetu angažmana.

(MSIU 3000 (izmijenjeno izdanje) Za upute za angažmane s izražavanjem uvjerenja vidjeti Međunarodni okvir za angažmane s izražavanjem uvjerenja koji je izdao Odbor za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja. Međunarodni okvir za angažmane s izražavanjem uvjerenja opisuje elemente i ciljeve angažmana s izražavanjem uvjerenja koji se provode prema tom standardu, dok Okvir za izražavanje uvjerenja daje opći opis angažmana s izražavanjem uvjerenja, te navodi angažmane u odnosu na koje se primjenjuju Međunarodni revizijski standardi (MRevS-ovi), Međunarodni standardi za angažmane uvida (MSU-ovi) i Međunarodni standardi za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU-ovi).

U dijelu 4B., pojam 'angažman s izražavanjem uvjerenja' se odnosi na angažmane s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije ili angažmani uvida.

Angažman uvida
[Review engagement]

Angažman s izražavanjem uvjerenja koji se provodi u skladu s Međunarodnim standardima za angažmane uvida ili jednakim setom standarda, u kojem profesionalni računovođa u javnoj praksi izražava zaključak o tome da li je uočio, na osnovu postupaka koji ne pružaju sve dokaze koji se zahtijevaju u reviziji, nešto zbog čega smatra da financijski izvještaji nisu, u svim značajnim aspektima, pripremljeni u skladu s važećim okvirom za financijsko izvještavanje.

Angažman za
provođenje revizije
[Audit engagement]

Angažman s razumnim uvjerenjem u okviru kojeg profesionalni računovođa u javnoj praksi daje mišljenje o tome da li su financijski izvještaji, u svim značajnim aspektima, izrađeni (odnosno, daju istinit i fer prikaz ili su istinito prezentirani, u svim značajnim aspektima) u skladu s važećim okvirom za financijsko izvještavanje, kao što je angažman koji se provodi u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima. To uključuje zakonsku reviziju, koju nalažu zakoni ili drugi propisi.

U dijelu 4A., pojam 'angažman za provođenje revizije' odnosi se u jednakom značenju i na 'angažman uvida'.

Angažovani/
angažirani tim
[Engagement team]

Svi partneri i osoblje koji rade na izvršenju angažmana i sve osobe koje društvo ili društvo iz mreže angažira da provedu postupke s izražavanjem uvjerenja u sklopu angažmana. To ne uključuje vanjske stručnjake koje angažira dano ili drugo društvo iz mreže.

Pojam 'angažirani tim' također ne uključuje osobe koje vrše funkciju unutarnje revizije klijenta a koje direktno pomažu izvršenje angažmana za provođenje revizije onda kada vanjski revizor postupa u skladu sa zahtjevima MRevS-a 610 (izdanje iz 2013.), *Korištenje radom internih revizora*.

Direktni financijski
interes
[Direct financial
interest]

Financijski interes:

- (a) koji je u direktnom vlasništvu i pod kontrolom osobe ili subjekta (uključujući one kojima na diskrecijskim osnovama upravljaju drugi); ili
- (b) koji je u indirektnom vlasništvu preko zajedničkog investicijskog društva, zadužbine, fonda ili drugog posrednika nad kojim osoba ili subjekt ima kontrolu ili mogućnost da utiče na odluke o ulaganjima.

Direktor ili službeno
lice
[Director or officer]

Osobe zadužene za upravljanje subjektom, odnosno koje postupaju u jednakom svojstvu bez obzira na njihovo zvanje a koje se mogu razlikovati zavisno od jurisdikcije.

Društvo [Firm]	<p>(a) Samostalni profesionalni računovođa, partnerstvo ili udruženje profesionalnih računovođa;</p> <p>(a) subjekt koji kontrolira takve strane, putem vlasništva, uprave ili na druge načine; i</p> <p>(b) subjekt kojeg kontroliraju takve strane, putem vlasništva, uprave ili na druge načine.</p> <p><i>Točke 400.4. i 900.3. objašnjavaju da se pojam 'društvo' koristi u značenju odgovornosti profesionalnih računovođa i društava da postupaju u skladu s dijelovima 4A. ili 4B.</i></p>
Društvo iz mreže [Network firm]	<p>Društvo ili subjekt koji je dio mreže.</p> <p><i>Za više informacija, vidjeti točke od 400.50.P1. do 400.54.P1.</i></p>
Financijski interes [Financial interest]	<p>Interes u dionicama ili drugim vrijednosnim papirima, obveznicama, zajmovima ili ostalim dužničkim instrumentima nekog subjekta, uključujući prava i obaveze sticanja takvog interesa i derivate direktno povezane s takvim interesom.</p>
Financijski izvještaji [Financial statements]	<p>Strukturirano prikazivanje historijskih financijskih podataka, uključujući bilješke koje se objavljuju uz financijske izvještaje, namijenjeno obavještavanju o ekonomskim resursima ili obavezama subjekta u određenom trenutku ili promjenama istih tokom određenog perioda, u skladu s okvirom za financijsko izvještavanje. Povezane bilješke uobičajeno daju sažetak značajnih računovodstvenih politika i druga objašnjenja. Pojam se može odnositi na kompletan set financijskih izvještaja, ali i na pojedinačni izvještaj kao što je izvještaj o financijskom položaju (bilanca stanja) ili izvještaj o uspješnosti (račun dobiti i gubitka/izvještaj o prihodima i rashodima), uz povezane bilješke s objašnjenjima.</p> <p><u><i>Pojam se ne odnosi na konkretne elemente, konta ili stavke financijskog izvještaja.</i></u></p>
Financijski izvještaji o kojima društvo treba dati mišljenje [Financial statements on which the firm will express an opinion]	<p>U slučaju pojedinačnog subjekta, financijski izvještaji tog subjekta. U slučaju konsolidiranih financijskih izvještaja, poznatih i pod nazivom financijski izvještaji grupe, konsolidirani financijski izvještaji.</p>
Financijski izvještaji posebne namjene [Special purpose financial statements]	<p>Financijski izvještaji izrađeni u skladu sa okvirom za financijsko izvještavanje namijenjeni zadovoljenju potreba određenih korisnika za financijskim podacima.</p>

Glavni partner u
reviziji
[Key audit partner]

Partner na angažmanu, osoba odgovorna za provjeru kontrole kvalitete izvršenja angažmana i drugi partneri u reviziji, ako postoje, koji u sklopu angažiranog tima donose ključne odluke ili prosudbe o bitnim pitanjima u vezi s revizijom financijskih izvještaja o kojima društvo treba dati mišljenje. Zavisno od okolnosti i poslova osoba koje učestvuju u reviziji, 'drugi partneri u reviziji' mogu uključivati, na primjer, partnere u reviziji odgovorne za značajna zavisna društva ili ogranke.

Historijski financijski
podaci
[Historical financial
information]

Podaci izraženi u financijskim terminima u vezi sa određenim subjektom, prvenstveno izvedeni iz njegovog računovodstvenog sistema, koji se tiču ekonomskih događaja iz ranijih perioda, odnosno ekonomskog stanja ili okolnosti u određenim prošlim trenucima.

Indirektni financijski
interes
[Indirect financial
interest]

Financijski interes u indirektnom vlasništvu preko zajedničkog investicijskog društva, zadužbine, fonda ili drugog posrednika nad kojim osoba ili subjekt nema kontrole ili mogućnost da utiče na odluke o ulaganjima.

Informacije o predmetu
angažmana
[Subject matter
information]

Ishod mjerenja ili ocjene predmeta angažmana u odnosu na kriterije, odnosno
informacije do kojih se dođe kroz primjenu kriterija na predmet angažmana.

Izvještaj o reviziji
[Audit report]

*U dijelu 4A., pojam 'izvještaj o reviziji' odnosi se u jednakom značenju i na
'izvještaj o uvidu'.*

Klijent usluga
izražavanja uvjerenja
[Assurance client]

Odgovorna strana i, kod angažmana potvrđivanja, strana koja odgovara za
informacije o predmetu angažmana (koja može biti ista osoba kao i odgovorna
strana). Odgovorna strana koja je osoba ili osobe koje:

~~(a) u angažmanima s direktnim izvještavanjem odgovaraju za predmet
angažmana; ili~~

~~(b) u angažmanima zasnovanim na tvrdnji odgovaraju za informacije o
predmetu angažmana a mogle bi odgovarati i za predmet angažmana.~~

Klijent usluga revizije
[Audit client]

Subjekt u odnosu na koji društvo vrši angažman za provođenje revizije. Kada je klijent usluga revizije društvo koje kotira na burzi, pod tim pojmom se obavezno podrazumijevaju i svi povezani subjekti. Kada klijent usluga revizije nije društvo koje kotira na burzi, pod tim pojmom se podrazumijevaju oni povezani subjekti nad kojima ima direktnu ili indirektnu kontrolu (*vidjeti i točku Z400.20.*).

*U dijelu 4A., pojam 'klijent usluga revizije' odnosi se u jednakom značenju i na
'klijenta usluga uvida'.*

Klijent usluga uvida [Review client]	Subjekt u odnosu na koji društvo vrši angažman uvida.
Konceptualni okvir [Conceptual framework]	<i>Opis pojma dat je u odjeljku 120.</i>
<u>Kriteriji</u> <u>[Criteria]</u>	<u>Određene vrijednosti (reperi) koje se koriste za mjerenje ili ocjenjivanje predmeta angažmana s izražavanjem uvjerenja. 'Primjenjivi kriteriji' su kriteriji koji se koriste za neki konkretni angažman.</u>
Mjere zaštite [Safeguards]	<i>Mjere zaštite su radnje koje profesionalni računovođa poduzima, zasebno ili zajedno, kako bi u suštini sveo prijetnje poštivanju osnovnih principa na prihvatljiv nivo.</i> <i>Opis ovog pojma dat je u točki 120.10.P2.</i>
<u>Mjeritelji ili procjenitelji</u> <u>[Measurer or</u> <u>evaluator]</u>	<u>Kod angažmana s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije i uvida, strana, odnosno strane koje mjere ili ocjenjuju predmet angažmana u odnosu na određene kriterije.</u>
Moglo bi [Might]	<i>Ovaj pojam se u Kodeksu koristi da bi se izrazila mogućnost pojave određenog pitanja, nastanka događaja ili poduzimanja radnje. On ne povezuje poseban stupanj mogućnosti ili vjerojatnosti s prijetnjom, s obzirom da procjena nivoa prijetnje zavisi od činjenica i okolnosti koje okružuju konkretno pitanje, događaj ili radnju.</i>
Mogu/imaju pravo [May]	<i>Ovaj izraz se u Kodeksu koristi da bi se dala dozvola za poduzimanje konkretne radnje u određenim okolnostima, uključujući izuzeća od postupanja po zahtjevu. On se ne koristi da bi se izrazila mogućnost.</i>
Mreža [Network]	Veća organizacijska struktura: (a) koja je usmjerena na suradnju; i (b) koja je jasno usmjerena na dijeljenje profita ili troškova, odnosno koja podrazumijeva zajedničko vlasništvo, kontrolu ili rukovodstvo, politiku i postupke kontrole kvaliteta, poslovnu strategiju, korištenje istog naziva zaštićenog kao brend ili dijeljenje značajnog dijela profesionalnih resursa.
Najuža porodica [Immediate family]	Bračni partner (ili ekvivalent) ili uzdržavani član porodice.

Neusklađenost s normama i propisima (profesionalne računovođe u privredi) [Non-compliance with laws and regulations, Professional Accountants in Business]	<i>Neusklađenost s normama i propisima (u daljem tekstu: neusklađenost) čini svaki namjerni ili nenamjerni propust ili postupanje suprotno važećim normama ili propisima koje počine sljedeće strane:</i> (a) organizacija koja zapošljava profesionalnog računovođu; (b) osobe nadležne za upravljanje tom organizacijom; (c) rukovodstvo organizacije koja zapošljava profesionalnog računovođu; ili (d) druge osobe koje rade za tu organizaciju ili postupaju po njenim uputama. Opis ovog pojma dat je u točki 260.5.P1.
Neusklađenost s normama i propisima (profesionalne računovođe u javnoj praksi) [Non-compliance with laws and regulations, Professional Accountants in Public Practice]	<i>Neusklađenost s normama i propisima čini svaki namjerni ili nenamjerni propust ili postupanje suprotno važećim normama ili propisima koje počine sljedeće strane:</i> (a) klijent; (b) osobe nadležne za upravljanje klijentom; (c) rukovodstvo klijenta; ili (d) druge osobe koje rade za klijenta ili postupaju po njegovim uputama. Opis ovog pojma dat je u točki 360.5.P1.
Nezavisnost/ neovisnost [Independence]	Nezavisnost/neovisnost je: (a) nezavisnost/neovisnost mišljenja – mentalni sklop koji omogućava izražavanje zaključaka bez podlijevanja utjecajima koji podrivaju profesionalno rasuđivanje, što osobi daje slobodu da postupa s integritetom, objektivno i služeći se profesionalnim skepticizmom; (b) nezavisnost/neovisnost u nastupu – izbjegavanje činjenica i okolnosti koje su dovoljno značajne da bi razumna i informirana treća strana vjerojatno zaključila da je integritet, objektivnost ili profesionalni skepticizam društva ili člana tima za reviziju, odnosno tima za izražavanje uvjerenja doveden u pitanje. <i>Kao što to propisuju točke 400.5. i 900.4., svako opisivanje osobe ili društva kao 'neovisnih/nezavisnih' znači da su postupili u skladu sa odredbama dijela 4A., odnosno 4B.</i>
Odgovarajući kontrolor [Appropriate reviewer]	<i>Odgovarajući kontrolor je profesionalac koji posjeduje potrebno znanje, sposobnosti, iskustvo i ovlaštenja da izvrši objektivnu provjeru relevantnih obavljenih poslova, odnosno pruženih usluga. Ta osoba može biti profesionalni računovođa.</i> Opis ovog pojma dat je u točki 300.8.P4.

[Odgovorna strana](#)
[\[Responsible party\]](#)

[Kod angažmana s izražavanjem uvjerenja, to je strana koja odgovara za predmet angažmana.](#)

Oglašavanje [Advertising]	Davanje javnosti informacija o uslugama ili vještinama koje nudi profesionalni računovođa u javnoj praksi s namjerom pribavljanja klijenata profesionalnih usluga.
Osnovni principi [Fundamental principles]	<p><i>Opis ovog pojma dat je točki 110.1.P1. Osnovni principi su pojedinačno opisani u okviru sljedećih točaka:</i></p> <p><i>integritet</i> Z111.1.;</p> <p><i>objektivnost</i> Z112.1.;</p> <p><i>profesionalna kompetentnost i dužna pažnja</i> Z113.1.;</p> <p><i>povjerljivost</i> Z114.1.;</p> <p><i>profesionalno ponašanje</i> Z115.1.</p>
Osobe nadležne za upravljanje [Those charged with governance]	Osoba/e ili organizacija/e (na primjer korporativni povjerenik) nadležne za nadziranje strateškog usmjerenja subjekta i za obaveze povezane sa odgovornošću subjekta. To uključuje nadziranje postupaka financijskog izvještavanja. U nekim jurisdikcijama, osobe nadležne za upravljanje kod određenih subjekata mogu uključivati rukovodne kadrove, kao što su izvršni članovi upravnog odbora subjekta iz privatnog ili javnog sektora, odnosno direktor-vlasnik.
Partner na angažmanu [Engagement partner]	Partner ili druga osoba u društvu koja je odgovorna za angažman i njegovo izvršenje, kao i za izvještaj koji se izdaje ispred društva i koja, po potrebi, ima odgovarajuće ovlaštenje od profesionalnog, zakonodavnog ili regulatornog tijela.
Period kontinuiranog rada [Time-on period]	<i>Opis ovog pojma dat je u točki Z540.5.</i>
Period mirovanja [Cooling-off period]	Opis ovog pojma dat je u točki Z540.5. za potrebe točaka od Z540.11. do Z540.19.
Poticaj [Inducement]	<p>Predmet, situacija ili radnja koja se koristi da se utiče na postupanje druge osobe, ali ne obavezno s namjerom da taj uticaj bude neprimjeren.</p> <p><i>Poticaj može predstavljati sve od čašćenja između kolega (kod profesionalnih računovođa u privredi), odnosno između profesionalnih računovođa i postojećih ili mogućih budućih klijenata (kod profesionalnih računovođa u javnoj praksi) do radnji koje vode neusklađenosti s normama i propisima. Poticaji mogu imati različite oblike, kao što su:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pokloni;</i> • <i>reprezentacija;</i>

- *ugošćavanje;*
- *donacije političke ili dobrotvorne prirode;*
- *pozivanje na prijateljstvo i lojalnost;*
- *osiguravanje radnog mjesta ili pružanje sličnih poslovnih prilika;*
- *preferencijalni tretman, prava ili privilegije.*

Postojeći računovođa
[Existing accountant]

Profesionalni računovođa u javnoj praksi koji trenutno vrši dužnost revizora, odnosno pruža računovodstvene, savjetodavne, usluge u oblasti oporezivanja ili slične profesionalne usluge nekom klijentu.

Povezani subjekt
[Related entity]

Subjekt koji je s klijentom povezan na jedan od sljedećih načina:

- (a) subjekt koji ima direktnu ili indirektnu kontrolu nad klijentom, uz pretpostavku da je klijent značajan za takav subjekt;
- (b) subjekt koji ima direktni financijski interes u klijentu, uz pretpostavku da takav subjekt ima značajan uticaj nad klijentom i da je interes u klijentu značajan za takav subjekt;
- (c) subjekt nad kojim klijent ima direktnu ili indirektnu kontrolu;
- (d) subjekt u kojem klijent ili subjekt povezan s klijentom pod (c) ima direktni financijski interes koji mu omogućava značajan uticaj nad takvim subjektom i taj je interes značajan za klijenta i povezani subjekt pod (c); i
- (e) subjekt koji je pod zajedničkom kontrolom s klijentom ('zavisno društvo'), uz pretpostavku da su i zavisno društvo i klijent značajni za subjekt koji ih kontrolira.

Predloženi (budući)
računovođa
[Proposed accountant]

Profesionalni računovođa u javnoj praksi koji razmišlja da prihvati angažman za provođenje revizije, odnosno angažman za pružanje računovodstvenih, savjetodavnih, usluga u oblasti oporezivanja ili sličnih profesionalnih usluga mogućem klijentu (ili, u određenim slučajevima, već postojećem klijentu).

Predmet angažmana
[Underlying subject
matter]

Pojava koja se mjeri ili ocjenjuje na osnovu određenih kriterija.

Predmetni angažman s
izražavanjem uvjerenja
[Eligible assurance
engagement]

Opis ovog pojma dat je u točki 990.2. za potrebe odjeljka 990.

Predmetni angažman za
provođenje revizije
[Eligible audit
engagement]

Opis ovog pojma dat je u točki 800.2. za potrebe odjeljka 800.

Prethodni računovođa [Predecessor accountant]	Profesionalni računovođa u javnoj praksi koji je posljednji vršio dužnost revizora, odnosno pružao računovodstvene, savjetodavne, usluge u oblasti oporezivanja ili slične profesionalne usluge klijentu, u uvjetima kada nema postojećeg računovođe.
Prihvatljivi nivo [Acceptable level]	Nivo u odnosu na koji bi profesionalni računovođa primjenjujući test razumne i informirane treće strane vjerojatno zaključio da postupuje u skladu sa osnovnim principima.
Prijetnje [Threats]	<p><i>Opis ovog pojma dat je u točki 120.6.P3. i obuhvata sljedeće kategorije:</i></p> <p><i>prijetnja proistekla iz ličnih interesa</i> 120.6.P3. (a);</p> <p><i>prijetnja samoprovjere</i> 120.6.P3. (b);</p> <p><i>prijetnja u vezi s propagiranjem</i> 120.6.P3. (c);</p> <p><i>prijetnja po osnovu zblježavanja</i> 120.6.P3. (d);</p> <p><i>prijetnja proistekla iz zastrašivanja</i> 120.6.P3. (e).</p>
Profesionalne usluge [Professional services]	Profesionalni poslovi koji se obavljaju za klijente.
Profesionalni poslovi [Professional activity]	Poslovi koji iziskuju posjedovanje vještina iz računovodstva ili srodnih oblasti i koje obavlja profesionalni računovođa, uključujući poslove računovodstva, revizije, menadžerskog savjetovanja, poslove u oblasti oporezivanja i upravljanja financijama.
Profesionalni računovođa [Professional accountant]	<p>Osoba koja je član organizacije članice IFAC-a.</p> <p><i>U dijelu 1., pojam 'profesionalni računovođa' se odnosi na pojedince profesionalne računovođe u privredi i na profesionalne računovođe u javnoj praksi i njihova društva.</i></p> <p><i>U dijelu 2., pojam 'profesionalni računovođa' se odnosi na profesionalne računovođe u privredi.</i></p> <p><i>U dijelovima 3., 4A. i 4B., pojam 'profesionalni računovođa' se odnosi na profesionalne računovođe u javnoj praksi i njihova društva.</i></p>
Profesionalni računovođa u javnoj praksi [Professional accountant in public practice]	<p>Profesionalni računovođa u društvu koje pruža profesionalne usluge, bez obzira na kategoriju poslova (na primjer, revizija, oporezivanje ili savjetovanje).</p> <p><i>Pojam 'profesionalni računovođa u javnoj praksi' odnosi se i na društva profesionalnih računovođa u javnoj praksi.</i></p>

Profesionalni računovođa u privredi [Professional accountant in business]	Profesionalni računovođa koji radi u sektorima trgovine, industrije, uslužnih djelatnosti, javnom sektoru, sektoru obrazovanja, neprofitnom sektoru, odnosno u regulatornim ili profesionalnim tijelima, koji može biti zaposlenik, ugovarač, partner, direktor (izvršni ili drugi), direktor-vlasnik ili volonter.
Provjera kontrole kvaliteta izvršenja angažmana [Engagement quality control review]	Postupak osmišljen u funkciji pružanja objektivne ocjene, u odnosu na izvještaj ili prije njegovog izdavanja, značajnih prosudbi koje je donio i zaključaka do kojih je došao angažirani tim prilikom formuliranja izvještaja.
Razumna i informirana treća strana [Reasonable and informed third party]	<i>Test razumne i informirane treće strane se odnosi na situaciju kada profesionalni računovođa razmatra da li bi druga osoba vjerojatno donijela iste zaključke kao on. To razmatranje se vrši sa stanovišta razumne i informirane treće strane koja sagleda sve relevantne činjenice i okolnosti koje su u trenutku donošenja zaključaka poznate ili bi se razumno moglo očekivati da budu poznate računovođi. Razumna i informirana treća strana ne mora biti računovođa, ali u pravilu treba posjedovati odgovarajuće znanje i iskustvo da može razumjeti i nepristrano procijeniti ispravnost zaključaka do kojih je računovođa došao.</i>
Test razumne i informirane treće strane [Reasonable and informed third party test]	<i>Opis ovih pojmova dat je u točki Z120.5.P4.</i>
Revizija [Audit]	<i>U dijelu 4A., pojam 'revizija' odnosi se u jednakom značenju i na 'uvid'.</i>
Subjekt koji kotira na burzi [Listed entity]	Subjekt čije dionice ili dužnički financijski instrumenti kotiraju na priznatoj burzi ili se njima trguje po pravilima priznate burze ili drugog jednakog tijela.
Subjekt od javnog interesa [Public interest entity]	(a) Subjekt koje kotira na burzi; ili (b) subjekt: (i) koji je zakonima ili drugim propisima definiran kao subjekt od javnog interesa; ili (ii) za kojeg zakoni ili drugi propisi nalažu provođenje revizije u skladu sa istim zahtjevima u pogledu nezavisnosti koji važe za subjekte koji kotiraju na burzi. Takav propis mora donijeti bilo koje relevantno regulatorno tijelo, uključujući regulatorna tijela za reviziju.

Postoje i drugi subjekti koji bi se mogli smatrati subjektima od javnog interesa, kao što je to uređeno točkom 400.8.

Tim za izražavanje
uvjerenja
[Assurance team]

- (a) Svi članovi tima koji radi na angažmanu s izražavanjem uvjerenja;
- (b) sve druge osobe unutar društva koje mogu direktno uticati na ishod angažmana s izražavanjem uvjerenja, uključujući:
 - (i) osobe koje preporučuju naknadu, odnosno koje direktno nadgledaju, upravljaju ili vrše drugi vid nadzora nad partnerom na angažmanu s izražavanjem uvjerenja u vezi sa izvršenjem tog angažmana;
 - (ii) osobe koji pružaju savjete o stručnim pitanjima, određenim granama privrede, transakcijama ili događajima za potrebe angažmana s izražavanjem uvjerenja; i
 - (iii) osobe koje provode kontrolu kvaliteta izvršenja angažmana s izražavanjem uvjerenja, uključujući one koje provode provjeru kontrole kvaliteta izvršenja angažmana.

Tim za reviziju
[Audit team]

- (a) Svi članovi tima koji radi na angažmanu za provođenje revizije;
- (b) sve druge osobe unutar društva koje mogu direktno uticati na ishod angažmana za provođenje revizije, uključujući:
 - (i) osobe koje preporučuju naknadu, odnosno direktno nadgledaju, upravljaju ili vrše drugi vid nadzora nad partnerom na angažmanu za provođenje revizije u vezi s tim angažmanom, uključujući sve osobe koje su redom višeg ranga od partnera na angažmanu sve do nivoa višeg ili rukovodnog partnera (izvršnog direktora ili osobe koja obnaša jednaku funkciju);
 - (ii) one koji pružaju savjete o stručnim pitanjima, određenim granama privrede, transakcijama ili događajima za potrebe danog angažmana;
 - (iii) osobe koje provode kontrolu kvalitete izvršenja angažmana, uključujući one koji provode provjeru kontrole kvaliteta izvršenja angažmana; i
- (c) sve one u okviru društva iz mreže koji mogu direktno uticati na ishod angažmana za provođenje revizije.

U dijelu 4A., pojam 'tim za provođenje revizije' odnosi se u jednakom značenju i na 'tim za uvid'.

Tim za uvid
[Review team]

- (a) Svi članovi tima koji radi na angažmanu uvida; i
- (b) sve druge osobe unutar društva koje mogu direktno uticati na ishod angažmana uvida, uključujući:
 - (i) osobe koje preporučuju naknadu, odnosno direktno nadgledaju, upravljaju ili vrše drugi vid nadzora nad partnerom na angažmanu uvida u vezi sa izvršenjem angažmana, uključujući one koji su redom višeg ranga od partnera na angažmanu sve do višeg ili rukovodnog partnera (izvršnog direktora ili osobe koja obnaša jednaku funkciju);
 - (i) osobe koje pružaju savjete o stručnim pitanjima, određenim granama privrede, transakcijama ili događajima za potrebe angažmana;
 - (ii) osobe koje provode kontrolu kvalitete izvršenja angažmana, uključujući one koji provode provjeru kontrole kvalitete izvršenja angažmana; i
- (c) sve one u okviru društva iz mreže koji mogu direktno uticati na ishod angažmana uvida.

Trajanje angažmana (za angažmane s izražavanjem uvjerenja koji nisu angažmani za provođenje revizije i uvida) [Engagement period, Assurance Engagements Other than Audit and Review Engagements]	Trajanje angažmana počinje kada tim za izražavanje uvjerenja počne pružati usluge izražavanja uvjerenja u kontekstu konkretnog angažmana, a završava kada se izda izvještaj s izražavanjem uvjerenja. Kod stalnih angažmana, trajanje angažmana završava kada jedna od strana obavijesti drugu o raskidu profesionalnog odnosa ili kada se izda izvještaj s izražavanjem uvjerenja, koje god od to dvoje pada kasnije.
Trajanje angažmana (za angažmane za provođenje revizije i angažmane uvida) [Engagement period, Audit and Review Engagements]	Trajanje angažmana počinje kada tim za reviziju počne provoditi reviziju, a završava kada se izda izvještaj o reviziji. Kod stalnih angažmana, trajanje angažmana završava kada jedna od strana obavijesti drugu o raskidu profesionalnog odnosa ili kada se izda završni izvještaj o reviziji, koje god od to dvoje pada kasnije.
Ured [Office]	Zasebna podgrupa, bilo da je organizirana na geografskim osnovama ili prema vrsti poslova.
Uvjetna naknada [Contingent fee]	Naknada koja se obračunava na unaprijed utvrđenim osnovama povezanim sa ishodom transakcije ili rezultatima usluga koje je društvo pružilo. Naknada koju odredi sud ili drugi organ javne uprave ne smatra se uvjetnom naknadom.
Uža porodica [Close family]	Roditelj, dijete ili brat/sestra koji nisu članovi najuže porodice.
Vanjski stručnjak [External expert]	Osoba (koja nije partner ili član profesionalnih kadrova, uključujući privremeno osoblje društva ili društva iz mreže) ili organizacija koja raspolaže vještinama, znanjem i iskustvom u oblastima koje nisu računovodstvo ili revizija, čiji rad u tim oblastima služi kao pomoć profesionalnom računovođi u pribavljanju dostatnih i odgovarajućih dokaza.
Viši profesionalni računovođa u privredi [Senior professional accountant in business]	<i>Više profesionalne računovođe u privredi su direktori, rukovodioci ili visokorangirani službenici koji mogu donositi i značajno uticati na odluke o angažiranju, raspoređivanju i kontroli ljudskih, financijskih, tehnoloških, fizičkih i nematerijalnih resursa organizacije poslodavca.</i> <i>Opis ovog pojma dat je u točki 260.11.P1.</i>
Značajna šteta [Značajna šteta]	<i>Opis ovog pojma dat je u točkama 260.5.P3. i 360.5.P3.</i>

POPIS KORIŠTENIH SKRAĆENICA I STANDARDA NA KOJE SE KODEKS POZIVA

POPIS SKRAĆENICA

Skraćeni naziv	Značenje
CoCo (engl. skr.)	Profesionalne računovođe koje je ovlastio kanadski Ured za kriterije kontrole
COSO (engl. skr.)	Odbor organizacija sponzora <i>Treadway</i> komisije
IAASB (engl. skr.)	Odbor za međunarodne standarde revidiranja i izražavanja uvjerenja
IESBA (engl. skr.)	Odbor za međunarodne standarde etike za računovođe
IFAC (engl. skr.)	Međunarodna federacija računovođa
MRevS-ovi	Međunarodni revizijski standardi
MSIU-ovi	Međunarodni standardi za angažmane s izražavanjem uvjerenja
MSKK-ovi	Međunarodni standardi kontrole kvaliteta
MSU-ovi	Međunarodni standardi za angažmane uvida
Okvir za izražavanje uvjerenja	Međunarodni okvir za angažmana s izražavanjem uvjerenja

POPIS STANDARDA NA KOJE SE KODEKS POZIVA

Standard	Puni naziv
MRevS 320	Značajnost u planiranju i obavljanju revizije
MRevS 610 (izdanje iz 2013.)	Korištenje radom internih revizora
MSIU 3000 (izmijenjena verzija)	Angažmani s izražavanjem uvjerenja koji nisu revizija ili uvidi u historijske financijske podatke
MSKK 1	Kontrola kvaliteta za društva koja vrše reviziju i uvide u financijske izvještaje, te ostale angažmane s izražavanjem uvjerenja i pružanja srodnih usluga

International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards), konačne nacрте, konsultacijske dokumente i ostale publikacije IESBA objavljuje i autorska prava na njih posjeduje IFAC.

IESBA i IFAC ne prihvaćaju odgovornost za štetu uzrokovanu bilo kojoj osobi koja postupa ili se suzdržava od postupanja u skladu s materijalima iz ove publikacije, bez obzira da li je ta šteta prouzrokovana nemarom ili nastala na neki drugi način.

Nazivi 'International Ethics Standards Board for Accountants', '*International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards)*', 'International Federation of Accountants', 'IESBA', 'IFAC', IESBA logo i IFAC logo su zaštitni znakovi IFAC ili registrovani zaštitni znakovi i oznake usluga IFAC u Sjedinjenim Američkim Državama i drugim zemljama.

Copyright © Januar, 2020. International Federation of Accountants (IFAC). Sva prava pridržana. Za svako umnožavanje/reproduciranje, pohranjivanje, prijenos ili korištenje ovog dokumenta za druge slične namjene, osim u slučaju korištenja za lične potrebe nekomercijalne prirode, potrebno je tražiti pisanu dozvolu IFAC putem e-mail adrese: permissions@ifac.org.

ISBN: 978-1-60815-428-9

Izdavač:

Ovu publikaciju „*Izmjene i dopune Dijela 4B. Kodeksa za potrebe usklađivanja s pojmovima i konceptima iz Međunarodnog standarda za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU) 3000 (izmijenjeno izdanje)*“ od International Ethics Standards Board for Accountants, a koju je u januaru 2020., na engleskom jeziku objavio International Federation of Accountants, u oktobru 2020. je na bosanski jezik preveo Savez računovođa, revizora i finansijskih radnika Federacije Bosne i Hercegovine (SRRiF-FBiH) i reproducira je uz dopuštenje IFAC. Postupak prevođenja *Izmjena i dopuna Dijela 4B. Kodeksa za potrebe usklađivanja s pojmovima i konceptima iz Međunarodnog standarda za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU) 3000 (izmijenjeno izdanje)* razmatrao je IFAC i prijevod je urađen u skladu s dokumentom „Izjava o politici – politika prevođenja i objavljivanja publikacija od strane International Federation of Accountants “. Odobreni tekst *Izmjena i dopuna Dijela 4B. Kodeksa za potrebe usklađivanja s pojmovima i konceptima iz Međunarodnog standarda za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU) 3000 (izmijenjeno izdanje)* je izdanje koje je IFAC objavio na engleskom jeziku. IFAC ne snosi odgovornost za ispravnost i potpunost prijevoda, niti za postupanje koje bi mogli prosteći iz njega.

Tekst na engleskom jeziku *Izmjena i dopuna Dijela 4B. Kodeksa za potrebe usklađivanja s pojmovima i konceptima iz Međunarodnog standarda za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU) 3000 (izmijenjeno izdanje)*, © 2020. International Federation of Accountants (IFAC). Sva prava pridržana.

Tekst na bosanskom jeziku *Izmjena i dopuna Dijela 4B. Kodeksa za potrebe usklađivanja s pojmovima i konceptima iz Međunarodnog standarda za angažmane s izražavanjem uvjerenja (MSIU) 3000 (izmijenjeno izdanje)*, © 2020. International Federation of Accountants (IFAC). Sva prava pridržana.

Izvorni naslov: *Revisions to Part 4B of the Code to Reflect Terms and Concepts Used in International Standard on Assurance Engagements 3000 (Revised)*.

ISBN: 978-1-60815-428-9

**International
Ethics Standards
Board for Accountants®**

529 Fifth Avenue, New York, NY 10017
T + 1 (212) 286-9344 F +1 (212) 286-9570
www.ethicsboard.org